Postimees

84. aastakäik

Ilmub iga päev varahommikul

Toimetus ja peakontor Tartus, Ülikooli t. 21/23. Toimetus ja kontor Tallinnas, Viru tn. nr. 11.

Telefonid Tartus: Kella 9—15 kodukeskjaam kõigiks väljakutseteks 40-80, toimetuse kaugekõned 29-86, raamatukauplus 22-50. Peale kella 15 ja pühapäevadel toimetuse kaugekõned 29-86, toimetus (kohalik osakond, sport, üldised teated) 40-81, ajalehe trükikoda ja toimetuse öövalve peale kesköö 40-82, kontor 40-83, peatoimetaja ja toimetuse sekretär 40-84.

Telef. Tallinnas: Toimetus 436-81, kontor 436-11.

Käsikirjad hoitakse alal ainult sellekohasel soovil.

Kuulutusi võetakse vastu äripäeviti: „Postimehe" peakontoris kl. 8.30-st kuni 18-ni, „Postimehe" raamatukauplu-ses, Suurturg 16, kl. 8-st kuni 17-ni, „Postimehe" Tallinna kontoris kl. 9-st kuni 15.30-ni. Pühapäeval: „Postimehe" peakontoris tel. 40-83, kl. 18 kuni 20-ni.

Üksiknumber 6 senti

Hinnata kaasandeks igal pühapäeval pilkelehi „Sädemed"

„Postimehe" tellimishinnad:

Postiga: 1 kuu — kr. 1.65, 2 kuud — kr. 3.30, 3 k. — kr. 4.40, üle 3 kuu korraga tellides iga üleskuu kr. 1.40, 6 k. — kr. 8.60, 9 k. — kr. 12.80, 12 k. — kr. 17.—. Välismaale — kr. 4.— kuus.

Tellimishind tartu linna tellijale kojukandmisega on võrdne postiga tellimise hinnaga.

Postita (s. o. Tartus tellituseat ise ära viies) 1 kuu — kr. 1.50, 2 kuud — kr. 3.—, 3 k. — kr. 3.95, üle 3 kuu korraga tellides iga järgnev kuu kr. 1.15.

Aadressi muutmine 25 senti.

Kuulutuste hinnad: Kuulutuste kirjaga: kuulutuste küljel 5 senti, teksti ees 12 senti, teksti sees 15 senti mm. Kohaotsimiskuulutused poole hinnaga. Kuulutuste koha valiku soove täidetakse ainult võimaluse mööda.

Nr. 93 **Esmaspäewal, 8. aprillil 1940** **Tänast lehte 8 leheküIge**

Maailma suurima õliwabriku ehitustööd algasid

Esialgu ehitustöödele 300 inimest. Uue õlitehase kogutoodang 50.000 tonni

Kohtla-Järwele neljas õliwobrik ja uus jõujaam

Esmaspäewal alustatakse Kohtla-Järwel uue neljanda õlitehase ja tööstuse jõujaama ehitustöödega. Kuna wundamendi rajamine lõpule wiidi juba läinud jügisel, siis alustatakse nüüd kiiresti müüritöödega, milleks on wärwatud rohkesti müüritööliste artelle, kes suuremalt osalt juba kohale on saabunud. Esialgu wõeti tööle umbes 300 töölist, kellede arwu pidewalt koos töödе laiendamisega suurendatakse.

Katwa kohaj. tahet. uus õlitehas katuse alla wiia kesksuweks, mil algawad ka montaazhtööd. Ehitustööd loodetakse lõpule wiia käesolewa aasta lõpuks, nii et suur õlitehas käima saab hakata juba uue aasta alguses. Sisemised montaazhtööd teostatakse Eesti suurimate metallifirmade poolt. Samuti on warakult hoolitsetud wajalike materjalide saamise eest ja nende puudust ei kardeta.

Uue õlitehase koguwõimsus tuleb üle 50 tuhande tonni õli tootmiseks, millise toodanguga uus wabrik pole suurim üksi Eestis, waid üldse kogu maailmas. Tehase hiigelhoone ehitatakse paekiwist, milleks paekiwi kulub ehituse juures 30.000 kantmeerit. Paekiwi ja muude ehitusmaterjalide kokkuwedu on kestnud juba pikemat aega lähemast ja kaugemast ümbruskonnast.

Uue tehase rajamistöödel, mida juhatab tööstuse insener Reinmets, tahetakse rakendada kõiki seniseid töökogemusi ja wiimase aja tehnilisi leiutisi õlitööstuse alal. Kuna tööstuse laiendamisega suuremaks muutub ka elektriwoolu tarwitus, siis alustatakse kohe uue elektrijõujaama ehitustöödega. Uus jõujaam tuleb 1500-kilowatise wõimsusega ja koos praeguse jõujaamaga omab siis Kohtla-Järwe tööstus 2800-kilowatise wõimsusega jõujaama, millest jätkub tööstuse ja ümbruskonna warustamiseks.

Uue jõujaama korsten tuleb 90 meetrit kõrge ja on seega koos praeguse Kehra tehase korstnaga Eesti pikemaid kiwikorstnaid.

Praegu teostuwa õligaasiде uurimise tulemusena, mida teostawad sakса keemikud, selgub lõplikult ka uue gaasbensiini tehase ehitamine. Kuigi õligaasid tahetakse ümber töötada bensiiniks, jätkatakse ka edaspidi jõujaamade ja suuremate hoonete kütmist õligaasidega, kuna gaase leidub nii rikkalikult et nendest puudust ei ole karta.

Sakslaste uurimistööd loodetakse lõpule wiia käesolewal nädalal ja näib tõenäolisena, et lisaks neljale õliwabrikule Kohtla-Järwe weel käesolewal aastal rikastub uue ja Eestis ainulaadse gaasbensiini wabrikuga.

Laine

Alates esmaspäevast, 8. aprillist s. a.

Edward G. Robinson
Richard Arlen ja
Zita Johann

hooaja paremat põnevusfilmis

TIIGER HAI

Ennenägemata sündmuseks on verejanulise mererööviku hai ja inimese võitlus lahtises meres — Malai vetes!

Omapärane, uudne miljöö, põnev sisu, haarav mäng.

LISAEESKAVA Seansid kell 5, 7 ja 9.

Töölistele oma suwituskand

Suwitushoone walmimas, randa ka spordiplatsid

Käesolewa aasta suwitushooaja alguseks tahetakse põhjalikult walmis jõuda juba läinud aastal Kohtla-Järwe tööstuse juhatuse poolt alustatud Aa ranna ümberehituse ja planeerimistöödega tööstuse suwituskohaks. Walmimisel on ka suurte ruumidega suwitushoone, kus peale suwituskorterite on lõetawaid kortereid, kus puhkeaega saawad weeta töölised, kel suwekuudel pole wõimalik puhkust saada.

Tööstuse juhatuse poolt rajatud puhkekodu on mõeldud käitise teenistuses olewaile töölistele ja ametnikele. Et töölised saaksid weeta wõimalikult oma waba aja wäljaspool tööstusrajooni piirkonda, on sisse seatud ühendusepidamiseks suwitusrannaga omnibuseliin. Randa luuakse peale suwitushoone weel mitmesuguseid spordilike mängude platse ja ajawiitewahendeid.

Suwituswõimaluste probleem on pikemalt päewakorral olnud ka Kiwiõli suurearwulises tööliskonnas ja on räägitud ühenduse loomisest Kiwiõli ja Sonda lähedal olewa Uljaste järwe wahel. Kuuldawasti tahetakse käesolewal kewadel suwituswõimaluste loomise küsimus ka Kiwiõlis tõsisemalt päewakorda wõtta.

Tulitahju inimõnnetusega Kirepiz

Talusulane kukkus sauna kustutades keewaweekatlasse

Laupäewa õhtupoolikul süttis Elwa w. Kirepi Lauri talus wihusaun, kus parajasti käsil oli saunaahju kütmine. Kuigi wett leidus läheduses külluses, ei suudetud hoonet hukkumisest päästa. Kohale saabus tuletõrjujaid Elwa linnast ja wallast. Tulle jäi ka wallaswarana mitmesuguseid põllutööriistu, mis asusid saunahoone juurde kuuluwas eriruumis.

Kustutustööde juures juhtus õnnetus naabertalu sulase Rud. Issopiga. Wiimane kukkus keewaweekatla kaanel seistes sellest läbi ja sai tõsiseid põletushaawu jalasäärtele, kuna labajalad jäid erilise wigastuseta sääreosa tõttu. Issop toimetati kiiresti Elwa jaoskonnaarsti juurde, kus selgus, et noormehel kulub paar nädalat woodis lamamiseks.

Kahjusaajaks on Adele Haljasmaa. Saun oli kinnitatud 700 kr. ümber.

Tule algus arwatakse tekkinud olewat hooletusest. Talu tööline oli kütnud sauna ahju ja sellе jätnud walweta.

EVA
papirossid,
25 TK.–37 S.

Pehme, mõnusa maitsega!

Itaalia põllutööminister Ungaris

Budapestist, 8. apr. (DNB) Itaalia põllutööminister Tassinari wõeti laupäewal wastu riigihoidja admiral Horthy poolt, kes annetas talle Ungari teeneteordu suurristi. Enne seda tegi Tassinari wisiidi peaminister krahw Telekile wälisminister krahw Csaky juures olekul. Pärast Budapesti saabumist oli Tassinaril umbes 2-tunnine läbirääkimine Saksa toitlusministri Darre'ga.

Suur-Britannia nõuab endale õigusi Norra wetes

Diplomaatiline ja majanduslik pealetung kolmes suunas

Rootsile ja Norrale pakutakse tagatist?

Londonist, 8. apr. (Reuter) Liitlaste diplomaatiline ja majanduslik ofensiiw, mis praegu on käimas, areneb 3 suunas:

1) Norrale ja Rootsile on esitatud noodid liitlaste kawatsuste kohta süwendada blokaadi,

2) Prantsuse blokaadiministri Monnet ja Briti sõjaministri Crossi wahelistel läbirääkimistel on otsustatud tihendada blokaadi ja

3) esmaspäewal algawad nõupidamised wälisminister lord Halifaxi ja Briti esindajate wahel Balkanil.

Peetakse tõenäoliseks, et Norra ja Rootsi walitsused wastawad Briti kirjadele.

Reuteri diplomaatiline toimetaja kinnitab, et on kindel, et Briti kirjad ei sisalda mingeid heidutawaid klausleid, waid need omawad pigem seletuste iseloomu, millega Suur-Britannia referweerib endale õigusi, kui Saksamaa kasutab Skandinaawia territoriaalwesi laewaliiklemiseks.

Minister Monnet ja Crosz on otsustanud täita mõningaid lünki konterbandikontrollis ja koordineerida järjest enam liitlaste kontrolli organisatsiooni.

Kui esmaspäewal algawad Londonis Briti ja Balkani esindajate läbirääkimised, siis wõidakse arutada seda, kuidas kõige paremini suunata kaubandust Balkanil liitlaste kasuks ja kuidas juhtida liitlastele igasugust materjali, mis wõib abistada Saksamaad sõjas. Seejuures peetakse silmas ka wõimalust, et dr. Schachti wõidakse uuesti seada Saksa majanduspüüete juhiks.

Kaunis kategoorilised?

Brüsselist teatab DNB: Agentuur Belga Londoni kirjasaatja teatel Inglise ja Prantsuse kirjad Norrale ja Rootsile olewat kaunis kategoorilised. Arwatakse üldiselt, nagu teatab agentuur Belga, et liitlased olewat seejuures pakkunud tagatisi Rootsile ja Norrale.

Chamberlain ei kõnele

Londonist teatab Reuter: Praeguste teadete järgi ei esine peaminister Chamberlain käesolewal nädalal seletusega sõja arengu kohta. Alamkoja salajasel istungil neljapäewal on sotsialistide peakõnelejateks Dalton ja Attlee. Nimetatud istungil arutatakse kõiki blokaadi ja majandussõja küsimusi. Arwatakse, et sõjamajandusminister Crosz annab alamkojas sel puhul palju üksikasjalikumaid seletusi kui seda on wõimalik alamkoja harilikul istungil.

„Saksamaa ei jää passiiwseks"

Pariisist teatab Havas: „Paris Soir'i" Kopenhaageni erikirjasaatja teatab, et Saksa wälisminister von Ribbentrop kutsus pühapäewal Rootsi ja Norra saadikud enda juurde. Nende waheline läbirääkimine olewat kestnud 1 tund. Weidi peale läbirääkimisi olewat Wilhelmstrasse esindaja seletanud ajakirjanikkudele, et Saksa walitsus jälgib hoolega Skandinaawia seisukorra arengut. Liitlased tahawad takistada rauamulla saatmist Saksamaale. Aga kui arwestatakse meie passiiwsust, siis ekitakse. Saksamaa huwid leiawad kaitsmist, ütles Wilhelmstrasse esindaja.

Rahwushommik Wiljandis

Pühapäewal peeti Tallinna Eesti rahwuslaste klubi korraldusel Wiljandis „Koidu" seltsi saalis rahwushommik, algusega kell 12, mis kui Wiljandis uudne üritus äratas laialdast tähelepanu ja leidis nii rohket osawõttu, et „Koidu" saal ei jõudnud kõiki osawõtjaid mahutada.

Aktus algas dr. Widrik Saare awasõnaga misjärel Wiljandi helikunsti seltsi meeskoor esitas päewakohaseid laule. Seejärgi esin. pikema kõnega kirjanik Ernst Särgawa, kes kõneles teemal „Kultuur kohustab". Tema kõne oli rohkelt pipardatud huumoriga ja leidis suurt poolehoidu, mistõttu kõnelejat wäga tihti rohkete kiiduawaldustega katkestati.

„Estonia" näitleja Mare Leet kandis ette deklamatsioone ja toimetaja Ülo Maramaa esines kõnega teemal „Peremees omal kodumaal", milles ta rõhutas rahwuslikku ühtehoidu. Rahwushommiku lõppsõna ütles Alfred Kiwiräht, misjärgi rahwushommik lõppes ühislauluga „Eestimaa, nu iamaa."

Terwismuda maksu alla

Wastawa wabariigi walitsuse otsusega wõeti mõne aja eest Pärnumaal Audru wallas Saulepi rannas meremuda looduskaitse alla, kuna see osutus eriti terwislikuks. Terwismuda piirkond asub Pärnu lahes Saulepi tellisкiwitehase kohal. Laupäewasel Pärnu maawalitsuse koosolekul otsustati terwismuda wäljaandmist rawiotstarbeks korraldada järgmiselt: muda antakse wastawate lubade alusel, milliseid annab maawalitsuse terwishoiuosakonna juhataja maa-arst dr. H. Uustalu ja muda eest maksu wõtmiseks pöörduтakse sotsiaalministri poole määratud tasside kinnitamiseks wastawalt maawalitsuse otsusele, mille järele mudaluba kuni 1.000 kg maksab üks kroon ja kogus üle 1.000 kg 0,1 senti kilogrammilt.

Edasi otsustati mudapiirkonn Saulepis tähistada wastawate plakatite ülesseadmisega.

Seni wõeti Saulepis muda ilma igasuguse loata.

Churchill esiplaanil

Inglise mereminister Winston Churchill on müüd nimetatud ka riigikaitseministrite komitee esimeheks ja järelikult hakkab juhtima sõjaoperatsioone niihästi maal, meres kui õhus. Pildil Churchill inspitseerib üht Inglise lenduriteüksust.

Järjest uusi aastakäike teenistusse

Itaalia jätkab uute aastakäikude lipu alla kutsumist. Ülal: Mussolini wõtab Roomas wastu idjawäeparaadi.

Paul Reynaud' walitsus

(„Postimehe" kirjasaatjalt Pariisis)

Daladier tagasiastumise tagajärjel tekkinud valitsuskriis likvideeriti kahekümnenelja tunni jooksul. Peale seda, kui vabariigi president oli teinud Paul Reynaud'le ülesandeks moodustada uus valitsus, alustas lahkuva valitsuse rahaminister otsekohe läbirääkimisi, mille tulemuseks oli praeguse valitsuse moodustamine.

Kiirus ja kindlus, millega lahendati valitsuskriis, näib olevat avaldanud head muljet nii Prantsusmaal kui välismaadel, kus Paul Reynaud omab vaidlematult prestiizhi. Sellele vaatamata paistab, et avaliikluse pole teadlik äsjatoimunud poliitilise aktsiooni täpsast mõtteist.

Selles operatsioonis võib nimelt eraldada kaht faasi. Esimeses senat ja parlament, toetatud avalikust arvamisest, nõuavad Daladier'lt kõigil aladel suurendatud aktiivsust. Kõik ringkonnad pooldavad tähendatud seisukohta ja Daladier on nõus rahuldama parlamendi soovi.

Siis — teine faas — ülalnimetatud soovide rahuldamiseks katsateb Daladier oma kabinetis ette võtta tarvilikke muudatusi; on arvestatud isegi tagasiastumist, et omada vabamaid käsi valitsuse ümbermoodustamisel. Kuid siin tekitwad raskused, kuna ühelt poolt ministrid, keda ähvardab ameetkoha kaotus, hoiavad kõvasti kinni oma portfellidest, ja teiselt poolt teatavad parlamendirühmitused, esikohal sotsialistid ja mõned võimuahned isikud, loodavad pääseda uude valitsusse.

Parlamendi salajase istungi kestel, mis pidi lõppema Daladier' valitsuse lahkumisega, oli peaministril, omades oma kabineti täielikku poolehoidu, küllaldasi juhuseid kuulda arvustusi mõne oma kolleegi kohta. Kuna ei julgetud rünnata teda isiklikult, ründasid arvatavad järeltulijad teda koos kogu kabinetiga. Tema iseloomule omase vaprusega nõudis Daladier täielikku ja ainsat vastutust valitsusaktsiooni eest. Ta kaitses ja vabastas vastutusest kõik oma kaastöölised. Wabatahtlikult tõmbas ta eneselе pea kohale äikese ja kutsus teatavat viisil esile enam kui poole parlamendi vastuseisu.

Kui Daladier lahkus võimult, siis sündis see seepärast, t ta seda tahtis. Ta nägi läbi tema ümber toimuvad manöövrid, kombinatsioonid, surveatvaldused. Wäsinud füüsiliselt, tülpinud moraalselt, loobus Daladier võimust. Peaaegu identsetel olukordadel Briand, tulnud tagasi Cannes'st, kus Lloyd George talli oli õpetanud golfimängu, esines seletusega parlamendile, laskus kõnetoolilt ja ütles: „Ma ei võimalda teile rõõmu mind kukutada, ma astun tagasi." Daladier eelistas sirutada kaela filmuesse, mille ulatasid talle seraili tummad, ajal, mil koit waevalt punetas hommikutaevas — hukkamiste ajal. Wahe oli waid temperamendis, samuti kohas ja ajajärgus.

Daladier on astunud tagasi ainult pooleldi, kuna talle jääb riigi kaitse ja sõjaministri portfell. Nüüd elame kaasa Paul Reynaud kate. Olgu sellega, kuidas on, kuid võin öelda oma lugejaile, et nad ei näe midagi erakordset. Need, kes koodatwad püsivat aktiivsust kõigil aladel, pettuwad kindlasti. Asi pole selles, nagu alahindaksin ma Paul Reynaud tähtsust, ta julgust, võiks isegi öelda hulljulgust. Waevalt leidub kedagi, kes ei tunnustaks ta vaprust ja julget mõtlemistwiisi. Kuid praeguses rahvusvahelises olukorras on ettevaatus enam väärt kui suur wahtwus.

Euroopa on pomfelanimagasin, kus peab liikuma suure ettevaatusega, et mitte purustada lauanõusid. Diplomaatlik mäng nõuab painduvust, soodsat juhust, mõttevälgdust — kauaaegse õppeaja tulemusi.

Juba ammu ootasid sotsialistid katastrofiga aega, mil nad saaksid osa võtta valitsusest; praegune juhus paistis neil olevat soodne oma sihtide teostamisel. Nad jõudsid sihile, kuid nende juhid ei wõtnud wastu pakutud portfelli ja saatsid valitsusse teise järgu mehed.

Wabariiklku föderatsiooni esimees Louis Marin keeldus kogu valitsuse moodustamise eel käitwate läbirääkimiste ajal igasugusest koostööst sotsialistidega.

P. Reynaud, kel wõib olla alul oli katsatus moodustada suurt rahwusliku ühtsmeele valitsust, tuli lõpuks toime ainult mingisugune „ersatzi" loomisega. Ta kutsus oma kabinetti üsna juhuslikult inimesi kõigist rühmitustest, kuid tegelikult pole tal tõhusat koostööd ühegi grupiga, wälja arvatud sotsialistlikud ja Sotsialistliku ning Wabariiklku Ühenduse rühmad. Wäidetakse, et mõõdukate poolt valitud, esindades parlamendis Pariisi teist ringkonda, börsi kwartaali, seega äriklwartaali. P. Reynaud, kes waliti 1936. a., tänu sellele, et tema heaks segas wahele Rahwusliku Ühenduse komitee, toob tagasi valitsusse sotsialistid, kes sealt lahe aasta eest kõrwaldati radikaalide poolt Blum'i teise valitsuse languse järel. Selle asjaolu tõttu Paul Reynaud valitsus meenutab kuidagi rahwarinde valitsust või midagi sarnast.

Tunnustades täiel määral Reynaud talenti ja püüdeid, ei näi parlament ega ajakirjandus olewat waimustatud. Tänawainimene suhtub üksköikselt poliitika mängudesse. Ta ei mõista, et sellal, kui talle tõotati suurt valitsust, mis koosneb kümmekonnast parlamendi liikmest wõi esim. järgu tegelastest wäljaspool parlamenti, talle esitatakse grupp inimesi, kes koosneb esijoones asendajaist ja kus ainult waewalt pool tosinat mängib esimest osa. Walitsus koosneb 22 ministrist ja 12 alamriigisekretärist, kokku 34 liikmest. Clémenceau valitsuses, kellega mõned ajalehed wõrdlewad praegust kabinetti, oli ainult 31 liiget. Suurem jagu wiimasteist on kadunud. Peab siiski tähendama, et Lebrun (endine blokaadi ja wabastatud piirkondade minister), Jeanneney ja Roy kuulusid ka Clémenceau kabinetti.

Paul Reynaud valitsus koosneb 24 rahwasaadikust ja 9 senaatorist. Silmapaistwaist isikuist peale Paul Reynaud, kelle käes on wäliministri portfell, ja Daladier', kes on rahwusliku kaitse minister, wõiks nimetada radikaalset rahaministrit Lamoureux'd, Frossard'i, kes on Sotsialistliku ja Wabariiklku Ühenduse esimees ja kes saab informatsiooniministriks, kelleks oli juba Blumi teises valitsuses, mille kestus oli ainult 1 kuu. Siis Georges Mandel, kelle kätte jääb asumaade ministeerumi juhtimine (iseseisew wabariiklane), de Monzie — (Sotsialistlik ja Wabariiklik Ühendus), kes jääb avaliikkude tööde ministriks, ja Campinchi, Korsika saadik, radikaal, kes seisab praegu mereministeeriumi eesotsas.

Walitsusse kuulutwaist senaatoritest nimetagem Camille Chautemps'i, peaministri asetäitjat, kes näib jäämat püsima valitsusse, ja radikaali Albert Sarraut'd, kes siseministeeriumist läheb üle haridusministeeriumi. Samuti kui Chautemps'i, wõib ka juba Sarraut'd pidada tagandamatuks ministriks. Nagu omal ajal Itaalia linnades, eriti Firenzel ja Weneetsial, on ka Prantsuse wabariigis perekondi, kelleta paistab, et masin ei läheks käima. Poliitiliselt seisukohalt on Paul Reynaud valitsuses 6 sotsialisti, 5 radikaalsotsialisti, 3 liiget Sotsialistlikust ja Wabariiklikust Ühendusest, 6 pahempoolset demokraatlikku radikaali ja radikaalsotsialisti, 5 pahempoolset wabariiklast, 2 wabariiklikku iseseiswat, 1 iseseisew wabariiklane, 2 rahwusdemokraati, 2 meest wabariiklikust ühendusest ja üks wabariiklikust föderatsioonist.

Paul Reynaud isik on tuntud. Nimetatsin ainult seda, et ta on sündinud Barcelonnette'is Alam-Alpides 15. oktoobril 1878. aastal, et ta esmakordselt waliti rahwasaadikukus 16. now. 1919. aastal. 1924. aastal kaotas ta ja waliti uuesti 1928., 1931. ja 1932. aastal. Parlamendis on ta sisse kantud pahempoolsete wabariiklaste ja iseseiswate radikaalide nimekirja. Kaupmehe poeg, kel nagu paljudel ta kaasmaalastest oli äriliisi tehinguid Mehhikos, lõpetas Paul Reynaud õigusteaduskonna ja kanti Pariisi advokaatide registrisse. Seal tutwus ta advokaat Robert'i, suurima kriminaalprotsessi tundjaga wiimaseil 50-aastail, ja sai ta wäimeheks.

Tahaksin muide tähelepanu juhtida sellele, et kõik tsentrumi ja paremasse gruppi kuuluwad rahwasaadikud on astunud valitsusse omal isiklikul wastutusel ja mitte oma rühmade esindajatena. Ja tegelikult wõtawadki kesk- ja parempoolsed rühmitused uue valitsuse õige tagasihoidlikult wastu.

Mis puutub radikaalidesse, siis pidasid nad neljapäeval, päraft valitsuse moodustamise teatawaks tegemist, koosoleku, mille protokollist selgub, et enamus ei suhtu sugugi heatahtlikult praegusse valitsusse. On wõimalik, et see hoiak päraftpoole muutub. Ennustades järgnewaid poliitilisi sündmusi, ei pea muide laskma silmist, et radikaalid ei unusta, et nende juht oli sunnitud tagasi astuma hääletuse tagajärjel, milles sotsialistide hääled moodustasid enam kui poole seletiest, kuna ülejäänud kuulusid kõigile istungi gruppidele.

Kui oleksid praegu normaalsed ajad, siis kirjutaksin, et praegune valitsus on ühepäewane, ja et juba enne kolme kuud on meil juba uus puhastatud Daladier' valitsus. Kuid meil on sõda. Paul Reynaud' valitsus wõib nüüd kesta üle igasuguste oletuste. Ta iga oleneb sündmustest, mis ületawad inimliku ettenägemise.

Henry de Chambon

Vaategem on äri peegel!

Jälgige järjekindlalt meie kevadhooaja uudisväljapanekuid!

Soovitame muu seas:

Valikus uusi raamatuid, riidekaitsekotte, paberist aknakatteid ja ruloosid, kingit. igat liiki albumeid ja nahatöid, leeri- ja sünnipäeva-kaarte, kevadhooaja moelehti. UUDISENA: pabersalvrätikud ja laudlinad.

„POSTIMEHE" RAAMATUKAUPLUS

Tartu, Suurturg 16, telef. 22-30.

Kes on Sumner Welles

Kahtlemata tänapäewa informeerituim mees, õeldakse tema kohta. Mida ameeriklased ise arwawad. Toreda wälimuse ja esinemisega, kelle wooruseks siiski ülim tagasihoidlikkus

Sumner Welles

Kui hiljuti maailma läbis teade, et president Roosevelt kawatseb läkitada oma isikliku saadiku Euroopa sõdiwaisse riikidesse — pluss Itaalia ja miinus Nõukogude Wene ja Soome — ja et selle saadiku nimi on Sumner Welles, teadis Euroopas küll waewalt keegi niisuguse reisi eesmärki, kõnelemata Sumner Welles'i isikust. See ühenbriiges silmapaistew ja lugupeetaw härra polnud warem weel maakera sellel poolel esinenud, wähemasti mitte poliitilisel alal. Paremini tuntud sellewastu oli ta niihästi Põhja- kui Lõuna-Ameerikas.

Sumner Welles'i üleni-üleswõtteb näitawad — eriti lühikaswuliste itaallaste kõrwal — pikka, kaunikujulist meest, kel peale selle on diplomaabile mitte wähese tähtsusega silmpaatne nägu. Kõigele sellele lisandub mr. Welles'i loomupärane elegants ja shikk, mis muidugi ei jäta muljet awaldamata. Ja kahtlemata Sumner Welles on suure eruditsiooniga, paljuteadew ja mõjurikas mees.

Ta seisukoht Ameerika wälisdepartemangus wastab umbes kabinetisekretäri omale paljudes Euroopa maades. Kuid kuna näiteks ta Inglise kolleeg, kes wastutab Foreigne Office'i sisemise töö kontinuiteedi eest, on ametlikult apoliitiline isik, on mr. Welles samuti nagu ta sheff ja härrad walitsusest — demokraat ega tee ta sellest mingit saladust. Ühes oma weetlewa abikaasaga kuulub ta juba mõnda aega Washingtoni seltskonna tsoniandwate isikute hulka. Sellegipärast ei ole Sumner Welles salongilõwi, waid jätab pigemini tagasihoidlikn, peaaegu häbelikugi härra mulje. Talle lähedalseisjad aga kinnitawad, et selle näilise kinnitõõbituse warjul peitub wäga soe ja tundlik isiksus.

Ametnikuna on ta eeskuju. Oma tööd ta teeb erilise hoolega. Maailma asjadele waatab see mees selge ja kaine pilguga. Tõsisjade eeltal on harukdane aukartus, ta teadmiste fond olewat ammutamatu.

Kuigi ta waikimine on sageli enam kui diplomaatiline, ei peida ta oma ideaale waka alla. Praeguse maailmakriisi lähenemise nägi mr. Welles juba ammugi ette ja ühes omal ajal suurt tähelepanu äratanud tema teoses ta esitas „The Institut of Public Affaire'ile" oma programmi nuuks maailmakorraks. Sellejuures ta oli küllalt ebakonwentsionaalne, nimetades Rahwasteliidu mõtte nõrkuseks seda, et ühendriigid jäid sellest wäljapoole. Samuti ta wõttis sõna kitsenduste wastu, mis takistasid wabakaubandust riikide wahel, ja nägi rahwastewaheliste suhete paranemise ainsat wõimalust relwastuse piiramises.

Ühendriigele ta leidis erilise ülesande — taas ehitada üles rahwuswahelise koostöö moraal, — nimelt luua mitmesugustes maades respekt antud lubaduste ja lepingute suhtes ja kinnipidamiseks nendest põhialustest rahwuswahelises seadlusanbluses, mis pikaliselt ja waewaliselt on tekkinud järjest ebenewa tsiwilisatsiooni kõrwal. Peaks ebendama iga katset rahu kindlustada, ütleb ta. Sellega seoses mr. Welles toob esile oma hzhentelmeni-kawa, nimelt, et maailmas ei saa olla tõelist rahu, kui poliitikas leiawad aset kättemaksu- ja rewanšheerimisihad.

Oma Euroopa-reisi kestel Sumner Welles neid põhimõtteid ei propageerinud, waid oli siin ainult kuulaja ja jälgija. Materjal, mille ta Euroopas kogus, on tema saladus, ja selle tõttu mr. Welles tohiks nüüd olla maailmapoliitikast kõige paremini informeeritud mees. Diskretsioon on muuseas tema teiseks loomuseks, ja kuipalju maailm saab teada tema Euroopas omandatud kogemustest, oleneb täielikult tema otsesest ülemusest.

Muide ei puudu ka filmapaistwal ameeriklasel rahuwahendaja kogemused. Ta oli president Coolidge'i isiklik saadik rahusobitamisel Hondurase rewolutsiooni puhul, ja samasuguse missiooni ta pidi Ameerika waitluse ülesandel sooritama isegi Kuuba mäsu puhul kümne aasta eest. St. Domingo wabariigi ülesannetega tegeles ta Dawesi rahanduskomisjoni liikmena ja muuseas ta on awaldanud Domingo wabariigi hästikirjutatud ajaloo.

Ilmastik mõlemal pool Atlandi ookeani oli talwel eriti karm. Nüüd aga läheneb kewad. Mr. Sumner Welles kindlasti waatab sellele rõõmuga wastu, sest ta armsaim tegewus wabadel tundidel on töö ilusas aias ja uhke residentsi ümber. Ta haruldased teadmised lillede-riigis on huwitawamaks kõneaineks tuttawate-ringidele. On aga wõimalik, et naudingut, mida niisugune rahulik aiatöö diplomaadile on seni wõimaldanud, häirivad käesolewal aastal mõtted õnnetule Euroopale, mida ta selle wälkwisiidi puhul ei näinud küll kuigi palju, millest ta aga praegusel hetkel teab kindlasti rohkem kui eurooplased ise.

NMKÜ-l üle 7500 liikme

Tegewus mitmekülgne ja intensiiwne

Neil päewil walmis üldkokkuwõttes Eesti Noorte Meeste Kristlikkude ühingute Liidu möödunud aasta tegewuse aruanne Liidu kui ka Liitu kuuluwate ühingute kohta. Tegewus on kaswanud nii arwuliselt kui ka sisuliselt.

Liitu kuulub 20 ühingut 7580 liikmega, üritiste soodsamaks ja mitmekülgsemaks läbiwiimiseks on ühingutes tegutsenud koguarwus 639 organiseeritud üksust — noorte ja täiskaswanute klubid, õpiringid, meeskonnad, laulukoorid, orkestrid jne.

Intensiiwne oli noorte klubide tegewus. Möödunud aasta jooksul korraldasid klubid 4864 tegewuskoosolekut. Suwilaagrid andsid wäga häid tulemusi. Peale Koitjärwe ja Karula püsiwlaagrite korraldati weel lühiajalisi telk- ja matklaagreid. Kogu suwe kestel toimus 37 laagrit 1415 osawõtjaga.

Suurt kasutamist leidsid diafilmid loengute ja referaatide selgitamiseks. Alustati ka kitsasfilmi kasutamisega.

Kehalise kaswatuse alal pöörati erilist tähelepanu noorte terwisele ja selle säilitamisele.

Seltskondliku kaswatuse alal toimus hulk huwiõhtuid, seltskondlikke koosviibimisi, aktusi, näidendi-, muusika- ja lauluõhtuid jne.

NMKÜ-d wõtsid agaralt osa paljudest üldüritusist, nagu: nimede eestistamisest, hointegewusest, ühislaulude harrastamisest, õpiringide nõukogust karskusnõukogust, wabaharidusetegelaste nõupidamisest, noorsoo Karskusliidust, Emadepäewa korraldamisest, Raamatunädalast, Noortekomiteede tööst jne. Eesti NMKÜ juhatusse kuuluwad: esimees — minister prof. dr. P. Kogerman, abiesimees — dir. G. Ney, 2. abiesim. w.-adw. R. Kuusmaa, laekur — dir. A. Tuulik, kirjatoimetaja — J. Roosileht, liikmed dir. G. Ollik, õp. J. Maior, E. Kalmus ja peasekretär A. Kasak.

Kummitusvanker

Stein Rivertoni kriminaalromaan 5

„Kõnelesin telefoni teel tema endaga," algas ta uuesti, olles tulnud üles rõdule.

Ta ei nimetanud detektiivi nime, aga me taipasime ju kõik, keda ta mõtles.

„Kas ta tuleb?" küsisime peagu ühest suust.

„Jah, ta tuleb niipea kui võimalik, kuid täpselt ta ei teadnud öelda, millal."

Siis tegin omalt poolt vahemärkuse.

„Kui me aga ei koba pimesi! Kes-teab kas see ongi mõrv?"

„Mis ta siis muud on?"

„Võib-olla õnnetusjuhtum."

„Võimatu, mõeldamatu," ütles keegi.

Ja me kõnelesime sellest veel palju ühte ja teist.

Siis korraga küsis keegi daamidest:

„Aga kes, jumala pärast, lõi ta surnuks?"

Jah, kes! See oli mõistatus. Metsnikul ei olnud vaenlasi, seda me teadsime kõik. Ta oli väga rahulik mees, väga kinnine. Ta isegi ei tahtnud läbi käia teiste suvitajatega, kõneles söögiajal harva ja tegi üksi pikki jalutuskäike.

„Teie ju tundsite teda juba enne," ütles üliõpilane minule. „Vahest ehk teie teate kedagi — — —"

„Mina tundsin teda ainult vähe," vastasin. „Kohtasin teda üldse ainult kaks või kolm korda. Mina ei saa siin mingeid seletusi anda."

„Võis see olla röövmõrv?"

Vaevalt. Mõlemad, niihästi üliõpilane kui ka mina olime pannud tähele, et ta suur teemantsõrmus ja kulduur olid oma kohal.

Nüüd tuli hotelli perenaine ja teatas, metsniku voodi olevat puutumatu. Järelikult polnud teda öösi kodu.

Niisiis polnud võimatu, et mõrv sooritati juba eelmisel õhtul.

Üliõpilane muutus selle järel pisut mõtlikuks.

„Seda oleksin pidanud jälgedest nägema," ütles ta. „Öösel ju sadas vihma. Millal hakkas sadama?"

Enamik oli arvamisel, et vihm tuli kesköö. Üliõpilane vaatas minule.

„Näib, nagu meenuks teile midagi," ütles ta.

„Jah," vastasin, „vihm hakkas sadama kaunis täpselt kell üks."

„Kuidas te seda teate?"

„Olin ülal — tundsin esimesi raskeid piisku langevat. Ja ma võin teile öelda, mu daamid ja härrad, et tulin kella poole üheteistkümne ja üheteistkümne vahel üle tasandiku."

„Kas kuulsite midagi?"

„Kuulsin vankripõrinat kaugel teel, see oli kõik."

„Kas tulite mõisast?"

„Jah, tulin Gjaernesist ... Kes nägi teda viimati elavana?" küsisin siis endalegi ootamatult.

Vastuseid oli mitmesuguseid.

Mõned olid näinud teda viimati õhtusöögil. Perenaine oli näinud teda ülal oma toas umbes tund aega varem. Üks daamidest nägi teda jahiülikonnas, püss õlal, ja nimelt kella poole kümne paiku. Metsnik pidanud parajasti minema välja, ta tervitanud daame sõbralikult ja öelnud paari sõnaga, et ta tuleb varsti tagasi. Muu seas ta oli viitanud taeva poole ja öelnud:

„Kas näete, preili, kuidas pilved jooksevad, kindlasti kihutab vihm neid enda eel edasi."

„Aga teie," küsis üliõpilane, „teie võib-olla nägite teda veelgi hiljem?"

„Kell pool üksteist nägin metsnik Blindet viimati elavana," vastasin.

Jutustasin nüüd, mis oli mulle eelmisel õhtul juhtunud, nimelt, et olin näinud Blindet mõisa elamust lahkuvat ja siis kaduvat tasandikule. Kirjeldasin seda kõike suure ettevaatusega — preili Hilde pärast mõistagi, ega nimetanud kordagi tema nime. Ka ei lausunud ma midagi sellest, et mõrvatu oli väljunud preili Hilde toast. Kui olin valmis, istusid kuulajad vaikides ja järele mõeldes. Daamid vaatasid aralt üksteise otsa ja üliõpilane tähendas:

„Imelik, et teid majja sisse ei lastud! Noor Gjaernes on ju muidu väga seltskondlik mees."

„Mul on mulje," vastasin, „et mõisas pidi olema juhtunud midagi erilist. Valitseja igatahes jättis mulle väga veidra ja segase mulje, ta hääl oli üllatavalt terav, kui ta mulle keelas majja minna. Usun, kas nii või teisiti, kuid igatahes mu tulek polnud sel õhtul soovitud, ja ma olen kindel, et see ei olenenud minu isikust."

„Kas usute tõsiselt, et mõisas juhtus midagi erilist?"

„Jah, seda ma usun!"

„Aga te ei näinud midagi tavatut?"

„Ei. Ja samuti ma ei kuulnud midagi. Aga otsustades valguse järgi, millega liigeldi toast tuppa, võisin mõista, et midagi ikkagi pidi olema juhtunud."

Üliõpilane pomises, et kas vahest metsniku surma ei saa kuidagi ühendada selle kummalise rahutusega, mis näis olevat tekkinud muidu nii rahulikus mõisas.

„Milline nägi Blinde õhtul välja? Oli ta erutunud?"

„Mitte põrmugi," vastasin. „Ta oli rahulik nagu harilikult, ta ilme ei reetnud vähematki erutust. Ta süütas piibu, seistes minust kümne sammu kaugusel, — üsna suure pirnipuu lähedu-ses, — ja tikk valgustas ta nägu, nii et võisin seda näha üsna selgesti. Ei, ta oli väga rahulik ..."

Nii surises ja voolas meie keskustelu kogu pealelõuna. Mõistatuslik mõrv erutas veel ikka seevõrra meeli, et üks ja seesama küsimus lakkamatult keelele kerkis. Fantaasia kasvas, väikesed pisiasjad hakkasid ringlema, daame oli vallanud imelik närvilikkus, nad ei suutnud peagu süüagi, nad keeldusid kergematestki toitudest ja jätsid piimaklaasid lauale vaid pooleli tühjendatult, kõhe ja huvitav ühtlasi oli neil üksteisega mõrvast kõnelda. Mida otsis metsnik õhtul hilja mõisast? Paar naise silmi hakkas salapäraselt hõõguma, siis pooleldi mahasurutud naeratus, paar sõna, ja — varsti oli romaan täies hoos. Metsnikku ja preili Hildet oli nähtud mitu korda koos. Jumal-teab mis Blindel võis südamel olla, mis ta siia alla üldse otsis, kui mitte selleks, et kohata preili Hildet — tal ju olid endalgi suured metsad, kus ta oli kohustatud jalutama. Mina isiklikult olin katsunud Hilde nime vältida, tundsin daamide kombineerimisvõimet teataval määral ja seepärast olin jätnud jutustamata, et nägin, kuidas metsnik kella poole üheteistkümne paiku Hilde toast väljus. Kuid daamidel oli ükskõik, millest nad kinni haarasid, kui nad vaid said loost teha armastuskurbmängu; aja jooksul nad võitsid ka üliõpilase endi poole, ja kui siis veel pealelõunal juhtus, et preili Hilde meist mööda sõitis, sööstis rõdule kari daame ja härrasid, kes tükk aega omavahel rüselesid ja tunglesid — lihtsast uudishimust näha sündmuse sangarit.

Preili Hilde sõitis neljarattalises vankris. Ta oli üksi ja sõitis väga kiirelt, hoidis ohjad pinguli ja vaatas otse enda ette. Peas oli tal valge flanellmüts, mille pikk nõel ta paksude pruunide juuste küljes kinni hoidis. Nägin seda nõela üsna selgesti, sest sel oli kullatud läikiv nupp. Ja sama selgesti ma nägin neiu profiili, ta oli kahvatum kui harilikult ja ta ilme karm, üldse ta jättis mulje, nagu ta oleks valmis iga hekt nutma puhkema. Nähtavasti tal oli väga suur rutt, ta pöördus paremale, ja vanker kadus tolmupilve.

„Lensmani juurde," ütles keegi, „ta läheb lensmani juurde, see elab sealpool kandis."

Vaevalt viis minutit möödunud, sõitis ta uuesti mööda, nüüd vastupidises suunas. Aga nüüd tal istus ka lensman vankris. Neiul oli piits käes, hobune nõretas higist.

Daamid arvasid, et ta tahab näha surnut.

Keegi nimelt ei pääsenud kruusakaevurite onni ilma lensmani loata. Ja seepärast ta tõi siis lensmani. Tagasi tuli ta ootamatult ruttu, arvatavasti ta kohtas politseinikku juba teel. Ja ta nüüd kihutas hobust. Tükk aega pärast seda, kui vanker oli juba ammugi metsa kadunud, kuulsime veel rattapõrinat.

— — — — —

Kuuldes seda vankripõrinat, mis nüüd vähehaaval metsas sumbus ja lõpuks üsna kustus, meenus mulle üks väikesi õisi sündmusi — mu kohtumine kaluriga. Mulle meenus, et ka tema tuli tasandikult ja et ka tema nagu minagi oli seisnud ja kuulatanud eemal seisva vankri põrinat. Aga mida ta kõneles? Raudvanker?.. Nägin teda taas enda ees, kuidas ta seal pimedas seisis, väike ja raputades minu küsimuse peale pead. Kelle oma on raudvanker? — Jah, kes seda teab! ütles ta.

(Järgneb.)

Õhulahing Põhjamere kohal

2 Briti lennukit alla. Torpedeeriti üks Norra aurik

Berliinist, 8. apr. (DNB) Rühm Saksa wõitluslennukeid, kes Põhjamerel olid tegemas luure- ja waltwelende, sundisid Sylti saarest umbes 150 km põhja pool pühapäewal päraſt lõunat wõ...ese astuma 24-jal Inglise pommilenn..., mis olid Welling:on-tüüpi. 2 Briti pommilennukit tulistati alla, kuna ülejäänud sunniti tagasi pöörduma. Saksa lennukid ei kandnud ühtegi kaotust.

„Navarra“

Londonist teatab Reuter: Pühapäewa hommikul torpedeeriti Shotimaa põhjaranniku lähedal Norra laew „Navarra“, 2.118 tonni. Torpedeerijaks oli Saksa allweelaew. „Navarra“ läks põhja 3 minuti jooksul. „Navarralt“ lasti wette 2 päästepaati, kuid üks neist läks ümber, kusjuures wette kukkun. meestest suudeti päästa ainult 4. Saksa allweelaewa nähti ellujäänud meeskonnaliikmete poolt. Katastroofis on surma saanud kõik laewa ohwitserid ja 9 meeskonnaliiget. Päästetud on ainult 14 meest. Ellujäänud wiibisid päästepaadis 9 tundi, mille järel nad päästeti Soome aurik „Atlase“ poolt. Soome aurik toimetas päästetud Kirkwalli. Hukkunud „Navarral“ oli üldse 3 ohwitseri, kes kõik said surma

Prantsuse ülewaade

Pariisist teatab Havas: Sõjawäeline olukord: Laupäewal oli rindel kogu päewa jooksul üksainus sündmus. Saksa patrull lähenes liiga ligidale Prantsuse postile piirkonnas, mis asetseb Wogesidest lääne pool. Patrull tõrjuti tagasi, kusjuures Prantsuse sõdurid wõtsid wangi 1 sakslase.

Ohutegewuses oli halwa ilma tagajärjel täielik seisak. Teatatakse, et rinde kohal on teostatud ainult 2 luurelendu prantslaste ja 1 luurelend sakslaste poolt. Aga Põhja- ja Kesk-Prantsusmaa kohal on märgatud mitmeid lennukeid. Mereli teatatakse, et Inglise patrullid teostasid rünnakuid Saksa allweelaewade wastu, ent selle kohta ei ole saadud täpseid teateid.

Saksa sõjateade

Berliinist teatab DNB: Sõjawägede ülemjuhatus teatab: Läänes ei olnud mingeid erilisi sündmusi.

Õhuwägi teostas 6. apr. luurelende Põhja- ja Kesk-Prantsusmaa kohal. Seejuures rünnati üht Dornier-tüüpi lennukit 4 Prantsuse Curtiss-lennuki poolt. Luurelennuk pani niikaua wastu, kui wastajad põletusaine puuduse tõttu pidid lahkuma. Saksa lennuk maandus wigastamatult oma koduõhuväljadel.

6. apr. hilispäraſtlõunal lendasid mitu waenlase lennukit Trientist loode pool üle Luksemburgi territooriumi Saksamaale ja asumuti tagasi.

Õhualarm

Londonist teatab Reuter: Orkney saarte piirkonnas anti pühapäewal õhualarm, mis kestis 15 minutit. Häire andmise silmapilgul tõusid õhku Briti wõitluslennukid.

314.430 meest teenistusse

Londonist teatab Havas: Ametlikult teatatakse, et nende inglaste arw, kes laupäewal kirjutasid endid wäeteenistusse, ulatub 314.430-le. Need kõik on noormehed, kes said 1940. a. 10. märtsi ja 6. apr. wahel 20-aastaseks ja kes 1939. aastal said 25-aastaseks.

Aumärk „lõwi-eskadrilli“ ülemale

Berliinist teatab DNB: Hitler on annetanud aumärgi tuntud „lõwi-lennueskadrilli“ ülemale kol. Fuchsile, kes eeskujulikult on täitnud oma ülesandeid, paistes seejuures eriti silma. Kol. Fuchsi lennueskadrill on sõja algusest osutunud silmapaistwaks wõitlustes Briti merejõudude wastu. Eskadrilli wäljaõppe põhjalikkude ettewalmistuste ja jõulise juhtimise tagajärjel on eskadrilli rünnakud Briti merejõududele ja merebaasidele osutunud wäga ebukaiks. Sõja wäheste kuude kestel kol. Fuchsi lennueskadrill on rünnanud üle 200 sõja- ja kaubalaewa. Eskadrilli poolt uputati 46 laewa kogutonnaazhiga umbes 70.000 tonni, kuna raskesti wigastati 76 laewa kogutonnaazhiga üle 300.000 tonni. Maailmasõja ajal tegis kol. Fuchs nii ida- kui ka läänerindel. 1937. a. wõttis kol. Fuchs osa ka wõitlustest Hispaanias, kus ta sai Hispaania kõrgeima aumärgi. Tema suurte teenete tõttu ülendati Fuchs 1938. aasta 1. nowembrist enneaegselt koloneliks. Mõne kuu eest nimetati ta „lõwi-eskadrilli“ ülemaks.

Jaapani wäed taganewad

Wasturünnakud Wujuanile nurjusid

Tshungkingist, 8. apr. (Havas) Hiina sõjawäe esindaja on seletanud pressikonwerentsil, et sõjalist seisukorda wiimastel nädalatel wõib kokku wõtta järgmiselt: Jaapani wasturünnakud nurjusid Wujuanile, mis asetseb Suijuanist lääne pool, ja päraſt lühiajalist okupeerimist jaapanlaste poolt wallutasid hiinlased tagasi Hunani, mis asetseb 60 km Nanningist edela pool. Jaapani wäed, kes tungisid edasi Nanningist edela pool, tõrjuti 29. märtsil Hunnanist tagasi ja nad asusid oma algpositsioonidele.

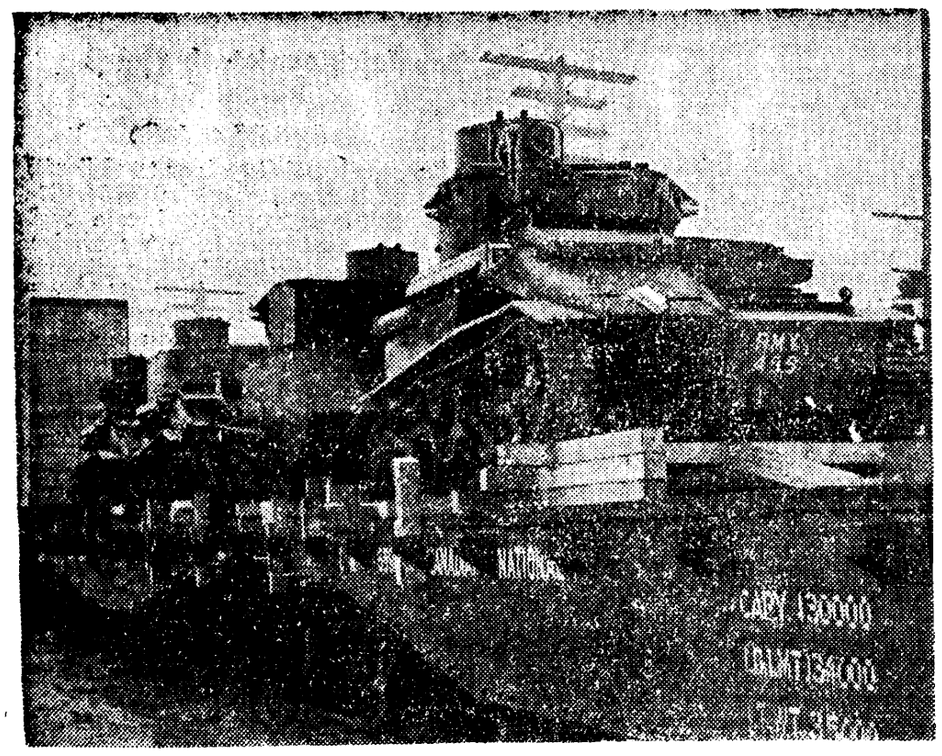
Teistelt rinnetelt on teatada ainult wähesteſt wõitlustest, kusjuures jaapanlased on olnud kaitsepositsioonis.

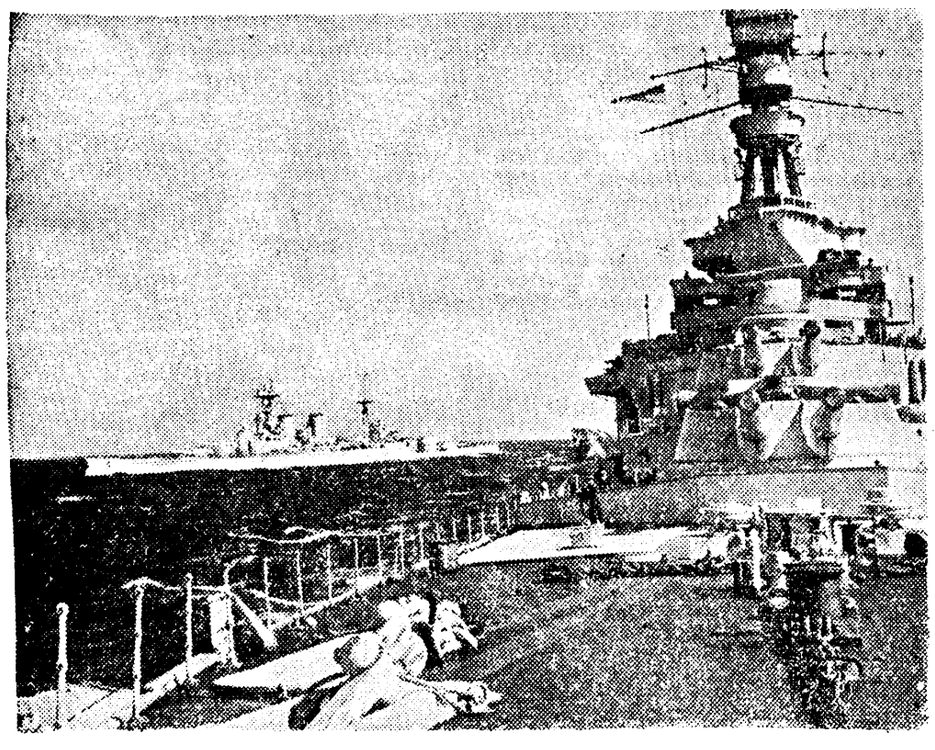
60.000 leedulast ümberasustamisele

Kaunasest, 8. apr. (DNB) Nagu usaldatawast allikast kuuldub, on juba mõnda aega Leedu ja Nõukogude Liidu walitsuste wahel käimas diplomaatilised läbirääkimised umbes 60.000 leedulase wõimalikuks ümberasustamiseks, kes on jäänud Nõukogude Liidu poolele, peamiselt Swenaiani ümbrusse.

Kaunasest teatab DNB: Suuremate põletisainete koguste saabumise tagajärjel Nõukogude Liidust on Leedus kaotatud kõik kütsendused jõuwankrite põletisainete ja teiste wedelate põletisainete kohta, wälja arwatud petrooleum.

Terashiiglasi maal ja merel

Ulal Kanada sõjawäe tankid teel kogunemiskohtadesse, all Briti lahingulaewade kohtumine — „Repulse“ möödub „Hood'ist“

53 relvavabrikut ehitamisel

Londonist, 8. apr. (Reuter) Briti warustusminister Burgin kõneles laupäewal Wolwerhamptonis, puudutades Briti relwatehaseid, mis on ehitusel ja mida kawatsetakse ehitada. Nimetatud tehasteſt wõtawad mõned enese alla 1 ruutmiili suuruse maa-ala. Sõja puhkemiseſt saadik kulutatakse üksi wabrikutele päewas umbes 1 miljon naelsterlingit. Üldse kawatsetakse ehitada 53 sõjamaterjali wabrikut, millest osa on juba walmis ja osa ehitusel. Keegi ei wõi kahelda selles, et Suur-Britannia, Prantsusmaa ja nende impeeriumid wõiwad toota piiramatult iga liiki relwastust, ütles Burgin.

Rootsile 600 lennukit

Oslost, 8. apr. (DNB) „Aftenposten“ teatel on Norra ja Rootsi walitsused tellinud Ühendriikidest ümmarguselt 600 sõjalennukit.

Itaalia lendurid Rumeenias

Bukarestist, 8. apr. (Stefani) Õhuministeeriumi teatel on Bukaresti saabunud 30 paremat Itaalia sõjawäelendurit, kes asuwad õpetama ja tutwustama Rumeenia lennuwäelasi Itaalia lennumaterjaliga. Itaalia lendureid terwitas saabumisel südamlike sõnadega Tiodorescu.

Tornaado

New Yorgist, 8. apr. (Reuter) Lõuna-Lusianas oli tugew tornaado, mille tagajärjel on saanud wähemalt 6 isikut surma. Ainelised kahjud on suured. Tornaado on häwitanud 2 kirikut.

Lääneriikide lendurid töötawad käsikäes

Briti ja Prantsuse sõdurid kusagil Prantsusmaal ühisel nõupidamisel.

Rootsi wastab läänеriikidele

päraſt mõttewahetust Norraga

Briti märgukirjas ei ennustata abinõude tarwitamist?

Stokholmist, 8. apr. (Reuter) Kuuldawasti kawatseb Rootsi esitada wastuse liitlaste kirjale Skandinaawia erapooletuse asjus, kuigi mingit erilist nõuet niisuguse wastuse esitamiseks ei ole esitatud. Wastuse koostamine wõtab aga weidi aega, mispäraſt seda ei ole oodata niipea. Arwatawasti toimub selles asjas enne mõttewahetus Rootsi ja Norra wahel.

Autoriteetseteſt ringkondadest seletatakse, et Briti märgukirjas ei nõuta Rootsilt ega Norralt mingisuguseid koheseid abinõusid ja ei ennustata niisuguste abinõude tarwitusele wõtmist ka Suur-Britannia ja Prantsusmaa poolt. Suurem osa märgukirjast on pühendatud liitlaste üldjsele seletusele Skandinaawia positsiooni kohta päraſt Soome ja Nõukogude rahulepingu sõlmimist.

Rauamulla küsimust nimetatawat märgukirjas waewalt.

Soowitatakse lahkumist R.-liidust

Amsterdamist teatab DNB. „Het Nationaal Tagblat“ pooldab Hollandi lahkumist Rahwasteliidust. Leht kirjutab, et edasijäämine Rahwasteliitu wõib hädaohustada Hollandi erapooletust. Seejuures leht toonitab rida artikleid Prantsuse lehtedest, mis laskwat läbi paista, et Prantsusmaa kawatsewat erapooletute wastu tarwitusele wõtta Rahwasteliidu pakti 16. artiklit.

Soome ja N. Liidu diplomaatilised suhted

Zotow saadikuks Helsingisse, Paasikiwi Moskwasse

Moskwast, 8. apr. (TASS) Nõukogude Liidu ülemnõukogu presiidium kinnitas Zotowi Nõukogude Liidu saadikuks Soome ja Derewjanski Nõukogude Liidu saadikuks Lätti.

Riiast teatab DNB: Nõukogude Liidu seninе saadik Lätis Zotow lahkus laupäewal Riiast, et sõita Moskwa kaudu Soome oma uuele kohale. Lahkumisel olid teda waksalis saatmas Läti wälisminister Munters ja Saksa chargé d'affaires.

Helsingist teatab DNB: Nagu „Suomen Sosialidemokraatti“ teatab, olewat Soome walitsus küsinud Nõukogude Liidult nõusolekut minister Paasikiwi nimetamiseks uueks Soome saadikuks Moskwasse. Seni pole saadud wastust Nõukogude Liidult, lisab leht juurde.

Trump armastusromaanide hulgas!

H. Courths-Mahleri armastusromaan

HÕÕGUVAD HUULED

Ümbõnev sisult ja elegantne välimuselt **1. anne ilmus.** Iga nädal üks anne. Hind 12 senti. Müügil kioskites.

Kohuse- ja vastutusetunnet rahvuse vastu!

Teid, mille kaudu jõutakse õigele rahvuslikule terviklusele

Eesti Üliõpilaste Seltsi 70. aastapäevalt

Laupäeval ja pühapäeval pühitses Eesti Üliõpilaste Selts oma 70-ndat aastapäeva.

Laupäeva õhtul kella 7 kogunesid seltsi liikmed — kaasvõitlejad ja vilistlased setlsi ruumidesse, kust mindi rongkäigus Vabadussõjas langenute mälestussamba juurde, millele asetati pärg. Pärja asetamisel tuletas seltsi vilistlaskogu esimees H. Sumberg meelde seltsi asutamisaegu. Selts, nagu teada, sai oma alguse Kalevipoja-õhtutest. Nüüd, 70 a. hiljem, on see nagu sümboolne, et on võidud koguneda Kalevipoja kuju ümber vaba Eesti pinnal, millelt 70 aasta kestes on kõrvaldatud kõik need takistused, mis olid olemas sel ajal, kui 4-liikmeline rühm eesti üliõpilasi koondus kokku Kalevipoja-õhtute ringkonnaks eesmärgiga õppida tundma meie rahvuslikku suurteost ja jääda eestlaseks.

Pärja asetas ka Läti sõpruslepinglase „Austrumsi“ esindaja Albert Gobzinš. Mälestussamba juurest siirduti Ülikooli kirikusse, kus oli

pidulik jumalateenistus

Jutlustas piiskop prof. J. Kõpp ja liturgia osas teenisid õpetajad dr. theol. J. Taul ja mag. theol. J. Kimmel. Jutluse teemaks piiskop J. Kõpp oli võtnud Pauluse sõnad: „Armastus ei väsi iial ära.“ Jutluses ta käsitles, et edu võib saavutada mitmesuguste eeldustega — suurte annetega, tugeva tahtejõuga, auahnusega ja veel mitmel muul põhimõttel teotsedes. Siiramat edu saavutatakse aga siis, kui midagi püütakse saavutada armastusega tõe ja kõrgete eesmärkide vastu. Armastus annab elule mõtte ja olemuse.

Aktus esimese eesti lipu all

Eile peeti EÜS-i aastapäeva aktus „Vanemuises“. Sel puhul toodi aktusesaali „Eestimaa, mu isamaa...“ saatel esimene Eesti lipp.

Aktuse avasõnas seltsi esimees E. Abel tervitas rohkearvuliselt kokkutulnud liikmeid ja külalisi. Oma kõnes ta vihjas veel sellele tegevusele, mida paljud seltsi liikmed on teinud üldsuse kasuks, ohverdades selleks sageli oma isiklikke heaolusid. Tervituskõnele järgnes EÜS-i sümfooniaorkestrilt ettekanne mag. A. Tuulse juhatusel.

Rahvusterviklikkusest

Aktusel pidas peokõne prof. Hans Kruus teemal: „Rahvuslikust terviklikkusest“.

Ta ütles, et juba ammu on käibel avaliku elu terminoloogias nii meil kui mujal sõna „rahvustervik“ ja sellega rööbiti samas tähenduses „rahvuslik terviklus“.

Küsimus, mis on rahvus, seisab Euroopa teadusliku mõtlemise päevakorras juba 100 aasta ümber ja vastuseid sellele on antud pikk rida. Kuid ometi pole tänapäevani suudetud esitada siin kõigiti rahuldavat üldist teoreetilist määratlust. Et selle puudumine soodustab segadusi ja häireid rahvuse probleemi käsitamisel ja selle mõiste tegelikul rakendamisel, on ammugi ilmne. Praegusel juhul huvitume rahvusest kui vaimsest osadusest, kusjuures rahvus on temasse kuuluvate isikute suur sotsiaalne „meie“.

Ühiskonns tekib alati maailmavaateliste veendumuste ja sotsiaalsete taotluste erinevusi

Eriti haaravate ja teravate konfliktide põhjustajaiks ühiskonnas on sotsiaalsed rühmad selle sõna otseses tähenduses.

Sotsiaalsed antagonismid ja nende põhjustatud konfliktid on rahvusliku osaduse piirides väga arvukad ja mitmepalgelised. Nad tekivad nii üldhuvide ja teiselt poolt kohalikkude ja partikularistlikkude vahel valitsevate ja valitsetavate rühmade vahel, samuti klasside, kihtide, mitmesuguste majanduslikkude, usuliste, ideoloogiliste, poliitiliste gruppide, sugupoolte, generatsioonide jne. vahel. Siin peetakse võitlusi olemasolu, eluhoiu, sõltumatuse, enesemaksmapaneku, aineliste hüviste, võimu, hiilguse, kuulsuse, seltskondliku edu, aga ka vabaduse, tõe ja õiguse pärast.

Need võitlused esinevad ka rahvuslikus ühiskonnas. Rahvuslik ühiskond omab eneses hulga mitmesuguseid vastuolusid.

Täiesti terviklikku üksmeelt ei saa olla ka ühe rahvuse piirides. Sealgi tekib mitmesuguseid isiklikke ja sotsiaalseid erihuvisid, milliseid me ei saa igakord tuua rahvusterviklikkuse kui teatava ebajumala ohvriks. Meil on aga vaja viia meie ühiskonna liikmeid lähemale rahvuse kui igäühe reaalse ja vaimse eluväärtuse tunnetusele ja mõistmisele, rahvusliku osaduse kui meie kõigi ühise saatuse elamuslikule ja mõistuslikule tajumisele ja samal ajal nõndanimetatud m e i e-hingeelu süvenemisele, tihenemisele ja aktiveerimisele.

Rahvuse vastu tuleb meil kasvatada kohuse- ja vastutustunnet. Vabadus on suuremaid väärtusi, mis on suuteline eostama ühiskonda ja selle osi rahvustervikluses. Seda vabadust aga ei mõista meie sellisena, milles üksik tunneb end vaba olevat kõiges, mida ta teha tahab, vaid nii, et ta on vaba selles, mida ta kui kaasvastutaja tegema peab. Selline vabadustunne viib isiku ka sisemisele eneseksitsendusele rahvusliku terviku huvides samuti ka suurtele tegudele ja ohvritele.

Rahvas elab ja taotleb terviklust vaba vaimu ja vaba elukorralduse kaudu. See terviklus tõuseb vabade südamete kandel nende hingestatud osasaamises rahvuse väärtusist, nende elamusist rahvusest kui ühisest saatusest, nende kohuse- ja vastutuse-tundelises vaimsuses, töös ja loomingus, mis suunatud oma rahvuse väärtuse, elu ja kaitsevõime tõstmisele. Nende südamelöökide sidemete ja harmoonia kaudu teostubki rahvuslik terviklus.

Muusikalisi ettekandeid ja tervitusi

Prof. H. Kruusi kõnele järgnesid muusikalised ettekanded orkestrilt ja sooloettekandeid vilistlaselt E. Laanperelt ja pr. Tooni Kroonilt. Kuulati ära Soome sõpruslepinglaste kirjalik teade, et nemad seekord raskete olude tõttu ei saa osa võtta seltsi pidustusist.

Tervitusi ütlesid seltsi vilistlaskogu esimees H. Sumberg, Läti üliõpilasseltsi „Austrumsi“ esimees Brivkalns, Üliõpilasseltside Liidu esindaja Laanes, naiskorporatsioonide esindaja V. Aaviste ja Tallinna Eesti Üliõpilaste Seltsi poolt esimees Tepan. „Austrumsi“ esindajate poolt kingiti seltsile kaks kunstipärast küünlajalga, millistel olevad küünlad süüdati aktusel sõprusetuledena. Saabunud oli ka hulk kirjalikke tervitusi paljudelt üliõpilasorganisatsioonidelt ja isikuilt, teiste seas ka haridusminister prof. P. Kogermanilt ja majandusminister L. Sepalt. Aktusele järgnes pildistamine ja õhtul koosviibimine seltsi ruumides. Rahvast oli seekordseil aastapäeva-pidustustel rohkesti.

Tänased tõigad

Tuntud õlimaal

„Mul on siin maal, mille õige hind on wähemalt saja krooni. Aga mul on kibe rahapuudus ja annaksin selle maali ära 30 krooni eest. Jiegi 25 eest. . ."

Sedalaadi juttu kuuleb üsna sagedasti jõukama rahwa eestubades. Kui ostja ei tule kunsti manu, siis kunst tuleb ostja manu. Enamasti tuleb küll „kunsti", aga wahel otsib ka mõni päris tõeline kunstnik sedawiisi ostjat oma loomingule. Häda ei anna häbeneda.

Seekord oli päris kunstnik, kelle nimi pole tundmatu: „See maalgi on tuntud. Eesti Entsüklopeediaski on ta ära toodud — weerul 1231."

Eks siis ostja kajutanud juhust ja ostis selle tuntud maali 25 krooni eest. Enam sellepärast, et tuntud kunstnikul oli raha tarwis. Aga ka maalil polnud wiga.

Järgmisel päeval läheb kodanik tülla naabrile. Ennäe: naabri seinal ripub sama pilt — wana Tallinn. „Kunstnik ise müüdaš, soodsalt ostetud, — on tuntud töö," selgitab õnnelik naaber.

Selgub, et wärw on mõlemail maalidel üsna wärske, kuigi too kunstiteos pidi olema walmis juba enne Eesti Entsüklopeedia ilmumist. Seletus on üsna lihtne: kunstnik oli walmistanud ise koopiaid oma tuntud maalist ja müüdaš neid koopiaid märgatawa eduga.

Pahandust tekitaw mustikapudel

Tähe tänawal peetakse oksjonit ühe hiljuti surnud isiku wallaswara likwideerimiseks. Oksjon on wabatahtlik, waranduse hooldajate poolt korraldatud.

On realiseeritud juuremad esemed. Järele on jäänud waid köögi- ja keldrikraam, millest parajasti jauale on tõstetud riwi õllepudeleid, neist osa tühje, osa täis. Kõik on müüdud hea hinna eest ja rahwahulk otsib põleb ostutuhinas.

Oksjonaator, auwäärsete wurrudega härra, on nimetanud pudelite hinna ja enne, kui ta weel jõnd on jõudnud julgeda, rabab lähedalseisja mees kinni ühe pudeli kaelast. Sellele järgnewad sündmused imekiirelt: Kõige esmalt kõlab kõwa lakfatus. Midagi nõrgub nägudel, midagi kleepub krae wahel ja kuuida on sajatust. Tagumised read aga otse mõirgawad naerda. Ning on ka, mille üle irwitada, sest pilt on halenaljakas: kõigepealt ukerdab tõusta mees, kes oli juskin. pudelikorgi kallal. Mehe nägu aga pole juurt nähagi, sest seda kataw. üleni paks mustikamahl ja marjad. Walgest kaelasallist on jään. järele waid kurb mälestus ja kõrwakoobastes nägu tlutsekside isejugused läikiwad ehteasjad. Mees hoiab krampliklylt kinni pudelikaelast, püüdes julgeda korki, kuid kas ehmatusest wõi kohmetusest juhib weel ikka sisisewa ja wusisewa pudeliinu oksjonaatori poole, kelle uhke juuehe jalamaid kaob mustikate mustillasse kõrti. Üks lähedalseisja õngitseb põuest mustikaputru, ise jealjuures meeletult sõimates. Uhel on aga näolapp ja sellega koos silmad kaetud marjadega, nii et ta käsitsemist teed otsides püüab minna kööki, et weekraani all weidi korraldada oma asjaajadi.

Kõige wihasem on aga oksjonaator, kes nopib marju oma uhkest wurrupuhmast. Kuna rahwas ei lakka naermast — ainr osa koosolijaist on näost weidralt lillad — siis lubab ametimees wälja kutsuda politsei rahwa rahustamiseks, milline ähwardus siiski ainult niikaua mõjub, kui nähakse jälle mõnda kohalwiibijat kahtlaselt urgitsemas krae wõi lipsu wahel wõi heidetakse silma mehe peale, kes õnnetuse oli tekitanud, nüüd üpris süüdlaselt seisab, käes tühi pudel ja nagu ümestudes ja teiste ees wabandades pomisseb kordnwalt: „No küll, kuriwaim, wusises! No küll wusises!"

Professorlikud peenrad

Ühes provintsilinnas on keemiawabriku omanikuks professor, keda mäletawad paljud tartlasedki, kuna ta aastate eest töötas Tartus. Keemiatwabrikandist professori kirekutsetöö kõrwal on aedwiljakaswatamine. Leidlik teadlane on oma lemmikalal rakendanud mõnegi uuenduse, millele tawalise keskelt-läbi-kodaniku ajn poleks italgi tulnud.

„Milleks peenraid kasta ja rohida," ütleb professor, „kui saab teha nii, et niiskus peenralt minema ei aura ning ka umbrohi kaswada ei saa. Rohimise-kastmise asemel ma laotan peenrale rulli tõrwapappi, lõigates sellesse enne taimede jaoks parajate wahemaadega parajas suurnses augud."

Tõepoolest tõrwapapp hoiabki peenral niiskuse kinni, ei lase kaswada umbrohul ja imeb endasse hästi ka soojuskiiri. Tähendab, meetod on hea, ainult pisut liiga kulukas tawalisele aiapidajale.

Teatakse kõneida, et lillkapsad, mida professor tõrwapapi abil kaswatab, on harulduselt ilusad ja lihawad ning iwalmiwadki märksa warem, kui mitteprofessorlikul peenral kaswatatud kapsad. Peale lillkapsaste kasutab professor aukudega tõrwapappi ka teiste peenrataimede — näiteks herneste — eluruumi tarbeks.

Tänamuse külma kewade wastu pole professor seni wahendit leidnud ja kurdab, et kewataimed on edenemis üpris wilets jästi.

Ikka moodsalt

Kuhugi mitte just päris kõrgkihnnas asetsewasse, kuid muidu korralikku kolontoalkauplusse astub noore advokaadi auwäärne abikaasa. Waatab ringi ja küsib:

200 metsameest Tartus päevamuresid arutamas

Eile algas Tartus 17. üleriigiline metsateadlaste päev

Metsapõlengutest aastas riigil kahju 41.000 kr.

Eile keskpäeval algas Tartus Ülikooli suures auditooriumis, Aia tän. 46, Akad. Metsaseltsi korraldusel üleriigiline 17. metsateadlaste päev. Päevale oli üle riigi kogunenud 200 metsamehe ümber. Päevale oodati ka peaministrit prof. J. Uluotsa, kuid ametikohuste täitmise tõttu ei saanud peaminister Tartu sõita. Ta oli saatnud päevale tervitustelegrammi. Vabariigi Valitsuse esindajana võtab päevast osa Riigimetsade Talituse direktor ministriabi J. Luik. Päeval viibis peale metsameeste ka 2. diviisi ülem kindr.-maj. J. Kruus.

17. metsateadlaste päeva avas

Akad. Metsaseltsi esimes prof. O. Daniel, kes tervitas kokkutulnuid ja tähendas, et säärased kokkutulekud aitavad ühiselt metsamehi üle ettetulevatest raskustest. Ta lausus ka, et töö ratsionaliseerimise mõttes on metsameestel veel palju tööd ees. Tuleb rakendada oma jõud töö süvendamiseks metsatoogi suurendamise alal.

Prof. O. Daniel luges ette peaministrilt saabunud tervituse ja tegi ettepaneku saata tervitustelegrammid Vabariigi Presidendile ja peaministrile, mis üksmeelselt kiideti heaks.

Tervitusteks sai esimesena sõna Riigimetsade Talituse dir. ministriabi J. Luik, kes tõi päevale tervitusi peaministrilt, põllutööministrilt ja Riigimetsade Talituselt. Dir. J. Luik märkis mõningaid puudusi, mis esineb meie metsamajanduses, ja toonitas, et tuleb leida teid nende kõrvaldamiseks. Eriti tuleb aga hoolitseda küttematerjali küsimuse ja erametsade seisukorra parandamise eest.

Järgnevalt tervitasid Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonna dekaan prof. N. Rootsi ja Eesti Metsaühingute Liidu esindaja V. Mutt. Telegraafi teel olid päevale saatnud tervituse Loodusvarade Instituut, Loodusurijate Selts ja Tartu Maavanem H. Lauri.

17. üleriigilise metsateadlaste päeva juhatusse valiti prof. O. Daniel, abidir. Mattiesen ja B. Tuiskvere, päeva sekretariaati valiti ass. P. Rõigas, üliõpilased Kulasalu ja Toovere.

Edasi järgnesid referaadid. Esimesena refereeris B. Tuiskvere teemal:

„Metsapõlengutest ja nende mõjust nõmmemetsadele"

Referent märkis, et Eesti riigimetsades oli ajavahemikul 1929—1938. a. keskmiselt 262 põlengut aastas, kusjuures tules hävis keskm. aastas 564 ha metsamaad (peale selle sood ja rabad). Riigi kahju põlemistest oli keskmiselt 36.692 kr., kustutamine maksis 4573 kr. — kokku riigi kahju aastas keskmiselt 41.265 kr.

Sõltuvalt ilmastikuoludest — põuane suvi — oli vaadeldaval ajavahemikul põlengute rohkuselt rekordaastaks 1933. — 578 põlenguga ja 1683 ha põlenud metsmaaga. Vaikseimaks aastaks osutus 1931. — (vihmarohke suvi) 130 põlenguga ja 188 ha põlenud metsmaaga.

Metsamaadest kõige tuleohtlikumateks osutuvad kuivad nõmmed. Teisest küljest kannatavad just kuivad nõmmemännikud eriti raskelt põlemiste järelmõjude all: pinnas leetub, sageli tekib seal nõrgkivi ja liiv paadub niivõrd tihedaks, et õhustuvus pinnases on suurel määral takistatud. Kuna nende nähete mõjul korduvalt põlenud nõmmemuldades puudub lämmastikainete muundumine ja üldse mikrobioloogiline tegevus, siis osutuvad nad metsakasvatamise ja puidutootmise seisukohast antud olukorras väärtusetuiks. Seal on suuteline kasvama vaid kanarbik ja põdrasammal. Selliseid alasid leidub meil rohkesti Narva, Sagadi, Anija, Kunda, Kolga, Vihterpalu, Kärdla, Voltveti, Pärnu ja teistes merelähedastes metskondades kokku umbes 5000 ha.

Üksikasjalikult käsitles referent Hiiumaal Kärdla metskonnas asetsevat nn. Kaibalde-Kanapeeksi lageda nõmme degeneratsiooni-käiku ja sama nõmme taasmetsastamise tööde senist käiku. See nõmm põles teadaolevalt esmakordselt 1868. a. ca 1200 ha pindalal, siis uuesti 1910., 1923. ja 1930. aastatel vähemalt aladel. 1886—1897. a. tehti põlenud nõmme metsastamiseks kultuure ca 300 ha — üldkuluga 977 rubla. Enamus neist kultuurest hävis 1910. a. põlemisega. Omariikluse ajal (1922—1939. a.) kultiveeriti 207 ha üldkuluga 5480 kr. Kõik senitehtud kultuurid viidi läbi tavalise külvi- ja istutamisvõtetega, ilma et põlenud pinnast oleks üleni ja põhjalikult õhustatud sügavkünni abil. Selle tõttu kultuurid ei saanud ega saa paadunud pinnases areneda ja on praegu osalt hukkunud, osalt aga kiratsevad. Neist ei arene ka tulevikus tootvaid puistuid.

Vaadeldud põlemistest nähtub, et ebatootvate, degenereerunud nõmmede tagasiviimiseks puitukasvatava metsmaa koosseisu osutub tarvilikuks nn. pinnase noorendamine — s. o. nõmmede sügavkünd traktorite abil pinnase põhjaliku õhustamisega ning nõrgkivi purustamise ja päevavalgele toomisega, kusjuures parema tuleviku huvides tuleksid ohverdada mõnel juhul ka senitehtud kiratsevad kultuurid ja pinnase bioloogiliselt aktiivse seisundi säilitamiseks ja tulekindlamate metsade saamiseks osutub otstarbekohaseks soetada nõmmealadele segapuistuid. Sobivaiks puuliigeks võiksid hariliku männi kõrval olla ka arukask ja mustlepp.

Edasi refereeris prof. A. Nõmmik

külma mõjust mulla vee liikumisele

Referent toonitas, et mulla külmumine põhjustab intensiivset veekogumist külmunud kihti. Kui külmumise sügavus püsib kauemat aega samal tasemel, siis veesisaldus külmunud mullakihis suureneb ka pärast mulla külmumist. Külmunud kihi sulamine toimub nii pealt- kui ka altpoolt. Meie oludes näib külmunud kihi sulamine altpoolt algavat märtsi teisel poolel.

Oma

reisimuljeid Saksamaa metsadest

jagas dr. P. Reim, kes tähendas, et läinud suvel peeti Berliinis esimene Suur-Saksamaa metsakongress, millest osa võttis 1800 metsameest Saksamaalt ja üle 100 osavõtja välisriikidest.

Referent lausus, et Saksamaa on metsakultuuri hälliks, mis kaua aega on metsamajanduse alal olnud eeskuju andjaks Euroopale ja ka kogu maailmale. Tänapäeva Saksamaa majanduselu juhtlauseks on: tootvuse tõstmine. Rahvussotsialistliku Saksamaa poolt on selle juhtlause nõudel läbi viidud väga radikaalne metsade majandamise põhimõtteline muudatus. Paljasraideline metsakasustuse süsteem, mis just Saksamaal oli välja arenenud ja mida just esijoon s jäljendati teiste riikide poolt, jäeti kõrvale ja selle asemele võeti uue kasutussüsteemi juhtlauseks tagavararaviga.

Vähemväärtuslike ja oma raieküpsuse saavutanud puude järk-järgulise kõrvaldamisega metsade koosseisust loodetakse metsamaa toogivõimet kontsentreerida väärtuslikuma puu tootmisele. Varematel aastatel on Saksamaa metsi kasvatatud väga tihedatena ja praegu on Saksamaal eriti riigimetsades väga palju tihedaid raieküpsi metsi. Praegune metsakasustus Saksamaa metsades on 50—60% suurem juurdekasvust, põhjusel, et uue Saksamaa ülesehitamisel vajatakse rohkem puud kui oma metsad toodavad.

Saksamaa metsameeste töövõime on kõik rakendatud metsade seisukorra parandamisele. Uute metsade asutamisele ja metsade hooldamisele kulutatakse väga suuri summasid. Väga palju tööd on tehtud metsatööliste kaadri väljaarendamiseks. Suurt hoolt kantakse metsaametnike ettevalmistuseks. Läinud aastal asutati ka Saksa Metsateaduse Akadeemia.

Metsateadlaste päev jätkub täna kell 10 hommikul.

Ak. Metsaseltsi peakoosolekult

Akadeemilise Metsaseltsi peakoosolek peeti laupäeva õhtul Tartus. Peakoosolek kinnitas seltsi laeka 1939/40. aasta aruande tasakaalus 9832,10 kr. ja võttis vastu 1940/41. tegevusaasta eelarve tasakaalus 8670 kr. Aruande-aasta lõpul oli Akad. Metsaseltsil varandust kogusummas 20.540,53 kr. väärtuses, millest peamise osa moodustavad seltsi poolt kirjastatud raamatud.

Juhatuse eelolevaks tegevusaastaks valis peakoosolek järgmises koosseisus: esimees — prof. O. Daniel, abiesimees mag. E. Kohh, kirjatoimetaja üliõpil. G. Toovere, abikirjatoimetaja üliõpil. K. Pärt, laekur assist. E. Perem (Breemann), ametita juhatuse liikmed prof. K. Veermets ja assist. P. Rõigas, neist viimane seltsi varahoidja ülesannetes. Revisjonikomisjoni kokkukutsujaks valiti metsainspektor A. Milk ja liikmeteks I. Liigand ja E. Laas.

Briti diplomaatide konwerents

Londonist, 8. apr. (Reuter) Reuterile on teatatud ametlikult, et välisminister lord Halifax juhatab esmaspäewal koosolekut, mis algab kell 16 ja millest wõtawad osa Briti esindajad Balkanil. Samuti wõtawad sellest osa Briti saadikud Moskwas ja Ankaras. Edasi wõtawad nõupidamisest osa Briti esindajad Bukarestis, Belgradis, Roomas, Budapestis, Sofias ja Ateenas. Järgnewad istungid peetakse teisipäewal kell 15. Peale nende kahe istungi peetawat weel koosolekuid. Wiimased nõupidamised toimuwad nädalalõpul majandusõjaministeeriumis.

Miljardi wäärtuses lennukeid

New Yorkist, 8. apr. (Reuter) USA sõjaministri abi Johnson seletas, et praegu USA wiibiwad wälismaa missioonid kawatsewad tellida USA lennukeid ja lennukiosi üle 1 miljardi dollari wäärtuses. 23 wabrikut 43 lennukiwabrikust USA s on praegu ametis sõjawäeliste tellimiste täitmisega. USA lennutööstus suudab praegu aastas toota 17.500 lennukit. Meeste mobiliseerimine on kerge, kuid tööstuse mobiliseerimine on teine asi, ütles Johnson.

5 „Spee" meest põgenes

Buenos Airesist, 8. apr. (Stefani) Ühenduses kolme ohwitseri ja kahe madruse põgenemisega, kes kuulusid „Admiral Graf Spee" meeskonda ja kuna „Admiral Graf Spee" ohwitserid on teeldunud andmait auõna mitte püüda lahkuda Argentiinast, siis kawatsetakse interneerida 30 ohwitseri, 200 allohwitseri ja 400 madrust, kes moodustasid „Admiral Graf Spee" meeskonna.

Ülejäänud saartele

Buenos Airesest, 8. aprillil. (Havas). Mereministeerium teatab, et alates 9. aprillist interneeritakse „Admiral Graf Spee" ohwitserid ja madrused Martin Garcia saartele tingimusel, et nad kohustuwad wande all siirduma niitte kaugemale kui 50 km Buenos Airesest. Ülejäänud meeskonnaliikmed saadetakse lähemaks ajaks mitmesugustesse provintsidesse.

Egiptuse kuningannal sündis tütar

Kairost, 8. apr. (Reuter) Egiptuse kuningannal Faridal sündis teine tütar. Ema ja laps on hea terwise juures.

Kindral Temperley †

Londonist, 8. apr. (Reuter) Tuntud sõjawäeline kirjasaatja kindral-major Temperley suri pühapäewal oma kodus Beaconfieldis 62 aasta wanuses. Temperley oli haige juba mõnda aega. Ta oli „Daily Telegraphi" endiseks sõjawäelisseks kirjasaatjaks ja ekspert sõjawäelise strateegia ja taktika alal. Ta oli ka sõjawäelisseks ataseeks Haagis.

Belgrad upub

Belgradist, 8. apr. (Stefani) Uputus Jugoslaawias on wõtmas rahututtekitawat ulatust. Kõik Belgradi madalamad linnaosad on üle ujutatud. Banat on täielikult wee all. Wrsac ja Nowisadi piirkonnas on uputused wõtmas katastroofilisi ümbr. Tuhanded isikud on pidanud lahkuma oma kodudest. Ainelisi kahjusid hinnatakse mitmele miljonile dinaarile.

Cajander Oslost tagasi

Helsingist, 8. apr. (Havas) Endine Soome peaminister Cajander lahkus pühapäewal Oslost, et sõita tagasi Soome. Oslos oli tal läbirääkimisi rea organisatsioonidega, et jätkata Soome abistamist Norra poolt. Cajander seletas, et läbirääkimistel ei tehtud ühtegi lõplikku otsust. Läbirääkimistel arutati aga kõiki küsimusi.

Meeleawaldus Prantsuse saatkonna ees

Londonist, 8. apr. (Reuter) Tugew politseiülewsus ajas pühapäewa õhtupoolikul Prantsuse saatkonna juures laiali umbes 1500 kommunisti. Meeleawaldajad olid läinud sinna, et awaldaba protesti Prantsuse kommunistlike rahwasaadikute wangistamise wastu.

Wilja andmine hektaaride järgi

Hobuste kaswatamine kolhoosidele sunduslikuks

Moskwast, 8. apr. (Tass) Nüüd on awaldatud Nõukogude Liidu kommunistliku erakonna keskkomitee ja Nõuk. Liidu rahwakomissaride nõukogu otsus muudatuste kohta tootmis- ja ostupoliitikas. Tõstes esile wiigu süsteemis, mis praegu on kehtiw põllumajandussaaduste ja riigile sundusliku äraandmise alal, Nõukogude Liidu kommunistliku erakonna keskkomitee ja rahwakomissaride nõukogud kaotasid senise süsteemi ja otsustasid 1940. a. lõikusest alates arwestada terawilja, riisi, kartulite ja teiste põllumajandussaaduste äraandmist ülesharitud hektaride järgi, mida omawad kolhoosid. Terawilja sundsliku äraandmise normid määratakse kindlaks selliselt, et lähtutakse üldarwust 925 miljonit puuda, mis Nõuk. Liidus wõetakse kolhoosidelt. Kergendusi tehakse nendele kolhoosidele, kes kaswatawad tööstusliikke taimi, marju, puuwilla, ja arstirohutaimi ning kes hariwad uut maad. Kõikidele kolhoosidele määratakse ka sundsslik hobuste kaswatamine sõjawäele ja seda jamuti wastawalt maa suurusele.

Toetu ainult omaenda jõule

Läti kodade süsteemi täiendatakse uue organisatsiooniga
Laiaulatuslikke abinõusid tööliskonna kindlustamiseks

Riiast, 8. apr. (DNB) Läti töö-koda pidas pühapäewal istungi, millest wõtsid osa peale koja liikmete ka kõik walitsusliikmed, nende seas ka uus sõjaminister kindral Berkis.

Riigipresident Ulmanis pidas sel puhul kõne, milles ta teatas tähtsatest eelseiswatest riigipoliitilistest abinõudest. Samuti käsitles ta Läti poliitika põhijoont.

Ulmanis seletas muuseas, et Läti rahwale ja riigile on maksew ainult üks põhimõte, nimelt see, et wõidakse usaldada ja toetuda ainult omaenda jõule, mitte aga naabrite abile. Kodade põhimõttel alustatud riigi ülesehitust täiendatakse sõjaemal ajal riikliku organisatsiooni loomisega, kus saab olema esindatud ka tööliskond. Walitsus ei lohu tagasi kangelemiswatest abinõudest. Walitsuse majanduskawa on suunatud töötwõimaliste säilitamiseks. Kolm Balti riiki lawatsewad endi keskel teostada tööstusliku töö jaotust. Wastastikuse kaubawahetusega tuleb wõimaluse korral üle saada sõja tagajärjel tekkinud majandusliikudest raskustest, ütles Ulmanis.

Istungi tulipunktiks oli awalikkude asjade ministri Behrzinshi kõne, kus ta teatas Lainalatusliikudest abinõudest tööliskonna kindlustamiseks. Sedamööda rakendatakse tööstustööliseid tegewusse põllumajanduses wõi awalikkudele töödele niipalju, kui nod seda suudawad. Talwel antakse aga tööstustöölistele tagasi nende endised ametid tööstustest. Edasi seletas Behrzinsh kahest uuest majanduslikust seadusest, nimelt uuest seadusest tariifilepingute kohta ja seadusest tööliste õiguste kindlustamise kohta. Sunrima rõhuga wõrdus minister igasuguste klassiwõitluste paroolide ja lööksõnade wastu.

Parim rahu tagatis – relwad

„Armeepäew" Ühendriikides

Washingtonist, 8. apr. (DNB) Ühendriikide Maailmasõtta astumise mälestuspäewana pühitseti 6. apr. Ühendriikides „armeepäewana". New Yorgis oli sel puhul korraldatud paraad, millest wõtsid osa kõik relwaliigid. Ohtul esines sõjaministri abi Johnson ühel banketil kõnega, milles ta awaldas arwamist, et relwastumine on parim rahutagatis. Tänapäewal ei peeta wõitlusi enam nii wäga kitsastel rinnetel. Samuti ei mängi sõjawäe suurus nii otsustawat osa kui warem. Ühendriigid wõiwad mobilisatsiooni korral wälja tuua 230.000 meest sõjawäge ja 235.000 meest rahwusmiilitsat.

Wälja arwatud lennukitööstus, ei ole Ühendriikidel mingit suuremat relwatööstust. Kestaks umbes 15 kuud enne kui jõutakse täielikult relwastada 1 miljon meest. Tugewasti on arenenud aga lennukimootorite tööstus, mille toodang ulatub praegu 16.000 mootorile aastas ja tõuseb tulewaks aastaks 25.000 mootorile, igaüks 1000 HJ wõimsusega. Seejuures kaetakse Ühendriikide oma lennukite tarwidused, ainult tagawaralennukite tootmine on wähenenud, kuid seewastu wälisriigid annawad rohkesti katsetamiswõimalusi, ütles Johnson.

„Pime lend"

Langley Fieldist (Wirginia osariigis) teatab Reuter: Üks Ühendriikide sõjawäelennuk tegi laupäewal esmakordselt lennuasjanduse ajaloos „täiesti pimeda" lennu. Kõnealune lennuk, mis oli 22,5-tonnine pommilennuk, startis Mitchell Fieldist (New Yorgi osariigis) ja maandus Langley Fieldis. Piloot majaor Daniel startis, lendas ja maandus ainult instrumentide abil, seejuures ei olnud maandumine mitte sugugi wähem pehme kui normaalsetes tingimustes, mil piloot näeb maapinda.

„Kas te ostjaile kaupa koju ka saadate?"

„Jah, saadame küll."

„Palun siis mulle 200 grammi saia ja 100 grammi teeworsti sisse pakkida."

„Jah, palun. Ja mida weel tohib pronale pakkuda?"

„Ei, tänan. See on kõik. Ma maksan ka kinni ja palun saatke see siis mulle koju."

Kaupmees jäi asja natuke imestunud näoga waatama ja proua ruttas koju, et saadetist teelt wastu wõtta.

Kewadine suurpuhastus Walgamaal

Laupäewal oli Walga maawalitsuses maawanem W. Welneri juhtimisel nõupidamine eelseiswa kodukaunistushooaja tööde läbiwiimiseks. Otsustati esmajoones wallawalitsustele saata ringkiri, milles wäljenduwad nõupidamisel wastuwõetud seisukohad. Kohalikel kodukaunistamiskomiteedel tuleb eriliselt rõhku panna just istutamisele, rajades hekke, parke ja puiesteid. Istutamispäewad korraldatagu igas wallas, kuhu maawalitsuse juuresse sõidab nõu andma aianduskonsulent J. Kuusmäe. Istutamispäewa korraldamise suhtes tuleb maawalitsusele teatada hiliemalt 20. aprillil.

Ühtlasi awaldatakse soowi, et igal pool ajutaks propageerima majapidamiste kewadist suurpuhastust ja üldist korrastamist.

Tapalaseid arutawad usulisi küsimusi

„Probweteid" on palju

Möödunud aastast peale on tapalasi eriti haaranud usuliste probleemide käsitlemistung. Selleks on paaril korral koha peal esinenud pastor Aareandi, kelle esinemine Tapa seltskonnas iseäi käärinist on tekitanud ja laineid löönud. Pastor Aareandi seletusi on käunud õiendamas ka metodistide tähtsamaid tegelasi. Weel on usulisi probleeme Tapal käsitlenud W. Pabson ja R. Lehthein Tallinnast. Tapa tegelastest tegelewad eriti hoogsalt usuliste probleemide arutlemisega ja usutõdede tõlgendamisega proviisor J. Pari ja loomaarst J. Ein. Wiimane on asunud iseäi oma universaalse ilmega „teadmisliku usu" propageerimisele. Et wastawate loengute ja koosolekute korraldamine jätkub, siis töötawad usulised probleemid edaspidigi Tapal elewust tekitada. Kui muudest üritustest tapalased üldse nimetamiswäärsel hulgal osa ei wõta, siis usuliste probleemide käsitlemisel ei juuda ruumid sageli kokkutulnuid ära mahutadagi.

Wallad waidlewad leprosooriumi ruumide üle

Holstre wallawalitsus sai kirja Tarwastu wallawalitsuselt end. Tarwastu leprosooriumi ruumides kooli awamise asjas. Muuseas tähendatakse kirjas, et lähemas ümbruses puudub õppeasutus, kus algkooli lõpetanud õpilased saaksid endid täiendada elulistes oskustes ja et muuseu sügisel wabanesid Tarwastu leprosooriumi ruumid, oleks nüüd paras aeg ümber joowiawaldusega, et endises leprosooriumis awataks majandus- wõi täienduskool.

Holstre wallawalitsus kaalus küsimust ja asus seisukohale, et kooli awamine oleks rahwale kasulik, mistõttu ühines Tarwastu wallawalitsuse ettepanekuga. Samuti toetas algatust wallawolikogu ühel häälel.

Ka Suislepa wallawolikogu arutas oma wiimasel koosolekul sama kooli awamise küsimust, kuna Tarwastu wallawalitsus oli saatnud samasisulise kirja ka Suislepa wallawalitsusele. Wallawolikogu leidis aga kooli asutamise end. leprosooriumi ruumides mitmesugustel põhjustel mitte sobiwa olewat ja asus küsimuses eitawale seisukohale. Küll aga joowiks Suislepa wald meeleldi enesele saada kodumajanduskooli. Ruumid selleks leidusid praegu kasutamatuis seisus end. wene tiibelkoolikooli majas.

Onnetusi ja kurikõlu

Keilas hävitas tuli tartlase talu

Pühapäeva õhtupoolikul süttis Keila vallas Siili külas teadmata põhjusel põlema Anipaju talu elamu. Tugeva tuule tõttu kandus tuli küünile ja talu teisele elamule. Kõik kolm hoonet põlesid maani maha. Tuli tekkis kella 4 paiku teadmata põhjusel. Sel ajal keegi kodus ei olnud. Anipaju talu kuulub Juh. Milsweile, kes elutseb Tartus. Tulle jäi talus elutsewa üürilise Joh. Rahu wallaswara 1500 krooni wäärtuses ja 500 krooni sularaha. Hooned olid kindlustamata. Kahju suurus on esialgu weel selgumata.

Pärnus süttis tisleritöötuba

Üldkahju 20.000 krooni

Laupäewa öösel wastu pühapäewa süttis Pärnus Riia maantee nr. 38 asetsew K. Kulbusi tisleritöötuba. Kuigi tuld otsekohe märgati ja lendjalt kohale jõudis ja ka Riia alewis anti üldalarm, kust kohale ruttasid tuletõrjujad koos mootorpritsiga, osutus tulele piiripanek raskeks.

Tänu sellele, et oli tegemist kiwihoonega, ei pääsenud tuli kõrwalhoonete kallale, kuid sellele waatamata on kahjusumma suur.

Tulle jäi tisleritööloja masinaid, laudu, poolwalmis töid ja muud wallaswara, kokku 8000 kr. wäärtuses. Kahju, mis tekkis kinniswarale, hinnatakse esialgu 12.000 kroonile, nii et kogukahju on umbes 20.000 krooni. Wallaswara oli kindlustatud 6600 kr. ja kinniswara 22.000 krooni eest. Millest tuli alguse sai, pole esialgu weel teada, kuna ametiwõimud toimetawad selle kohta juurdlust. Olgu tähendatud, et see on juba aasta jooksul 5—6 suurem tulikahju Pärnu tisleritöökodades.

Koolilapsed kustutasid tulikahju

Raja wallas Zagriwje külas süttis korstnast wäljalennanud sädemest sepikoja katus. Tuld märkasid esimestena koolilapsed, kuna küla koolimaja ajus sepikoja lähedal. Lapsed wõisid omal algatusel koolimaja kuurist hüdropuldi ja lühikese aja jooksul pandi tulele piiri, ilma et oleks kajutanud seejuures wanemate inimeste abi. Sepikoja katus langes kuid tule ohwriks, kuid tisleseade jäi terweks.

Tartu politseikroonika

Waras sattus weinitagawarale

Weski tän. 63 elutsew Ludmilla Lodi awaldas ametiwõimudele, et tema keldrist olewat ära waratatud 15 pudelit weini. Kahju 25 kr. Waras pääses keldrisse mõne ees olewa luku lahtimurdmise teel.

Pigistas kõrist ja wedas mööda maad

Uus tän. 35 elutsew August Arra kaebas politseile, et tema kaastööline, Pärna t. 23 elutsew Karl Lookene olewat talle Tartu Pärnimaja ruumes kallale tunginud. Alul olewat Lookene awaldajat kägistanud kõrist, mille järel paisanud A. põrandale ja lohistanud teda mööda põrandat edasi, mille tagajärjel A. sai wigastada. Politsei koostas wahejuhtumi kohta protokolli.

Elukohata iiiku kassi-kontsert wõõras hoowis

Politsei koostas protokolli kindla elukohata Enno Liitule, kes purjus päi oli sattunud Salme tän. 21 asuwasse hoowi, hakates seal täiest kõrist karmistama.

Skaut jäeti püksata

Heino Roorand tuli politseisse, kus ta kurtis, et temal olewat Gustaw-Adolfi tän. 18 asuwalt Karstwõlutu maja riietuskuumist ära waratatud püksid koos püksirihma ja rahakotiga, milles olnud 50 s. raha. Püksid waratatud tal ära sel ajal, kui ta teiste skautidega teinud õrwalruumis harjutust.

Kaks kuuriwargust

Emilie Sõkutajal on näpatud Tallinna tän. 49 ajuwast kuurist wateritud tekk, 4 lina, mehepesu, 2 karetätti ja 3 paari saapaid. Kahju 35 kr.

Loomse tän. 25 elutsewal Hugo Pillil waratati ööl wastu 6. skp. lukustatud puukuurist kirwes ja 2 sirlgedega täidetud aiakotti. Kahju 32 kr. Waras pääses kuuri walewõtme abil.

Saunaline jäeti palja jalu

Aurelia Rounil waratati Tiigi tänawal asuwast K. Väklapuu saunait paar toakingi, millega ta oli jõuna tulnud.

Kaitsemaleva teateid

Tulekaitse erikursuse suulised katsed toimuwad kesknädalal kell 19 K. Õ. Ühingu ruumes, Suurturg 6, 3. korral.

Öövalve apteekides

Ööl vastu teisipäeva on awatud järgmised apteegid: H. Västrik, Võidu tn. 24, J. Lill, Narwa tn. 20 ja linnaapteek raekojas.

Tartu poksivõit Tallinna ja Riia üle

Poksispordi 30. aastapäeva võistlustel sai Tartu 22 punkti Tallinna 16 ja Riia 10 p. vastu

Nädalavahetusel peeti Tartu ülikooli võimlas suuri poksivõistlusi, mis olid korraldatud Tartu „Kalevi" poksispordi 30-aastase tegevuse tähistamiseks. Nendest n. n. juubelivõistlustest võtsid osa ka Riia ja Tallinna poksijad. Sellest tingituna võis märgata Tartu poksipublikus võistluste vastu elavamat huvi ja ülikooli võimlas oli mõlemal õhtul rohkesti poksihuwilisi. Võistluste kordamineku kohta tuleb niipalju ütelda, et laupäeval õnnestusid need kõigiti, sest siis olid kohal kõik registreeritud poksijad ja wõis ka näha ilusaid poksimatshe, kuid pühapäevane võistlusõhtu jättis hoopis kahvatu ilme, sest väljakuulutatud 12 matshist tervest kuues matshis saadi loobumisvõidud. Seejuures oli peamiseks asjaoluks, et kahes kaalus ei olnud üldse tallinlasi kohale ilmunud. Säärane talitusviis on küll hoopis midagi muud kui spordimehelik. Tallinlastega on waremgi säaraseid asju juhtunud. Tuleks astuda Liidu ees samme, mis tallinlased korrale kutsuks.

Kahel võistlusõhtul ringis käinud võistlejatest oli kahtlematult parim mees kergekaalu Euroopa meistrivõistluste hõbemedalimees H. Kanepi, kes nüüd esines hoopis keskkaalus ja ülivõimsalt saavutas tartlase V. Saare ja riialase Vaskise vastu juba 1. ringil tehn. nok-aut-võidu. Tallinlastest oli veel parem Lange raskekaalus, kes samuti saavutas kaks võitu. Tartlastest tuleb välja tõsta vendi Anman'eid, kes tegid oma töö ülivõimsalt, ka vanameister K. Vahi oli jälle hoos. Ta pidi kulmuvigastuse tõttu küll vastu võtma kaotuse Karistelt, kuid seevastu lätl. Kruklise üle tõi juba 1. ringil tehnil. nok-aut-võidu. Tublid olid ka Kallasorg, H. Pärn ja Samler. Eriti märkimist väärib poolraskekaallase Henno töö, kes võitis selgelt Liinari ja pidas hiilgavalt vastu Läti raskekaalu-koljatile, üle 110 kg raskusele Grinvaldsile, kaotades ainult 1:2.

Linnadevahelistes võistlustes kujunesid üldtagajärjed järgmisteks: Tallinn—Riia 10:6, Tartu—Tallinn 10:6 ja Tartu—Riia 12:4. Seega tuli üldiselt võitjaks Tartu 22 punktiga, Tallinn jäi teiseks 16 p. ja Riia kolmandaks 10 punktiga.

Üksiktulemused: Tallinn—Riia: kärbeskaalus Tepp (T) — Vadzinskis (R) 3:0, kukkkaalus ja sulgkaalus said riialased Kancans ja Tregers loobumisvõidud, kergekaalus ja sulgkaalus Antons (R) — Rannik (T) 3. ring. tehn. n.-o., kergekeskkaalus Kariste (T) — Kruklis (R) 3:0, keskkaalus Kanepi (T) — Vaskis (R) 1. ring. tehn. n.-o., poolraskekaalus Liinar (T) — Balodis (R) 2:1, raskekaalus Lange (T) — Grinvalds (R) 2:1.

Tartu—Riia (alates kergemast kaalust): Kallasorg (T) — Vadzinskis (R) 2:1, H. Pärn (T) — Kancans (R) 3. ring. tehn. n.-o., A. Anman (T) — Tregers (R) 3:0, M. Anman (T) — Antons (R) 3. ring. tehn. n.-o., Vahi (T) — Kruklis (R) 1. ring. tehn. n.-o., Vaskis (R) — Saar (T) 2:1, Henno (T) ja Grinvalds (R) said loobumisvõidud. Sõprusvõistluses Grinvalds võitis Henno 2:1.

Tartu—Tallinn (kergemast kaalust arvates). Kallasorg (T) — Tepp (T) 2:1, H. Pärn ja A. M. Anmann (kõik Tartust) said loobumisvõidud, Kariste — Vahi (T) 3. ring. tehn. n.-o., Kanepi (T) — Saar (T) 1. ring. tehn. n.-o., Henno (T) — Liinar (T) 3:0 ja Lange (T) — Pajumaa (T) 3. ringil tehn. n.-o. Sõprusvõistluses kukk-kaalus Samler (T) võitis 1. ring. Kancansi (R) tehn. nok-audiga.

Tartu Kalevi korvpallivõit Pärnus

Russ võitis Tall. NMKÜ-d

Pühapäeval jätkusid Tallinnas liiduklassi meistrivõistlused käsipallis. Võrkpallis kohtusid Tall. Kalev ja ESS. Matshi võitis Tall. Kalev 2:0 (15:2, 15:12). Korvpallis kohtusid Russ ja Tall. NMKÜ. Matsh oli võrdlemisi tasavägine ja lõppes Russi võiduga 34:29, kuigi poolajal juhtis Tall. NMKÜ 15:8. Russi meeskonna parimaks oli Tiling 16 punktiga ja Tall. NMKÜ-l Tiits 14 punktiga.

Pärnus peeti pühapäeval Tartu ringkonna ja Viljandi-Pärnu ringkonna võitjate vaheline matsh korvpallis, kus kohtusid Tartu ja Pärnu Kalevid. Matshi võitis Tartu Kalev 26:23, poolaeg 18:10.

Samal päeval toimus Pärnus ka liiduklassi mäng võrkpallis Pärnu Kalevi ja ÜENÜTO vahel. Mängu võitis ÜENÜTO 2:1 (15:6, 9:15 ja 15:12).

Tallinnas maadeldi

Laupäeval ja pühapäeval peeti Tallinna meistrivõistlused maadluses, millest osavõtjaid oli 22 neljast organisatsioonist. Võistluste suurimaks üllatuseks oli O. Roolaane kaotus kaelvlasele J. Loorensile 3:0. Tallinna meistriteks tulid kärbeskaalus E. Sikk (Tall. Kalev), sulgkaalus P. Silluste (Harju malev), kergekaalus A. Männis (Kalev), kergekeskkaalus E. Võidula (Kalev), keskkaalus K. Kullisaar (Kalev), poolraskekaalus J. Loorens (Kalev) ja raskekaalus J. Kotkas (Kalev). Organisatsioonid said punkte: Kalev 29, Sport 5 ja Harju malev 5.

Käsipallis Eesti meistrid selgunud

Eile võitsid jälle meistrikandidaadid — ÜENÜTO ja ASK Ugam ületas Veskila 2 punktiga

Eesti meistrivõistlused käsipallis jätkusid pühapäeval Tallinnas, Tartus ja Pärnus. Tallinnas Kalev võitis võrkpallis ESS-i 2:0, Russ võitis korvpallis Tallinna NMKÜ 34:29, Tartus ASK võitis korvpallis Nõmme ÜENÜ 33:25 ja Pärnus ÜENÜTO võitis võrkpallis Pärnu „Kalevit" 2:1. Võrkpallis on seega meistritiitel kindlustatud ÜENÜTO-l ja korvpallis on meistriks tulek juba kolmandat aastat järgemööda kindlustatud ASK-l, kel veel ees Russiga kaks mängu.

Tartus mängis eile õhtul üldse neli külalist: Valga Spordiklubi naised ja mehed, Nõmme ÜENÜ ja Elva Raju. Käsipallihuvilisi oli ka seekord väbe rohkem ülikooli võimlas kui tavaliselt.

Ringkonna meistri nimele võistlesid naiste võrkpallis ASK ja Valga Spordiklubi. ASK naiskond ei saanud alul hoogu kätte ja esimene geim algas päris tasavägiselt, teisel geimil oli aga ASK ülekaal ilmne. ASK võitis geimid 15:8 ja 15:3, tulles seega ka Lõuna-Eesti ringkonnameistriks.

Liiduklassi korvpallis oli ASK-l tugev võistlus Nõmme ÜENÜ-ga, kuna ASK esines nõrgendatud koosseisus, sest kaitsest puudus nende tugi O. Erikson. Nõmme meeskonna selgrooks oli värske üllatusinternatsionaal Ugam. Esimesel poolajal läks ASK juhtima 10:5, kuid siis võttis Nõmme ÜENÜ Ugami visetest järele ja võitis ka poolaja 17:16. Teisel poolajal õnnestusid tartlastel paremini visked ja lõppvileks oli kujunenud ASK teenitud võit 33:25. Suurimaks korvikütiks oli Ugam 11 punktiga, järgnesid Veskila ja Valdmäe, kummagi 9 punkti. ASK mäng on üldiselt räpakas ja andis tunda treeningu ja meeskonnajuhi puudus.

Ringkonnaklassis võrkpallis kohtusid meistritiitlile Valga Spordiklubi ja Elva Raju. Mäng, eriti teise geimi lõpp kujunes haruldaselt pinev, ja küttis kuumaks pealtvaatajate meeled. Valga Spordiklubi tuli Lõuna-Eesti ringkonnameistriks, võites esimese geimi 15:6 ja teise 18:16.

B-klassi meistreid tõstmises ja maadluses

Parimad maadlejad Paides, tõstjad Tartumaal

Pühapäeval lõppesid Paides spordiselts „Järvapoegade" poolt korraldatud Eesti B-klassi tõste- ja maadlusesivõistlused. Kogusummas võttis Paides peetud esivõistlustest osa 52 võistlejat, neist 29 tõstjat ja 33 maadlejat.

Maadluses kujunesid tagajärjed järgmisteks: kärbeskaalus 1) G. Rosenfeldt (Paide Järvapojad) 1 kaotuspunkt, 2) V. Aasaots (Vigala tuletõrje Ü.) 3 kaotuspunkti, 3) E. Laur (Türi malevkond) 6 kp. Kergekaalus 1) A. Suigussaar (Tall. Puhkekodu) 3 kp., 2) E. Laast (Tall. Sport) 5 kp. ja 3) E. Kala (Paide Järvapojad) 6 kp. Keskkaalus 1) J. Üürike (Vigala tulet. Ü.) 2 kp., 2) A. Randmann 3 kp., 3) A. Eedeberg (Paide Järvapojad) 6 kp. Raskekaalus 1) A. Mahlstein (P. Järvapojad) 1 kp., 2) J. Burmeister 3 kp., 3) A. Soolaid (Tall. Puhkekodu) 6 kp. Maadluses oli organisatsioonidest parimaks Paide „Järvapojad" 8 punktiga, järgnesid Puhkekodu 4 punktiga ja teised.

Tõstmises said meistriteks: sulgkaalus Toomla (Ambla spr.) 240 kg, 2) E. Vaht (Tartumaa m.) 235 kg, 3) S. Veelmann (Tall. Sport) 232,5 kg. Kergekaalus 1) A. Kliimat (Kohtla-Järve Võimula) 263 kg, 2) A. Veison (Harju malev) 257,5 kg, 3) A. Karu (Viljandi Tulevik) 240 kg. Keskkaalus oli suureks üllatusmeheks 17-aastane Nõmme ÜENÜ värvides startiv J. Toomes, kes tuli meistriks tulemusega 290 kg, 2) L. Pääbus (Tall. Sport) 277,5 kg, 3) A. Kase (Tartumaa m.) 270 kg. Poolraskekaalus 1) P. Unt (Tartumaa m.) 295 kg, 2) A. Minkovits (Harju m.) 290 kg ja 3) H. Purre (Vilj. Tulevik) 287,5 kg. Raskekaalus 1) O. Orav (Esna Kalju) 317,5 kg, 2) A. Unt (Tartumaa m.) 307,5 kg ja 3) A. Mahlstein (Paide Järvapojad) 230 kg. Tõstmises osutus organisatsioonidest paremaks Tartumaa malev 8 punktiga.

Viljandi suurjooks 13. mail

Pühapäeval peeti Viljandi spordiühingu „Sakala" kergejõustiku osakonna aastakoosolek, kus valiti uus juhatus koosseisus H. Koik, H. Arvo, J. Västrik, H. Raadik, J. Kaljaste ja K. Pikker. Edasi võeti vastu tegevuskava, mis näeb ette, et tänavune Viljandi suurjooks ringi ümber Viljandi järve toimub teisel suvistepühal, 13. mail. Suuremaist võistlustest, mis kevadel tulemas, olgu mainitud klubivõistlus Tall. Kaleviga, linnavõistlused Pärnuga ja Valgaga.

Saksa—Ungari jalgpalliviik

Pühapäeval peeti Berliinis olümpiastaadionil Saksa-Ungari jalgpallimaavõistlust, mida jälgis 100.000 pealtvaatajat. Võistlus lõppes viigiga 2:2, milline tagajärg saavutati juba esimesel poolajal. Ungari eest löid väravaid Toldy ja Sarosi 3., kes on kuulsa tsentrforwardi dr. Sarosi noorem vend. Dr. Sarosi seekord kaasa ei mänginud.

Teravaid arvustusi Narvast

Pühapäeval peeti Narvas Virumaa Maakondliku Spordiliidu asemikekogu koosolek, kus juhatuse esimeheks valiti senine esimees kol. V. Koern tagasi. Teisteks juhatusliikmeteks said major J. Purga, F. Annik, A. Kornel, O. Topman, H. Voitk, R. Tasuja, kpt. V. Puusepp, V. Rattassepp, N. Kalugin ja J. Aps.

Liitu kuulub 25 organisatsiooni. Kohtla-Järve esindaja kurtis koosolekul, et neil on hiljuti valminud uus võimla koolimaja juures, kuid sportlased seda kasutada ei saa ja on sunnitud treeninguid korraldama ahjuta ja läbitilkuva laega vanas kõrtsihoones. Samal ajal korraldatakse saalis igal laupäeval tantsupidusid.

Virumaa Spordiliidu juhatus tegi teatavaks, et tänavu pole loota, et Narva supelbassein valmiks ujumishooajaks, kuna Narva linnavalitsusel puuduvad vastavad summad. Ka kaevati, et liit suhtuvat provintsi väga jahedalt. Selles asjas otsustati pöörduda keskliidu poole järelepärimisega. Raskejõustiku Liidu kohta öeldi, et see asutis provintsi spordiorganisatsioonidele määrab liiga palju karistusi ja võistluskeelde.

Saksa kohtunik

EESTI-LÄTI MAADLUSMAAVÕISTLUSELE

15. apr. Tallinnas toimuvaks Eesti-Läti maadlusmaavõistluseks otsustati kutsuda erapooletu kohtunik Saksamaalt. Nüüd on Raskejõustikuliidule Saksast saabunud teade, et nende poolt saadetakse seks puhuks siia maadluskohtunik Emil Kliessmann.

Ujumise-eriala õpetajaks H. Rachman

Eesti Spordi Keskliidu juhatus on otsustanud palgata ametisse Keskliidu ujumise erialaõpetaja Herberi Rachmani, kes sel kohal on töötanud ka eelmistel hooaegadel. H. Rachman töötab eriala-õpetajana 1. oktoobrini.

Avati 30 kunstniku näitus

Iga tartlane külastagu sisukat näitust!

Kui Tallinnas elavate kunstnike ringkonnis käesoleva aasta algul mõte tekkis 1940. aastat kunsti-aastaks nimetada, milline algatus ka peaminister prof. Uluotsalt täielikku tunnustust leidis, siis otsustas ka Tartus asuv kunstiühing „Pallas" oma parema anda selle aasta õnnelikuks kordaminekuks.

Kunsti-aasta tähe all korraldab nüüd kunstiühing „Pallas" Tartus kunsti kaksnädala, kestvusega 7. apr. kuni 21. aprillini, mille suurema üritusena oli ette nähtud 30 kunstniku kunstinäitus, mille avamine toimus eile keskpäeval „Pallase" ruumes. Näituse avamisele oli kogunenud rõhkesti tartlasi, vaatamata sellele, et eilne päev oli rikas ka teistest sündmustest. Avatalitusest osavõtjate hulgas viibisid ka Tartu maavanem H. Lauri, Ringkonnakohtu esimees A. Sass, Eesti Panga Tartu osak. juh. A. Jõudu, professorid G. Suits, A. Läte, F. Laja. Õpik, kirjan. K. E. Sööt ja hulk teisi kirjanduse-, kunsti-, teaduse- ja majandusringkondade esindajaid. Hiljem külastas näitust ka linnapea dr. R. Sinka.

Näituse avamisel linnapea aset. K. Luik mainis, et kunstiühing „Pallase" poolt korraldatav käesolev kunstinäitus tahab olla kunsti-aasta sissejuhatuseks Tartu osas. Sellejuures väärib märkimist, et kõik käesoleval näitusel esinejad on võrsunud välja „Pallasest", olles selles koolis õppinud või kuuludes ta lõpetajate hulka, seega kogu näitus on Tartu kunstielu kajastajaks. Tähtis on asjaolu, et kunst saaks kogu seltskonna südameasjaks, mis on olnudki kunsti kaksnädala korraldajate juhtmõtteks. Edasi lausus ta, et nii külluses kui igas kunstiteoses on värvi, nii värvikülllane võiks olla ka meie kunstnike igapäevane elu ja et see nii oleks, selles saab kaasa aidata just meie seltskond, kes peaks senisest rohkemal määral ostma kunstitöid. Oma avakõne lõpus avaldas kõneleja lootust, et vähemalt need, kes avamisel viibivad, oma sõprade sünnipäevadeks tulevikus hõbeda ja kristalli asemel kingivad kunstiteoseid ja et ükski tartlane ei jäta käesolevat näitust külastamata.

Näituse avamise järel siirdusid külalised väljapanekutega tutvuma, jäädes esitatuga vägagi rahule.

Näitus jääb avatuks kuni 21. aprillini iga päev kella 9—18-ni. Koolidele ja gruppides näitust külastajaile maksavad soodustused.

Esimesel näitusepäeval sooritati külastajate poolt ka rohkesti oste. Nii omandati N. Kummitsa töid dir. J. Sütti, hr. Panti ja Tartu linna koolivalitsuse poolt. A. Bachi monotüüpia omandas hr. Roude, kuna ühe A. Miikmaa maastiku ostis prof. F. Laja. Ära müüdi veel K. Pärsimäe „Pariisi aegu" ja R. Uutmani maastik.

A. Černovi stuudio

BALLETIÕHTU 5. IV 40

Kuigi stuudio juhataja on daam ja seetõttu ta õpilased, peale kahe erandi viimases tantsus, loobub allakirjutanu tarvitamast eesti keeles vene naissoolõppe nimedes. See sünnis põhimõtte pärast.

Ei ole kerge ka see põhimõtete ümberlülitamine, mis on tarviilk sääraste stuudiõhtute vaatamisel. Ettekannete I. jao lõpul igatahes jäi mulje, et on tegemist vaid mingi perekondliku õhtuga, kus iga õpilane teeb laval täiesti koduselt ja tujukohaselt nii palju kui ta viitsib, kus publik lõbustab end vaatkeste laste ülejõu-käivast esinemisest jne. Teine jagu siiski parandas üldmulje rahuldavaks, kuna siin enam polnud „Rõõmu" ja „Poola viiside" taolisi saamatuid soolonumbreid ja kuna ka rühmatantsud siin ületasid lohakalt tantsitud avanumbri „Hüljatu", mis vahest kõige enam lähenes traditsioonilisele vene balletile.

A. Černovi stuudio töömeetod võib arvata teatavat usaldust, kuna siin õpilasi nähtavasti ei drillita efektitsemisele balletitehnikaga, vaid edenetakse „tasa ja targu", püüdes ühtlasi juba varakult leida avaramaid väljendusvõimalusi õpilaste isikupärasusele. Näiteks M. Raju näib end teataval määral juba „leidnud" olevat erilises groteskses-humoristlikus laadis (ta jutustav „Tagasi maale" üsna kena omas moodsuses); I. ja E. Kuskovid on kahtlemata andekad õpilased, nagu võib eeskätt järeldada nende paaristantsust „Valss kuupaistel" (E. Kuskov küll ei hoolinud palju selle numbri eleegilisest meeleolust); A. Ebraus näitab kõige rohkem kindlust ja täpsust kitsamalt balletlikus stiilis — ta „Marss" päris tunnustust ses suhtes, ja ka graatsia poolest. Ei esinenud küll nii kaugele arenenud õpilasi, nagu on Remmel Černjavskaja stuudio praeguses koosseisus, kuid see ei tee viga.

Ansambli-distsipliin jättis enamasti soovida, kuid kasakalik, aga ühtlasi tagasihoidlik „Põlluke-põldu" oli selleltki kuljelt vastuvõetav, ja lõppnumber „Gopak" vallutas publiku oma eht-veneliku hoogsusega. Palju mõjust langeb siin kahe meestantsija arvele, kelledest eriti üks hiilgas kerguse ja väsimatusega.

Dekoratsioonid P. Raudveelt sagedasti huvitavad, ent mõnes pildis raskesti lahtimõistatatavad.

H. PAUKSON.

Ross Tedre lahkumisetendus „Endlas"

Laupäeva õhtul toimus Pärnus „Endla" teatris „Endla" silmapaistvama naisnäitleja Ross Tedre Eestist Ameerikasse asumise jumalagajätu etendus, kus „End'a" silmapaistvaim naisjõud mängis naidendis „Anna Christie" nimiosa. Etendus toimus saalitäie publiku ees, kes ettekandesse suhtus väga soojalt. Etenduse lõppedes kogunesid lavale „Endla" näitlejad ja teatrivalitsuse esindajad, kus toimus Ross Tedre jumalagajätt. Lahkujale anti üle rohkesti kinke ja sooviti uuel mandril parimat õnne. Pärnu seltskonna poolt kingiti näitlejale Mustjala rahvariided.

Pr. Ross Teder lahkub Pärnust esmaspäeva keskpäeval, et sõita lennukiga üle Stokholmi Göteborgi, kust jätkab eelseisval nädalal reisi ookeani taha.

Wang tühistas lepingud

Tokiost, 8. apr. (Reuter) Esimese aktina Wangtšingwei walitsus on teatanud wälisriikidele, et 30. märtsist l. a. on kaotanud kehtiwuse kõik lepingud ja kokkuleppeid, mis on sõlmitud Tšiangkaišheki walitsuse ja wälisriikide wahel. Hiina tsentraalpoliitiliste nõukogude laupäew, istungil Nankingis käideti heaks Wangtšingwei walitsuse nimetatud otsus. Ühtlasi tehti ülesandeks alustada wajalikku aktsiooni.

Kolmas raamatunädal 10.—17. novembrini

Raamatunädala mõte on üldiselt läbi löönud

Laupäeval peeti haridusministeeriumis Raamatu Nädala Peakomitee koosolek, millel esines lühikese asjaliku selgitusega mulluse raamatunädala tulemuste kohta haridusministeeriumi Noorsoo ja Vabahariduse Osakonna nõunik A. Leinjärv, kes kokkuvõttes märkis, et raamatunädala mõte on üldiselt läbi löönud ja võitnud endale eluõiguse hädavajaliku üritusena. Raamatunädal on kujundanud kohtadel organisatsiooni ja oma traditsioonid. Nädala pidamise aeg novembri lõpust detsembri alguseni on üldiselt sobiv.

Kolmas raamatunädal otsustati koraldada 10.—17. novembrini. Nädala patrooniks otsustati paluda haridusminister P. Kogerman. Nädala juhatus kujundati järgmises koosseisus: E. Hubel ja J. Jaik (mõlemad E. Raamatufondist), A. Leinjärv (haridusministeerium), M. Jürna (E. Kirjanikkude Liit), E. Taska, C. Brüller (Tallinna linnakoolivalitsus,) P. Vahe (Eesti Haridusliit), E. Nugis (Põllutöökoda), A. Kiviste (E. Kirjastajate Liit), H. Rajasaare (Riikl. Propaganda Talitus), E. Sihver (E. Raamatukauplejate Ühing), A. Meikop (ÜENÜ), O. Ruut (E. Õpetajate Liit), P. Viding (Riigi Ringhääling).

Läbirääkimistel peeti soovitavaks, et korraldatava raamatunädala pearõhk asetataks tänavu noorsookirjandusele. Veelgi oli kõne all soovitatud raamatute nimestikkude otstarbekas koostamine. Samuti kaaluti lähemalt algupärase kirjanduse rõhutamise küsimust, millega seoses viidati ka tõlkekirjandusele, osutades alaväärtusliku tõlkekirjanduse tõkestamisvõimalusile. Leiti, et meil on kindlasti tarvis maailmakirjanduse väärtteoste tõlkeid, kuid täiel määral peaks kuuluma tõkestamisele äritsemisse kalduv väheväärtuslik tõlkekirjandus.

Akadeemiline pere mälestas A. H. Tammsaaret

Eile õhtupoolikul toimus ülikooli aulas Tartu Üliõpilaskonna Kultuurtoimkonna korraldusel Anton Hansen-Tammsaare mälestamis-aktus. Aktusest osavõtt oli võrdlemisi elav. Määratud ajaks oli ruumika aula enamik istekohti täitunud akadeemilise perega. Mälestamis-aktusest osavõtjate seas viibisid ka rektor prof. H. Kaho, prorektorid prof. E. Kant ja E. Roots ning üliõpilaskonna kuraator prof. A. Laas.

Avasõnad lausus üliõpilaskonna esimees Joh. Koort, kes märkis, et A. H. Tammsaarega varises manalasse meie suurim kirjanik, kelle võimed on teda kandnud ka üle Eesti riigi piiride. Suure loovvaimu mälestamiseks tegi ta ettepaneku mälestada kadunut vaikse püstitseismisega.

Järgnevalt kanti ette Akadeemilise Meeskoori poolt R. Ritsingu juhatusel kolm laulu, mille järel esines aktusekõnega kirjandusloolane Jaan Roos. Oma kõne algul lausus ta, et kui kellelgi on põhjust manalasse varisenud suurkirjanikku A. H. Tammsaaret leinata, siis peaks see esmajoones olema akadeemiline pere, kelle vaimutoitjaks ta oli. Ka käsitavad A. H. Tammsaare paarikümnest ilmunud teosest tervelt viis meie üliõpilaselu.

Edasi märkis kõneleja seda, et Tammsaare kuulus meie suurimate vaimueestlaste hulka, kellel viimastel aastatel ei leidunud võistlejaid ka meie naaberrahvaste juures. Ütlus „kirjaniku looming on tema vaimse mina peegeldus" maksab eriti just A. H. Tammsaare juures, kelle suurus peitus tema suures isikus. Järgnevalt võttis J. Roos vaatluse alla manalasse varisenud suurkirjaniku ellusuhtumise, illustreerides oma seletusi pildikestega Tammsaare elust.

Lõpuks iseloomustas kõneleja lühidalt kirjaniku kõrgloomingut, kuhu kuuluvad sarnased teosed kui „Juudit", „Kõrboja peremees", „Tõe ja õiguse" viis annet ja Tammsaare vaimne testament „Põrgupõhja uus Vanapagan".

Aktusekõnele järgnes R. Avasalu viiulisoolo. Katkendi A. H. Tammsaare „Tõest ja õigusest" luges Laine Tomsar, kuna soololaatludega esines H. Kullam. Ettekannete lõppunkti pani Ak. Meeskoori esinemine, mille järel meeleoluka A. H. Tammsaare mälestamis-aktuse lõppsõnad lausus kultuurtoimkonna juhataja Eino Kuris.

Näidendeid vabastati autorihonorarist

Autorihonorarist vabastati neil päevil haridusministeeriumi poolt A. Jakobsoni „Virastused" ja I. P. Ukukivi „Valge laev".

Autorikaitse Ühingu kirjastusel ilmusid neil päevil kaks uut näidendit: Hugo Raudsepa „Kompromiss", näidend 4 vaatuses ja Aino Languse „Lunastatud põld", rahvatükk 4 vaatuses.

Läti tunnustab Slowakkiat

Bratislawast, 8. apr. (DNB) Läti walitsus on oma Berliini saadiku kaudu awaldanud Slowakkia walitsusele walmistatud diplomaatilisele juhtkirjale astumiseks Slowakkia wabariigina.

Tartu teatel

Lihakauplejad ei ole süüdi rasvainete puuduses

„Tartu Lihakauplejate Ühingu esimees H. Ronimois . . ."

„Sedapuhku küll."

„Kuidas kauplemine läheb päraſt lihahindade normeerimist?"

„Majandusministri poolt maksmapandud määrus sealiha hinna kohta on ostjaskonnas tekitanud põhjendamata nurinat lihakauplejate vastu. On arvatud arvamisi, nagu oleks lihakauplejad rasvained ära peitnud ja ootavat paremaid aegu nende kallimalt edasimüümiseks. Tegelikult ei ole see aga mitte nii. Rasvainete vähesuses ei ole süüdi lihakauplejad, vaid suurel määral just ettenähtud sealiha hinnatabel, mis seab nuumatud pekisea ja lahja sea ühele hinnatasemele.

Majandusministri määrusega maksmapandud sealiha hinna aluseks on võetud Lihaekspordi keskmine müügihind. Selle tulemusena ei või kohalik lihakaupleja sisse ostes seast maksta rohkem kui Lihaekspordi ostuhind. Seakasvatajatel ei ole aga mingisugust huvi sigu sisseturu jaoks nuumata ja neid müüa sama hinnaga, mida on võimalik saada ka nuumamata seast.

Juhul, kui praegu tuuakse pekisigu müügile, ei saa neid osta lihakauplejad kõrge hinna tõttu. Mõne päeva eest olin ise tunnistajaks, kus heast pekiseast makseti 1,13 kr. kg, kuid ostjaks ei olnud lihakaupmees, waid üks worstitööstuse omanik. Worstide hinnad ei ole normeeritud ja seepäraſt ei tarwitse sissesõitja karta kahju hinnawahest, mis wõiks tekkida liha realiseerimisel kindlaks määratud hindadega."

„Nii kaob turult rasvaine ja seakasvatajatel kaob tahe siga nuumata, kui nuumatud ja lahja sea hinna wahe ei muutu."

„Mida arvata sealiha hinna tõstmisest?"

„Ei ole ka õige, et üksikute lihakaupleJate ringide poolt soowitatakse mõne sordi sealiha hindasid weelgi tõsta, sest lihahinnad, eriti sealiha hind on isegi liialt kõrge ja ei ole wastaw praegusele olukorrale. Isegi kesimise jõukusega majapidamistes ostetakse sealiha waid saja grammi wiisi."

„Kuidas wõiks praegusesse olukorda paranduse tuua?"

„Oleks kõige õigem Lihaekspordi ostuhindu alandada wähemalt 20 sendi wõrra kg, siis tekiks hinnawahe lahja ja nuumsea lihahinnas. See oleks kindlasti wastuwõetaw ka ostjatele. See hinnawahe piduwadaks lahjade sigade maastapmist, mis ei ole kõlwulised eksportiks ega oma ka suuremat wäärtust sisseturu nõuete rahuldamisel, kus on suurem nõudmine pekisigade järele."

Tartus tõuseb leiwa hind

Jahuhinna kallinemise tõttu on otsustanud Tartu leiwatööstorid tõsta leiwa hinda 1 sendi wõrra kilolt. Hinna kõrgenduseks on saadud ka luba majandusministrilt.

Aleksandri kogudus valmistub juubeliks

Laupäeval pidas Tartu Aleksandri koguduse nõukogu koosoleku ja järgneval päeval oli koguduse täiskogu erakorraline koosolek., kus otsustati 15. sept. pühitseda koguduse 25 aasta juubelit. Sel puhul korraldatakse päraſt pidulikku jumalateenistust koosviibimine, millest osa wõtaksid kõik endised ja praegused koguduse preestrid, diakonid ja kösterkoorijuhid kui ka koguduse liikmed, kes selleks soovi avaldavad. Juubelipäevaks otsustati läbi viia kiriku wälimine ja sisemine remont ning kulude katteks hankida summasid kälmasolevast 1000-kr. asjade loteriist ja sinodi toetusest. Praegu koostamisel kiriku remondi eelarve ja sellest selgub ka, kui suured on remondi kulud. Loodetakse, et kiriku remondi küsimus laheneb olenevalt loterii korralikust läbiviimisest edukalt. Siin lasub peaülesanne koguduse naisringil, kes on agaralt tegutsenud loteriiks asjade soetamisel kui ka summade hankimisel. Juubeli puhul antakse välja ka vastav broshüür koguduse elu ja tegevuse kirjeldusega.

Möödunud aastal ehitas kogudus oma kruntidele tsementpostidega uue traatvõrgust aia. Käesoleval aastal tuleb uuendamisele surnuaia esikülje aed. Selle töö läbiviimiseks anti juhatusele volitus.

Mõnda aega päevakorras seisnud preestri palga reguleerimise küsimus otsustati lahendada lisaeelarve korras.

Õppurmalevkonnal oli peakoosolek

Kaitseliidu Tartu Maleva õppurmalevkond pidas pühapäeva õhtul Maleva ruumes aastakoosoleku. Aastakoosolekut juhatas Malevkonna pealik J. Voitka. Protokollijateks valiti E. Lepik, A. Kanker ja E. Leesikas.

1939/40. a. üldtegevusaruande esitas peakoosolekule ltn. H. Haljaste. Esitatud aruandest nähtus, et möödunud tegevusaasta õppurmalevkondlastele on olnud töörohke. On võetud osa paljudest võistlustest, kus on saavutatud mitmeid esikohti nii individuaalselt kui ka meeskondadega. Samuti on paranenud ka väljaõppe tase.

1939/40. a. aruande esitas dir. K. Treffner. Esitatud kassaaruande järgi oli möödunud aastal sissetulekuid 2516 kr. ja väljaminekuid 1754 kr., seega raha kassas 904 krooni. Kokku hoidu on saavutatud sel teel, et kulude tegemisega on oldud tagasihoidlik, kuna tulusid on olnud rohkem, kui seda eelarves oli ette nähtud. Aruanne kinnitati.

Tuleva aasta tegevuskavast andis ülevaate malevkonna pealik J. Voitka. Selle tegevuskava järgi kavatsetakse pöörata suuremat tähelepanu väljaõppe korraldamisele, milleks kavatsetakse korraldada ka laager.

Eeloleva aasta kassa-eelarve võeti vastu tulude-kuludega tasakaalus 1829 kr.

Juhatusest volituste aegumise tõttu väljalangenud liige ltn. E. Paats valiti tagasi. Juhatuse liikme asemikkudeks valiti A. Kankar ja A. Hanso.

Soovitakse muudatusi suvises sõiduplaanis

JÕGEVA SUUNAS VÄLJUGU MOOTORRONG PEALE KELLA 5 P. L.

Tartu kaupmeeste, äriteenijate, ametnikkude ja tööliste poolt on saadetud Tartu linnavalitsusele kiri, kus palutakse linnavalitsust astuda samme Raudtee Valitsuse juures, et saaks muudetud suveks sõiduplaan Tartu—Jõgeva liinil. Kirja esitajad soovivad, et suvise sõiduplaani koostamisel mootorrongid, mis väljuvad Tartust — Jõgeva suunas, väljuksid Tartust õhtul pärast kella 5. Sel kellaajal suletakse kõik ärid ning alles siis on võimalik kasutada ronge maale sõitmiseks. Mootorrong, mis praeguse sõiduplaani järgi väljub Tartust kell 14.20, ei täida suvekuudel oma otstarvet ei linna- ega maaelanikkude huvides. Linnavalitsusele saadetud kirjale on kirjutanud alla üle 200 isiku.

Kammivabrik „Estico" osa töölisi ähvardab vallandamisoht?

TÖÖLISKOND SOOVIB PALGAKÕRGENDUST

Kammivabrik „Estico" tööliste üldkogu koosolekule Töölismajas oli tulnud 130 töölise ümber. Koosoleku algul vabriku töölisnõukogu esimees A. Helde selgitas lähemalt tööliste päevaküsimusi.

Ettekandele järgnesid läbirääkimised ja võeti vastu rida resolutsioone, kus kammivabrik „Estico" tööliskond soovib sotsiaalministeeriumilt ja Tartu linnavalitsuselt, et väikekorterite üürihindade küsimus lahendataks Tartus kiirelt, kusjuures põrandapinna ruutm. hinnaks tuleks koha peal võtta 40 s.

Lasteabiraha suhtes leiti, et vajalik on panna kehtima töövõtjate üldine lasteabiraha seadus, kusjuures lasteabiraha töölistele ei tohiks olla vähem riigiteenijate omast.

Vabriku töövälja vaadete osas töölisnõukogu esimees teatas, et vabrikus tuleb vallandamisele 50 töölist ja ülejäänud 100 töölisel ei ole ka just häid väljavaateid. Vallandamise põhjused olevat tingitud artiklite puudusest, mida sisse veetakse Rootsist.

Palgakõrgenduse alal võeti vastu seisukohad: meestel tõsta 6—10 s. ja naistel 5—7 s. võrra tunnis. Oma seisukohtade kaitseks otsustati tarbe korral algatada palgatüli. Üldiselt sooviti 48-tunnist töönädalat. Samuti vihjati sellele, et vabriku sisekorra määrus on iganenud ja vajab muutmist. Lõpuks töölisnõukogu liikmed Helde, Kruus ja Koni valiti üksmeelselt tagasi.

Sisevete malevkond pidas peakoosoleku

Pühapäeval pidas Tartu Maleva Sisevete malevkond korralise peakoosoleku, mida juhatas malevkonna pealik R. Vatsel.

Nagu möödunud tegevusaasta aruandest selgus, on olnud sisevete malevkonna töö hoogne. Eriti edukalt on tegutsenud malevkonna laskurmehed. Varemalt oli malevkonnas lasketase võrdlemisi madal. Eelmisel tegevusaastal tulid aga malevlased võistlustel paljudel kordadel teisele kohale. Lasketaset on ka tõstnud väärtuslikud rändauhinnad, mis on antud Tartu ärimeeste poolt.

Lasketaseme tõstmiseks püütakse ka eeloleval tegevusaastal rohkesti ära teha. Rõhku tahetakse ka panna kuulipildurite ja suurtükiväelaste väljaõppele. Nii on kavatsusel suvel välja sõita Peipsile, kus toimuksid võistlused laevasuurtükkidest. Samuti tahetakse signaliseerimisele rõhku panna. Sel alal on nähtud ette ka rida auhindu.

Sisevete malevkonna juhatusse kuuluvad: pealik R. Vatsel, abi A. Mihkelson, peale selle A. Silvere, A. Oinas ja A. Reedre. Vanuse järgi väljalangenud juhatuse liige A. Silvere valiti ühel häälel tagasi.

Revisjonikomisjoni kuuluvad kapt. J. Usin, kpt. A. Kukk ja Kontkar.

Leitud asju

30. märtsist kuni 6. aprillini Tartu Leiubüroosse toodud leitud asjadest on omanikkudele välja andmata järgmised asjad:

29. märtsil leitud Aleksandri ja Uueturu tän. nurgalt snäppervõti, 31. märtsil leitud Narva, Fortuuna ja Kalaturu otsade kohalt villane kaelasall. 2. apr. leitud Tartu postkontorist snäppervõti. 1. apr. leitud Henningi platsilt uksevõti. 2. apr. leitud Narva tän. nr. 70 kohalt sall. 3. apr. leitud Päeva tän. nr 1 aiast meesterahva nikkeltaskukell, musta rihmaga. 3. apr. leitud Kivisilla kohalt valgest metallist rinnamärk. 1. apr. leitud Puu tän. nr. 13 kohalt tõmbelukuga peenrahakott. 3. apr. leitud Jaama platsilt meester. pahema käe sõrmkinnas. 4. apr. leitud Kivi tän. nr. 3 kohalt kooliõpilase ranits, milles muhv ja 2 vihikut.

Teater ja muusika

Täna H. Kanni kontsert

Juhime veel kord tähelepanu Helmi Kanni kontserdile täna õhtul.

Prof. Th. Lemba kirjutab tema esinemise puhul Tallinnas: „Helmi Kanni võimas ja hästiharitud lüürodramaatiline sopran täitis avara „Estonia" kontsertsaali valdava kõlavusega. Ent mitte ainult kena hääletämbriga ja selge hääldamisega, vaid ka muusikaliselt küpse tõlgitsemisega oskas ta äratada huvi kuulajais.

„Vanemuise" teatri mängukava 8. apr. — 14. apr.

Täna Kaj Munki kuulus „Sulatusahi".

Esmasp. kell 8 õhtul rahvaetendusena moodsa näitekirjanduse haaravaimaid teoseid — Kaj Munki

„SULATUSAHI".

Kolmap. kell 20, 7. korda, rahvaetendus

„KOMPROMISS".

H. Raudsepa näidend 4 vaatuses.

Kell 20 esietendus

„TRAVIATA".

G. Verdi ooper 4 vaatuses.

Reedel kell 20, 10. korda, harilikud hinnad,

„PEER GYNT".

H. Ibseni dramaatiline poeem 5 vaatuses.

Laupäeval kell 16, „Vanemuise" noorsoo- ja lasteteatri ettekandel, viimast korda,

„VÄIKE LORD FAUNTLEROY".

Burnett-Särevi noorsoonäidend 6 pildis.

Kell 20, 18. korda, harilikud hinnad, soodustused pole maksvad, „Estonia" teatri näitleja Riina Reinike'ga,

„ROXY".

P. Abrahami operett 3 vaatuses, 9 pildis.

Pühap. kell 12, 8. korda, rahvaetendus

„PESA".

A. Birabeau komöödia 3 vaatuses.

Kell 15.30, erakordse etendusena, rahvaetendus

„ÕUELOOZ".

K. Farkase operett 9 pildis.

Kell 20, 2. korda, harilikud hinnad, soodustused pole maksvad,

„TRAVIATA".

G. Verdi ooper 4 vaatuses.

*

Tartu Naislaulu Seltsi järjekorraline lauluharjutus esmaspäeval jääb ära ja on neljapäeval kell ½9 õ. „Pallase" ruumes.

Tartu kinod

„APOLLO". „Surma tango" (Saatus kohtamise teel). „Nõuk. Venemaa ekraanil". „CENTRAL". „Võlur Oz". „ATEEN". „Mehed tiibadega". „METROPOL". „Leegitsev rada" ja „Muusikaga ümber maailma". „LAINE". Põnevusfilm „Tiiger hai".

Tänaseid sünnipäevi

Eduard Kübarsepp, siseministeeriumi üldosakonna direktor, sünd. 8. apr. 1877. aastal Mäksa mõisas Tartumaal.

Jüri Aguraiuja, õpetaja, sünd. 8. aprillil 1893. a. Anija vallas Harjumaal.

Ernst Idla, võimlemisõpetaja, sünd. 8. apr. 1901. a. Õisus Viljandimaal.

Anton Ohaka, maadlusõpetaja, sünd. 8. apr. 1894. a. Tallinnas.

Homseid sünnipäevi

Tartu abimaavanem Hans Miller 50-aastane

Tartu abimaavanem ja seltskonnategelane Hans Miller pühitseb homme oma 50 aastast sünnipäeva ja seltskonnategevuse juubelit.

Hans Miller on sündinud 9. apr. 1890 a. Väike-Konguta vallas talurentniku pojana. Õppis Kirepi algkoolis, siis Rõngu kihelkonna- ja Uderna ministeeriumikoolis. Hiljem õppis Tartu seminaris. 1916. aastal astus Vladimiri sõjakooli, lõpetas selle suurtükiväe ohvitserina ja siirdus ka ohvitserina Maailmasõtta. Eesti Rahvuslikkude väeosade moodustamisel astus Eesti rahvaväkke ja võttis osa Vabadussõjast patarei ülem, paljudest lahengutest, olles hilj. suurtükiväe divisjoni ülema kohustetäitjaks. Sõjaliste teenete eest on annetatud 2. liigi 3. järgu Vabadusrist ja on lubatud vastu võtta ja kanda Läti Vabariigi Valitsuse poolt sõjaliste teenete eest Läti iseseisvuse võtlemisel annetatud Karutapjate ordu 3. järgu märki. Samuti on juubilarile annetatud normaaltalu ja rahaline autasu. Lõpetas 1918. aastal eksternina gümnaasiumi ja astus Tartu ülikooli Keemia-tehnoloogia osakonda, mille lõpetas 1926. a.

Juba 1926. a. kevadel näeme Hans Miller'it Tartu Maanõukogus, kus teda ka valitakse Maavalitsuse liikmeks. 1927. aastal valitakse teda Põllumajanduse, hoolekande ja tervishoiu osakonna juhatajaks ning Maavalitsuse sekretäriks.

Aastal 1929 valitakse Hans Miller Riigikogu liikmeks ja ta lahkub Maavalitsuse teenistusest. Lahkumine omavalitsusest ei kesta kaua, sest järgmisel aastal lahkub Hans Miller Riigikogust ja siirdub uuesti tagasi Tartu Maavalitsusse.

Hans Miller kuulub nende hulka, kelle juhtimisel ja hoolel on tekkinud, kasvanud ja arenenud Eesti omavalitsused.

Hans Miller on teidnud aega ka kaasa töötada seltskondlikes organisatsioones ja on jäänud kõigile sõbralikuks ning heatahtlikuks nõuandjaks.

*

Theodor Tallmeister, Tallinna Pühavaimu koguduse õpetaja, end. Riigikogu liige, sünd. 9. aprillil 1889. aastal Tartus.

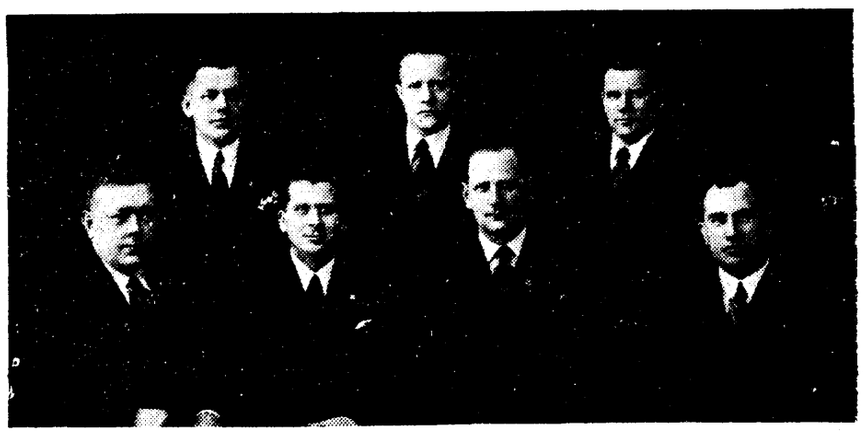
Voldemar Sumberg, dr., Tervishoiu Muuseumi juhataja ja seltskonnategelane Tartus, sünd. 9. apr. 1893. aastal Lõve vallas Valgamaal.

August Pau, Tartu linna 16. algkooli juhataja, „Vanemuise" majaisa ja seltside tegelane, sünd. 9. apr. 1892. aastal.

Ida Riomar, õpetaja ja seltskonnategelane Tartus, sünd. 9. aprillil.

Kullasepa tööala Tartus 300 a. wana

Kulla- ja Kellasepptööstorite Ühingul oli 20. aastapäew. Ühingu algaastad olid rasked

Kulla- ja Kellasepptööstorite Ühingu juhatus. Wasakult istuwad: O. Kikerpill — abilaekur, W. Tiido — esimees, J. Alt — abiesimees ja F. Lepik — abiesimees. Seisawad: R. Lomp — laekur, H. Lauk — sekretär ja A. Rillew — abisekretär.

Kulla- ja Kellasepptööstorite Ühing pühitses laupäeval Ühingu 20. aastapäewa. Aastapäewa puhul oli korraldatud pidulik aktus Tartu Kutseesinduste Kodu ruumes, millest wõttis osa rohkel arwul ühingu liikmeid ja kutsutud külalisi. Piduliku aktuse puhul oli Kutseesinduste Kodu saal dekoreeritud kõikide Tartu Tööstorite Keskühingusse kuuluwate organisatsioonide lippudega.

Aktus algas orkestri awamänguga. Awasõnad ütles Ühingu esimees W. Tiido, kes märkis, et ka ühingu elus on olnud samad tõusud ja mõõnad, mida on teinud läbi meie üldine majanduslik elu.

Ülewaate Kulla- ja Kellasepptööstorite ühingu 20-aastasest tegewusest andis ühingu sekretär H. Lauk. Kulla- ja Kellasepptööstorite ühingu asutamine toimus raskel majanduslikul ajal — sõja järelaastatel. Asutatud ühingul tuli seepäraſt algusest peale wõidelda rohkete raskustega. Et oma liikmeskonna huwisid paremini kaitsta, selleks loodi lähemaid sidemeid ka Tallinnas asuwa Eestimaa Kulla- ja Kellaseppade ühinguga. 1928. a. otsustati wõtta ühingu liikmeteks ka peenmehaanikuid, kuid hiljem lahkusid peenmehaanikud ühingust ning ühing muutus jällegi ainult kulla- ja kellasepptööstorite organisatsiooniks.

üheks

walusamaks küsimuseks oli ühingul proowikoja küsimus,

mida mitmel puhul ja mitmes wariatsioonis püüti lahendada. Pikkade läbirääkimiste tulemuseks oli, et 1931. a. jõuti proowikoja juhatajaga kokkuleppele. Selle kokkuleppe põhjal saadawad Tartu Kulla- ja Kellasseppade ühingu liikmed proowikotta tembeldamiseks määratud asjad kõik ühiselt ühingu poolt wolitatud isiku kaudu Tallinna. Proowikoja poolt määrati Tartu tööstoritele wastu tulles üks päew nädalas, mil Tartust saadetud asjad kindlasti kõik tembeldatakse ja tagasi saadetakse. 1931. a. muretses ühing ka lipu.

Kulla- ja Kellasepptööstorite ühing on elanud möödunud 20 aasta jooksul üle kaks ajajärku. Esimene, mis algas õige intensiiwse tegewusega, kuid mis saksameelse juhatuse ajal 1928. a. pea täiesti lakkab. Kolm aastat on ühingu tegewus täiesti waibunud. See elustub jälle, kui ühingusse tuleb nooremaid eestimeelseid mehi. 1931. a. alates algab järjekordne tegewuse elawnemine ja see on käesolewa ajani pidewalt intensiiwsemaks muutunud. ühingu asutamisest tänapäewani on juhatuses töötanud kaasa F. Lepik ja R. Lomp.

Koneleja H. Lauk märkis weel, et olemasolewatel andmetel on esimene kullaseppade ühing Tartus registreeritud Tartu rae poolt 28. mail 1640. aastal, seega on kullaseppade tööala Tartus wana wähemalt 300 aastat.

Kulla- ja Kellasseppade ühingule ja tema juhtiatele töid aastapäewa puhul tervituſi Kaubandus-Tööstuskoja Tartu osakonna poolt sekretär R. Trunpõld, Tööstorite Keskühingu juhatuse poolt W. Kunsloo, kes andis üle kingina hõbekarika, Ehitajate ühingu ja Kutseoskuse Ametipoolt R. Kompus. Weel toodi tervituſi kullasepptöölistele organisatsiooni ja teiste organisatsioonide poolt.

Lõpsõnad ütles W. Tiido, kes awaldas tänu kõikidele õnnesoowide tooiatele.

Pidulikult aktuselt osawõtjate poolt otsustati saata tervitustelegramm Wabariigi Presidendile. Aktus lõppes hümniga.

Mehi huwitasid sahwer ja kelder

Naisi aga toitlustamisküsimused ja rõiwaste parandamine

Eile kell 12 päeval toimus Tartus, Suurturg 3, näituse „Meie igapäevane leib ja kehakate" avamine. Näituse avas näituse korraldava toimkonna liige pr. A. Kuperjanov, kes andis lühikese ülevaate toidust ja selle arenemisest ürgajast tänapäevani, kus juba teadus püüab anda otstarbekat ja tervislikku toitu organismile, jättes kõrvale maitsed ja harjumused.

Sellejärel tervitas näitust ja tänas korraldajaid linnapea dr. med. Sinka, kes oma sõnavõtus toonitas seda tulu, mida antakse rahvale sellega, et selgitatakse tervishoidlikust vaatekohast õiget toiduvalikut, toitlustamisviisi ja toidu alalhoidmiseviise. Ühtlasi tõi kõneleja näiteid massilistest haigestumistest ja taudidest, mille levikut ja algpõhjusi tuleb otsida toidust ja üldse toitlustamisest, toiduvalmistamisest, ebapuhtusest ja valest käsitlemisest, kuna aga teadlik toitlustamine aitab tõsta rahva üldist tervislikku tasapinda, samuti aitab rahva majandusliku tulu tõusmiseks suuresti kaasa. Järgmisena loeti ette tervitus maavanemalt H. Laurilt, kes kunstinäituse avamisel olles ei saanud osa võtta „Meie igapäevase leiva ja kehakatte" näituse avatalitusest. Hiljem nähti H. Laurit koos abikaasaga külastamas ka seda näitust.

Näituse ruumid, mis olid dekoreerit. Tartu Kutseliste Aednikkude Ühingu poolt kohale toodud roheliste puude ja õitsevate lilledega, samuti maitsekalt sisustatud värske rohelise aedvilja taimekastidega, moodustasid koos hõbe-siniste pealkirjadega üksikutele väljapanekutele ilusa ning elava vaatepildi. Rahvast, keda juba avatalitusele oli kogunenud üle paarisaja isiku, lisandus ikka enam ja enam. Erilist huvi pakkus väljapanek „Osta teadlikult ja õigel ajal". Samuti peatuti pikemalt sahvri juures, mis kandis pealkirja „Loomulikes mõõtudes sahver keskmise suurusega leibkonnale". Oli näha, et viimasest väljapanekust olid eriti huvitatud meesisikud, kes lähemalt tutvusid ka keldriga ning kolmekordsete klaasidega akendega. Naispere huvitus aga rohkem toiduküsimusist, mille selgitamiseks vitriinides olid toidunäited, mis tabelite järgi valmistatud. Samuti oli huvipakkuv rõivaosakond, kus pikemalt peatuti eriti tarvitatud riiete parandusnäidete juures.

Et mainitud näitus jätkub terve eeloleva nädala, siis kõigil on korduv võimalus tutvuda nende küsimustega, mis neid eriti huvitab.

Pühapäeval, näituse ajal, oli korraldatud samas majas kolmandal korral Kristl. Noorte Naiste Ühingu ruumides kõnekoosolek Tartu Kutseaednikkude Ühingu algatusel. Koosoleku avas Vahi põllutöökooli juhataja dr. Siimon, millele järgnesid referaadid. Esimesena kõneles dr. med. Kask aedvilja toiduväärtusest ja nende vitamiinide ning mineraalide sisaldavusest, andes üksikasjaliku seletuse üksikute marjade ja aedvilja toitevääruse kohta. Sellele järgnes ettekanne pr. Padernikult — köögiviljade õigest valmistusviisist. Viimasena kõneles preili Kauri: „Köögiviljad kättesaadavaks iga ühele — igal ajal!"

Kõnekoosolek, mis on esimene sääraste selgituskoosolekute sarjast, mida kavatseb korraldada Kutseaednikkude Ühing, lõppes dr. Siimoni lõppsõnaga. Kuulajaid oli üle paarisaja ja ettekanded said elava aplausi osaliseks.

Uderna suvikoloonia jääb suletuks

Sõnavõturohke haigekassa peakoosolek

Eile toimus linna 15. algkooli ruumes Tartu üldhaigekassa volinikkude korraline peakoosolek. Koosolekule oli ilmunud haigekassa 109 volinikust 90, kelle rohketest sõnavõttudest tingituna venis peakoosolek 6,5-tunniliseks „istungjärguks". Teiste hulgas võttis koosolekust osa ka kümmekond haigekassa ametnikku ja usaldusarsti, kel põhikirja alusel on sõnaõigus.

Kokkutulnute poole pöördus alul lühikese avakõnega juhatuse esimees A. Assor, andes ülevaate haigekassa möödunud aasta tegevusest ja kriipsutades alla eriti neid majanduslikke raskusi, milliseid haigekassal 1939. a. tuli kanda. „Ka käesolev aasta on alanud puudujäägiga," lausus ta, „ja keegi ei või praegu kindlasti öelda, milliseks kujuneb haigekassale aasta ülejäänud osa."

Esimehe sõnavõtu järel valiti peakoosoleku juhatajaks M. Toom ja abiks O. Koplus, kuna protokollima asusid asjaajaja K. Lukk ja haigekassa ametnik A. Vuhka.

Koosoleku opositsioonirühmituse keskelt tuli ettepanek koosoleku päevakorra muutmiseks. Nimelt soovitati kassaliikmete kaebusi juhatuse otsuste vastu arutada enne juhatuse valimisi. Selle ettepaneku põhjenduseks toodi ette, et hiljem järgnevail valimistel teaksid volinikud „õigeid" mehi juhatusse valida. See ettepanek aga kukkus läbi, mille järele asuti läbi vaatama haigekassa 1939. a. tegevuse- ja kassaaruannet, millised mõningate sõnavõttude järel ka volinikkude poolt vastu võeti. Päevakorras ettenähtud haigusraha normide ning maksvate määruste muutmise ja täiendamise päevakorrapunkti all tõsteti ootamatult üles Uderna suvikoloonia küsimus, kusjuures ettepanek tehti koloonia ka käesolevaks suveks avamata jätta. Põhjuseks peeti haigekassa majanduslik. kehva kandejõudu. See ettepanek saabki peakoosolekul ühe-häälelise enamuse. Koloonia sulgemise poolt hääletas 35 volinikku, kuna vastuhääli anti 34.

Ka valimistel asus opositsioon energiliselt ründama senist juhatust, seades omalt poolt kandidaatideks üles täiesti uued mehed. Kuid valimised näitasid, et senise juhatuse töö ja tegevuse vastu valitseb volinikkude keskel küllaltki suur usaldus, mistõttu eelpoolnimetatud nimekirjast pääses juhatusse vaid 2 volinikku:

Uude juhatusse valiti: O. Koplus, M. Toom, A. Laane, A. Erdmann (vanad) ja G. Leis, O. Hirsch ning A. Lotamõis (uued).

Juhatusest langes välja ka senine juh. esimees A. Assor, sest ta ei ole käesoleval aastal haigekassa volinik. Revisjoni komisjoni pääsesid — G. Lind (vana) ja uutena A. Stein ja Hermann.

Järgnevalt vaadati läbi viie kassaliikme kaebused juhatuse otsuste vastu haigusraha kärpimise pärast. Neist rahuldati peakoosoleku poolt üks nõudmine, kuna 4 jäeti tagajärjeta. Ka perekonnaliikmete registreerimata jätmise pärast oli juhatuse tegevuse vastu esitatud kolm kaebust, millest üks rahuldati, üks kaebus jäeti tagajärjeta, kuna üks rahuldati tingimisi.

Koosoleku lõpuks puhkesid volinikkude vahel elavad sõnavõtud, kus soovitati Uderna suvikoloonia ära müüa, haigekassa teenijate palgaolusid parandada vastavalt elukalliduse tõusule ning haigekassa kantseleile muretseda avaramad ruumid. Ka soovitati kassaliikmete hulgas rohkem selgitustööd teha selleks, et kassaliikmed vaataksid haigekassale kui omale asutisele.

Kohati sademeid

Meteks ennustab tänaseks: kõvu edelapoolseid tuuli, vahelduva rohkusega pilvitus. Kohati sademeid. Temperatuur suurema muutuseta.

Eestis oli eile keskpäeval 1—4 kr sooja.

Aegwiidu tänapäew ja tulewikukawad

Turistide Kodu ehitamisega Aegwiitu pandi algus selle koha arenemisele meie suurimaks nädalalõpu weetmispaigaks. Järjekindlalt on Aegwiidu külaliste arw suurenenud ning eriti pealinna inimeste seas leidub wäga palju neid, kes järjekindlalt peatuwad seal. Praegu on Aegwiidu ühtlasi ka meie suurimaid talikuurorte, kus läbi talwe kihas wilgas elu. Aegwiitu on külastanud teiste seas Ameerika Ühendriikide ja Inglise saadikud ning suwiwõõrastena on seal järjekindlalt peatunud jaapanlasi, leedulasi, lätlasi, sakslasi, soomlasi jne.

Kewade saabumisega jõudis Aegwiidus lõpule tänawutalwine hooeag, mis oli wälisfündmusi arwestades wäga elaw. Turistide kodus peatus wahetpidamatult nädalalõpu weetjaid kui ka pikemal puhkusel olijaid. Lõpäewa eest — kurter ülalpidamisega — wõeti seal seniajani mööbunud suwe eeskujul 4 kr., kuid järjekindel tõus hindades sunnib eelolewaks suweks tõstma hindasid. Kuna aga kodu kasutajateks on peamiselt jõukamad kihid, siis hindade tõstmine tõenäoliselt tegewust ei wähenda.

Tänawusel talwel oli Aegwiidus peamine rõhk pandud suusatamisele ning wastawalt korraldati ka kogu sealne elu. Suusatajate jaoks rajati talweks ka suusamägi. Eelolewaks talweks tahetakse aga talwelõbustuste osa laiendada ning ehitatakse mägi ka tõukekelkude jaoks. Sügisel wõetakse ka Turistide Kodu ruumes ette ulatuslikke ümberehitustöid ja tehakse sinna muu hulgas ka suur üldruum kogunemiste jaoks, ehitatakse uus suur kamin jne. Tänawune talw oli kodu ülalpidajaile wäga raske, tekitades puudujäägi, mis teatawal määral tingib laiendamiskawade tagasihoidlikumat läbiwiimist. Tänawu sai kodule saatuslikuks tugew pakane, nõudes erakorraliselt suuremat kütet. Päewas läeti keskmiselt süld puid ära, millega ületati mitmekordselt waremate aastate eeskujul tehtud eelarwe. Loodetakse, et suwitushooaeg lafeb tasa teha talthooajal tekkinud puudujäägi.

Suwel wiiakse läbi ka kogu Aegwiidu korrastamistöö, mille hulgas omab suurimat tähelepanu järwepiirkondades ettewõetaw ehitustöö. Nimelt tahetakse järwedele ehitada hüppetornid, et neid wõidaks kasutada ka wõistlusteks. Samuti pannakse weelgi suuremat rõhku ümbruse korrastamisele heakorra alal ja kaunistamisele elustatud osas.

Üldiselt on kogu Aegwiidu leidnud juba mõne aasta jooksul suurt poolehoidu ja ka alewikus endas leibud igal suwel ja talwekuudelgi puhkusel wiibijaid, kes peawad kalliks Turistide Kodus peatumist. Selle tagajärjel on hakatud ehitama majade juurde lühemaks ajaks wälisaülitatwaib kortereid ning nagu rannasuwituskohtadestki, wõib Aegwiidustki saada tube lühemateks peatusteks. Ka selles suunas tahetakse jätkata olude paranadamist, mille juures wõimaluse piirides tullakse appi ka wastawate keskasutuste poolt.

Wend suri ja kadus ta 170-kr. jalgratas

Politseile awaldas Mustla linnas Kooli tän. 7 elutsew Liis Nurk, et ta surnud wenna A. Pallopi waranduesest on läinud kaduma üks meesterahwa jalgratas, mille wäärtus 170 kr. Kõnesolew jalgratas seisnud hoiul Tarwastu wallas Kalda talus, kus L. Nurga wend waremalt olnud korteris.

Ringi ümber kodumaa

Tartumaalt

Wõnnu Hoiu- ja Laenukassal 417 liiget. Neljapäewal oli Wõnnu Hoiu- ja Laenukassa üldkoosolek. Aruanne ja eelarwe wõeti esitatud kujul wastu. Tulusid oli 5.278,09 kr., kulusid 4.507,85 kr., puhaskasu 770,24 kr., millest läks liikmete osakasuks 6 protš., kokku 457,18 kr. Liikmeid on 417, seega 128 liiget rohkem kui aasta alul.

Nõukogu liikmele Jaan Tenno'le awaldati tänu tema 23-aastase kohusetruu töö eest.

Juhatusest, nõukogust ja rewisjonikomisjonist wäljalangenud liikmed waliti tagasi.

Soowitawaks tunnustiati konsulendi H. Põderso ettepanek, mille põhjal Wõnnu Hoiu- ja Laenukassa kaudu wõimaldataks Pikalaenu Panga maatulunduslike laenude saamine.

Saadjärwe Piimaühing pooldab ühinemist Tartu Piimaühinguga. Saadjärwe Piimaühingu peakoosolek peeti neljapäewil. Peakoosolekul kanti wälisrewidendi protokoll ette, kust selgus, et ühing on wiimase kahe aasta jooksul suuri edusammusid teinud paremuse poole. Omakapitalid on tõusnud warandusest 94,7 protš. peale. Esimese sordi wõi kwaliteet on tõusnud endise 62 protš. pealt müüd 100 protš. peale.

Tööstuskulu on wiidud madalale, olles 1938. a. Tartumaal kõige madalam kr. 7,84—1000 kg piima kohta. 1939. a. oli kr. 8,72. 1939. a. wõeti piima wastu 927,480 kg ja piimatoojatele maksti keskmiselt ühes Kukulinna koorejaamaga wõiraswa kg eest kr. 2,12. 1940. a. eelarwe on tasakaalus kr. 6310 peal. Juhatusest soowis lahkuda ajapuudusel kauaaegne kassahoidja O. Abroi. Et wastawat kassapidajat ei leitud, siis paluti O. Abroi edasitäämist kassapidajaks.

Peakoosolekule oli palutud Tartumaa piimanduskonsulent hr. K. Kruus — lähemalt seletust andma Tartu Piimaühinguga ühinemise asjus. Peakoosolek ühel häälel pooldas põhimõtteliselt ühinemist Tartu Piimaühinguga.

Juhatusse kuuluwad: J. Kruus, O. Abroi ja R. Põldma. Piimatalituse juhatajaks on H. Ungert.

Nõo oksiti mädanenud puid. Laupäewal toimus Nõo koguduse küttepuude müük, mida kogudus sai teeääres kaswawate wanade pajude mahalõikamisest. Tähendatud pajud on õige wanad ja jämedad ning seest mädanenud. Seetõttu olid nad ohtlikud liiklemisele ja kogudus laskis neil ladwad maha lõigata, jättes kaswama ainult tüwed. Latwadest saadi 30 rm puid, mille wäärtust tuleb hinnata 4.—5. sordi alla. Huwitawal kombel pakuti aga puudest kaugelt üle turuhinna, keskmiselt üle 3 kr. rm, förgem hind isegi 4,10 kr. rm. Pakkujana ja ostjana esines ka kohalik piimaühisus.

Milasi maanaiste seltsi peakoosolekul waliti seltsi esinaiseks K. Usai, kirjatoimetajaks M. Kask, kassapidajaks Kurwits, abiesinaiseks O. Kiwi, abikirjatoimetajaks H. Aug. Milasi maanaiste seltsil on kawatsus korraldada rida kursusi, nagu aianduskursus, käsitöö- ja sõõgiriistade pesemise kursus. Peakoosolekust osawõtt oli wäga elaw.

Walgamaalt

Meiekitz tuli inimestelt abi otsima. Keeni jaama lähedalt leidis kohalik jaamaülem metskitse, kes oli näljaga nõrkenud ning tulnud wiimses hädas majade lähedale. Jaamaülem toimetas kitse warju alla, kus hakkas teda toitma. Loom on kosunud nüüd tublisti ning kui luni rohkem ära sulab, lasch jaamaülem looma jälle wabadusse.

Tsirgulinnas awatakse suwine lasteaed. Haridusminist. saabus luba suwise lasteaia asutamiseks Tsirgulinna. Lasteaia awab Tölliste wabatahtliku tuletõrje naisring ja see töötab kaks kuud, 15. juunist kuni 15. augustini lasteaednik Helene Pšenitšnikoffi juhatusel.

Wõrumaalt

Räpina tuletõrje juurde noorte rühmad. Räpina walla wabatahtliku tuletõrje ühingu kawas on asutada noorterühmad, kelledest walmistatakse ette noori tuletõrjujaid. Kuni täiskasliseks saamiseni noored tuletõrjujad kustutustöist jne. kohustuslikult osa ei wõta.

Räpina Haridusseltsi raamatukogus 1786 köidet. Maaraamatukoguna üks suuremaid, omas Räpina Haridusseltsi raamatukogu 1. aprilliks k. a. 1786 köidet, kusjuures wiimase aasta jooksul on juurde muretsetud 65 uut teost. Raamatukogu, mille lugejate arw ulatub 280, on aasta jooksul awatud olnud 89 korda. Enamlsetud teosteks olid Oskar Lutju „Sügis", J. Jaigi „Pajupill" ja F. Tuglase „Wäike Illimar 1.". Raamatukogu juhatajaks on A. Tameri.

Kanepi turg. Reedene Kanepi alewiku turg oli perekas ja saadusterohke. Hinnad püsisid enam-wähem endisel tasemel. Nii maksis rukkijahu 2,80—3 kr. 16 kg, loomajahu 1,90—2,10 kr. 16 kg, odrajahu 25—26 s. kg, püü sordi järgi 35—38 s. kg, kanaterad (kaerad) 8—10 s. liiter, tangud 22—23 s. l, kruubid 23—25 s. l. Rööstpiim 20—22 s. 2.-toobilise kilupange täis, talu wõi 70—75 s. 400 g, kanamunad 13—16 s. paar. Seekordsel turul oli müügil ka loomaliha 35—40 s. kg, eluswasikad maksid 10—16 kr. tükk.

Kanepis saiad osjonil. Neil päewil toimus Kanepis W. Allani pagariäri oksjon, milleşt wõtis osa rohkesti rahwast, kes ostsid suure ostuhinaga kõike, mis aga iganes müügile lasti. Teatawasti sattus Wold. Allan maksuraskustesse ning ta pagariäri sisseseadele ja kraamile korraldati Kanepi 1. rajooni konstaabli J. Kure poolt oksjon. Müügile läks kõik moodne äritsiustus kui ka äris leiduw kaup. Nii lasti komplektide wiisi müügile isegi wanad saiad, küpsised ja pagaripanne. Kõik osteti oksjonil rahwa poolt ära, pakkudes mõnest pisiasjast kõrget hinda.

Wiljandimaalt

Bensiini kallidus paneb 165 jõuwankrit seisma. Nagu on selgunud, töid 1. aprilliks s. a. Wiljandi maawalitsusele oma sõiduload tagasi 82 autoomanikku ja 40 mootorratta omanikku, kusjuures teatasid, et jätawad oma sõidukid eelolewaks aastaks seisma. Põhjuseks on raskused sõidukite kasutamisel, mis on peamiselt tingitud bensiinihinna kallinemisest. Ühtlasi on 36 auto ja 7 mootorratta omanikud jätnud 1. aprilliks tasumata jõuwankrimaksud, mistõttu nendegi masinad kustutatakse wastawatest nimekirjadest. Nii tuleb Wiljandimaal ühtekokku nimekirjast kustutamisele 165 jõuwankrit.

Läheneb Kaarli „Säde" 50 a. juubel. Kaarli haridusseltsi „Säde", milline kuni 1937. aastani töötas karskusseltsina ja sellest peale haridusseltsina, wõib tänawu tagasi waadata 50-aastasele tegewusele. Juubelit kawatsetakse pidulikult tähistada nelipüha 1. pühal, 12. mail.

Pärnumaalt

Tõstamaa apteegile uus omanik. Tõstamaa apteegi senine omanik Leontiine Taul jõlmis neil päewil lepingu apteegi müümisest. Maimu Innoga 10.000 kr. eest. Kuna wastawa seaduse järele on apteekide omanikkude wahetamisel ostu eesõigus omawalitsusel, siis laupäewasel Pärnu maawalitsuse koosolekul oli see kõne all. Maawalitsus otsustas ostueesõigust mitte kasutada.

Järwamaalt

Järwamaa ilma maakondliku maatulunduskonsulendita. Järwa senise põllumajanduse- ja seltsionnategewuse organiseerimise alal tegelise maakonna maatulunduskonsulendi H. Lipu walimisega Järwa maanõunikuks on Järwamaa hoopiski ilma maakonna maatulunduskonsulendita.

Walgast

Noorkotkaste meeleolukas peoõhtu. Laupäewa õhtul peeti Walga ühisgümnaasiumi saalis NK Walga ringkonna segaeeskawaga pidu, mis kujunes kõigiti kordalõinuks. Arwukas publik, peamiselt koolinoorus, weetis meeleolukа õhtu, kus jalakeerutuse kõrwal ei puudunud ka noorkotkaste ettekanded. Tähelepandawad olid eriti R. Warese deklamatsioonid.

Wiljandist

Maanaiste Selts pidas aastakoosolelu. Pühap. pidas oma aastakoosolelu Wiljandi juurim naisorganisatsioon Wiljandi Maanaiste Selts. Pikema kõnega esines Wiljandimaa sotsiaalasjatsent prl. L. Madisson teemal: „Naiste ülesanded lastekaitse alal". Seltsi esinaiseks waliti pr. J. Mankin, abiks pr. S. Tomp, kassapidajaks prl. P. Mankin, abiks pr. S. Raudjala, kirjatoimetajaks prl. H. Johani, abi prl. L. Põrn. Rewisjonikomisjoni waliti pr. Winual, pr. M. Johani, pr. K. Pikas.

Kooliarsti tuleb oodata sügiseni. Teatawasti jäi linna kooliarsti koht wakantseks selle tõttu, et senine kooliarst dr. J. Wares loobus kohast, kuna pidas õigemaks jääda edasi linnawolikokku. Seni linnawalitsus ei ole uut kooliarsti leidnud ja wälja waated selleks on üldse õige wähesed. Linnawalitsus jätab kuuldawasti kooliarsti koha täitmise hoopis eelolewaks kooliaastaks — sügiseks, lootuses, et ehk siis leidub kooliarsti mõne noorema arsti iiksus.

Tapalt

Ei olnud üldse toetuse kasutajaid. Nagu selgunud, ei ole olnud möödunud talwel üldse Tapal seltskondlikku abi ja toetust wajawaid kodanikke. Sellepärast ka kohalike seltskondlike organisatsioonide esindajaist moodustatud komitee poolt kogutud raha on kõik järele jäänud 310 kr. juurutsies. Kuna komiteele annetati ka toiduaineid, siis need on ära kasutatud kehwemate laste toitmisel. Kehwemate laste ja harilikkude toetuse saajate hoolekandekulud on kannud linn ise eelarwe kohaselt. Ka ei ole Tapal talwel jookiul tööpuudust esinenud. Nõudlust metsatööliste järele Tapa linn üldse rahuldada pole suutnud.

Rakwereft

Rakwere haiglate ehitamise sihtkutis sai juhtiwad organid. Laupäewal pidas Rakwere haiglate ehitamise sihtasutis oma esimese koosoleku. Koosolekul waliti sihtasutise nõukogu järgmises koosseisus: esimees Rakwere linnapea Heinrich Awikson, Mihkel Juhkam ja maanõunik Richard Känd. Wiimane jääb nõukogu sekretäriks. Sihtasutise juhatusse waliti Wiru maawanem K. Pajos, linnanõunik A. Raba, Wiru maawalitsuse ametnik Ernst Raatma ja linnanõunik O. Kalmisto. Üks liige juhatusse määratakse Sotsiaalministeeriumi poolt. Rewisjonikomisjoni waliti J. Remmert, dr. Hahn ja ühishaigekassa esindaja Lukjepp.

Ehituskomisjon moodustati järgmises koosseisus: maainsener G. Kotka, W. Karuks, A. Raba, E. Raatma ja dr. Huik. Nõukogu otsustas oma koosseisu kutsuda asjatundjana dr. Huiki. Koosolekul tehti otsuseks, et uue haigla ehitustöödega tuleb kewadel kohe alguse teha ning wõimaluse korral wiia uus ehitus juba sügiseks katuse alla.

Vastutav peatoimetaja Jaan Kitsberg.
Väljaandja: E. K.-Ü. „Postimees".
Trükitud „Postimehe" trükikojas, Tartus

Läbi kodumaa linnade

Elwast

Lõppes tuletõrjekursus. Elwas lõppes pühapäewal kursus tuletõrjujaile, mis algas reedel. Osawõtjaid nooremaid pealikuid oli Elwa, Jõgewa ja Tartu ümbruse diwisjonidest 40. Kursuste lõpul olid korraldatud katsed, milleşt wõtsid osa ka naistuletõrujad, keda kursustele oli kogunenud.

Lektoritena esinesid kursustel brigaadipealik P. Martmaa, brigaadi instr. W. Roos, pealik N. Pedaja.

33 wagunit alusturwast piimaühingu kaudu. Elwa piimaühing on käesolewal talwel hoolitsenud tublisti põllupidajate-piimatoojate alusturba tarwiduse eest. Kuna karjasööda nappus kipub sünenema, siis on oluline alusturba tarwitusele wõtmisega kohe hoida põhu tarwitamist ning wiimast saab kasutada karja söödaks. Üldiselt on alusturba järele nõudmine osutunud elawaks. Seni on kahel korral alusturwast tellitud kokku 33 wagunit (3100 palli). Piimakwaliteedi summade arwel on alusturwast müüdud piimatoojaile 50-protš. hinnaalandusega.

Jõusööta on piimaühingu kaudu tellitud sööda müügitulemiseşt alates 6 wagunit. Peale selle on ühing hoolitsenud ka mineraalsööda wõimaldamise eest, et wältida kondihaiguse obu letwimist. Mineraalsööta on tellitud 2000 kilo.

Pidulik kutsetunnistuste wäljaandmine. Elwas korraldati käsitöölistele kutseeksamid, mille organiseerijaks oli Elwa Meistrite ja Õppinud-Tööliste ühing. Eksamineerijaiks olid Tartu kutsenõukogu ameti jõud. Nüüd on ette nähtud kutsetunnistuste üleandmine pidulikul koosolekul-aktusel Elwa seltsimajas 21. sp.

†

Pika teekonna järel kutsuti 6. apr. s. a. kell 20 oma päriskoju

DAVET UIN

Sünd. 29. okt. 1853. a.

Viimsesse puhkepaika sängitamine 8. aprillil s. a. kell 18 Peetri kalmistu õnnistusmajast, Tallinna tee ääres.

Mahajääjad omaksed

Valgamaa Spordiliidu juhatus
annab välja wähempakkumise teel Valga linnas Gümnaasiumi ja I algkooli wahel asuwal spordiwäljaku maa-alal, „Pipraoja" weejuhtme

raudbetoontorustiku
EHITUSTÖÖD

ehitusprojekti nõuete kohaselt. Lähemaid andmeid saab Valgamaa Spordiliidult, mille asukoht Valgas, Kesk tän. 14—2, igal äripäeval kella 9—12 homm. Pakkumised esitada kirjalikult kuni 20. apr. s. a.

Valgamaa Spordiliidu juhatus.

Teatame, et müüme alates esmaspäewast, 8. apr.

rukkileiba

senisest hinnast

1 snt. kg kallimalt

Hinna tõstmine toimub majandusministeeriumi loal.

Tartu leiwatööstorid.

UUDIS

Wallmistan reklaamiks *ilma kuumuse laineta aparaadil* kauakestwaid ja ilusaid elektri-aürulokke, 150 senti kogu pea. Tarwitusel ainult wälismaa õlid. NARWA 109, EMMA NIGGOL.

Wanemuise teater

Teisip., 9. apr. kell 20, 7. korda, rahwaetendus,
Sulatusahi
K. Munki näidend 5 waatuses.

Kolmap., 10. apr. kell 20, 7. korda, rahwaetendus,
Kompromiss
H. Raudsepa näidend 4 waatuses.

Neljap., 11. apr. kell 20, ESIETENDUS,
TRAVIATA
G. Verdi ooper 4 w. Muusikajuht: Ed. Tubin. Lawastaja: A. Mering. Lawapildid: A. Lepik. Tantsud: I. Urbel. Kostüümid: A. Lamp.

Reedel, 12. apr. kell 20, 10. korda, haril. hinnad,
PEER GYNT
H. Ibseni dramaatiline poeem 5 waatuses.

Pääsmete eelmüük: „Wanemuise" kontsertsaali kassas kl. 13—16 ja „Wanemuise" teatri kassas kl. 18—20.30. Telef. 35-14.

E. Kink'i weoäri
Kalewi 24 wõtab wastu igasugu
wedusid
Telef. 25-88.

Wanemuise kontsertsaal
Esmasp., 8. apr., kell 20
Helmi Kann'i kontsert
Kaastegew: Salme Kanni naiskoor. Klaveril: Leo Tauts.
Pääsmed: kr. 1.60—60 ja õpilastele à 30 s., eelmüügil „Wanemuise" kassas kella 13—16 ja 18—20.

MUUMISED
Wesiweski
ühes taluga müüa L.-Eestis, Krundi suurus 47 ha. Teat. saab Valgas, Tartu mnt. 14.

TÖÖ OTSIMISED
Soowin korral. tallu
teenijats-perenaiseks
Oman kohase harid. ja prakt. Kirj. „Postim." rmtkpl. „Te-Pe".

Raamatupid. ja masinakirja kursused lõpet.
preilli
palub wastawat teenist. Omab tunnist. ja soovitused. Kirj. „Postim." rmtkpl. „Hoolas töötahe 314".

Parfümeeria- ja kosmeetikakaubad
nagu: kõlni weed lõhnaõlid (sise- ja wälismaa) kreemid puudrid jne.
Soowitab
ROHU- JA WÄRWIKAUPLUS
H. PETERSON
Riia t. 35 (Tähe t. nurgal). Telef. 25-07

OSTMISED
Soowin kiiresti osta
omahanesid
wõi wahetada isahanede wastu. Teat. „Postim." rmtkpl. „Emahani" all, wõi telef. Kawastu 6-c.

Pikemat aega iseseisw. talu juhtinud 35-a.
abielupaar
korral., kaine ja wastutuswõimel., soowib kohe wastawat teenist. End. teenist. kohta tunnist. Tunnen kõiki puutõid. Teat. „Post." rmtkpl. „Kaine", wõi isikl. Näituse 20—1, 8.—12. skp.

Aus, karske, põllutöös wilunud mees soowib
sulaseks
Kirjad „Post." rmtkpl. „Kw. 1230".

Noorem abielupaar, maapäritoluga, soowib korral. tallu
teenima
Kaupa tehakse koha peal, 7.—8. apr., kella 10—2, Raekoja 81—7.

Räpina-Meelwal
wõtab *„Postimehe"* tellimisi ja kuulutusi wastu
D. MALBERG.

Ostan igasuguseid
pudeleid
ja apteegi rohuklaase. Tähe 62, pudelilaos.

Korteri PAKKUMISED
Päikesep.
5-toaline korter
koos wannitoa ja aiaga, üürile anda Näituse t. Küs. Tööstuse 17—2, iga päew kl. 13—17.

Erasissek., mugav
möbl. tuba
välja üürida. Herne t. 38—4.

TÖÖ PAKKUMISED
Majahoidjat
waja. J. Kuperjanowi t. 19—2.

EESTI PANGA NÄDALA-ARUANNE

Aktiwa — **31. märtsil 1940. a.** — **Passiwa**

1.	Kattewara:			
	kuld: rahas ja kangides		40.901.081.21	
	wälisraha		4.356.152 45	
2.	Wahetusraha		1.302.650.04	
3.	Siseweksiid:			
	kaubawekslid	16.021.751.36		
	põllumajandusl.	2.373.524.76		
	metsatööstusl.	12.805.—	18 408 081.12	
4.	Laenud:			
	walitsusele		—	
	teistele*)		31 975.397.93	
5.	Kinnis- ja wallaswara		3.451.364.66	
6.	Muud aktiwad		27.559 278.73	
			127.954 006.14	

1.	Põhikapital		5.000.000.—
2.	Tagawarakapital		1.478.758.84
3.	Eritagawarakapital		4.122.865.94
4.	Jooksvad kohustused		
	a) pangatähed liikwel		64.702.715.—
	b) jooksvad arwed		
	walitsuse	14.372.100.05	
	pankade	14.943.035 73	
	teised	4.455 6-9 46	33.770 825.24
5.	Muud passiwad		18.878.841.12
			127.954.006.14

Kattewara wahekord jooksvate kohustustega: 45 96 %

*) Selles summas Wab. Wal. poolt garanteeritud laene Kr. 751.809.57

JUHATUS

Rootsi ristiku
meie seemned
• **Idanewad 90%.**
See põline kodumaa sort ei ikaldunud ka mitte mullu! Seemneväljad tunnustati Eesti Sordiparandamise Seltsi poolt. Nõudke ühisarides. Kirjad: Jaan Sõrra, Tartu, Tiigi 6.

Saatuse poolt hellitat., warandusl. kindlust., üksikud, hingelised daamid,
kes teist julgeks
tutwuneda, toetada, meeldiwusel abielluda waese, kodutu, üksiku, harit., senini weel korraliku, keskealise mehega. Ajaviiteks koostatud wastuseile ei wasta. „Postimehe" rmtkpl. „Ausus wäärib usaldust".

Tellige „Lasteleht"

Wilmsi uusaed
Üürile anda
äriruum
Riia 17. Järele küsida Riia 84—1.

Lp. jõukad prl. ja pr., aast. 18—30, kui teie kewadtunded otsiwad wastukaja ühisteks aadeteks, siis
kirjutage
kahele hasit., elurask. karast. ja tõsiselt ellusuht. noormehele. Kirj. „Post." rmtkpl. „Widrik 25 ja Ants 22".

Südalinnas
pudu-kauplus
ära anda. Soowi korral ka ilma kaubata. Kirj. „Post." rmtkpl. „100".

Dr. J. Imelik
Naha-, suguhaigused
Elan nüüd Wallikraawi t. 3
Barklai platsist teine maja. Telefon nr. 31-41

„POSTIMEHE" tellimiste ja kuulutuste wastuwõtmine
KANEPIS
Walter Ratas'e
juures Aug. Weizenbergi tän. 3, II korral. Üksiknumbrid saadaval.

Kipperi-Jaagu ja Eedi piltide sari
4. osa: „NEUTOOPIA"

Dr. Bugge ja Eedi on ka Neutoopias... — Jaak, kas awastasite wihmalinnu? — Jah, ſ

...kõik on imetäiuslik. Sibulapirukad kasuawad ka maas.

Ometi kurdab igaüks... — Kunagi pole olnud muresid, ei ööl ega päewal.

Mari paisati tagasi wana maailma rannale...

Seal pole mingit täiuslikkust. — Termiidid uuristasid jälle küünitalad. — Juba jälle!

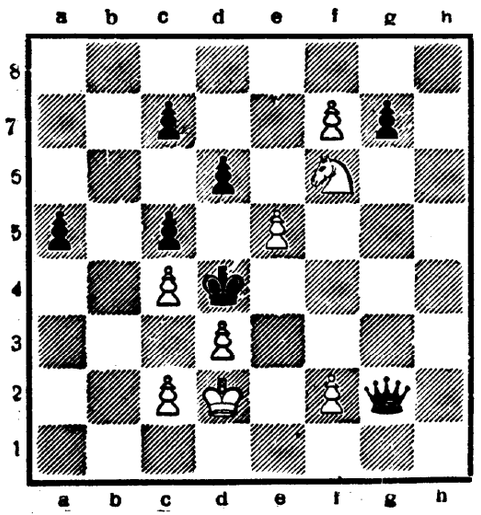
Ent... seal ei esitata kaebusi. Mari istub kaebuste büroos.

Male

Etüüd nr. 12

L. I. KUBBEL

1. auhind „Magyar Sakkvilag"

Valged: Kd2, Rf6, E: c2, c4, d3, e5, f2, f7 (8).

Mustad: Kd4, Lg2, E: a5, c5, c7, d6, g7 (7). Valge käigul, võidab.

ETÜÜD Nr. 11. LAHENDUS

Seis: valged — Kc7, Vg1, Ra3, E: a5, e6 (5); mustad — Kc3, Lb2, Eh6 (3).

Valge käigul, võidab.

1. e7, Le2, 2. Vg3+, K, 3. Ve3!, L:e3, 4. Rc2 (c4)+; kui aga 3. — Lh2+, siis 4. Kc8.

1. —, Lh2+, 2. Kc6, Le2!, 3. Rb5+, Kd2, 4. Vd1+, Kc2, 5. Rd4+.

3. —, Kb2, 4. Vb1+, K, 5. Rc3 (d4)+.

3. —, Kb4, 4. Vg4+ (või 4. Vb1+), Ka5, 5. Va4+.

3. —, Kc4, 4. Rd6+.

3. —, Kd3, 4. Vd1+ (Vg3+), Kc4, 5. Rd6+.

Või 2. —, Le5, 3. Vg3, +, Kb4 (kui 4. —, Kd4, siis 4. Rb5+ ja 5. Rd6+), 4. Rc2+, Kc4, 5. Re3+ ja 6. Rf5 või Rd5+ ja 7. Ve3.

AVANGU VIGU

Esitame siin avangu vigu lipuindia kaitsest:

1. d2—d4 Rg8—f6 2. Rg1—f3 e7—e6
3. c2—c4 b7—c6 4. Oc1—g5 Oc8—b7
5. e2—e3 h7—h6 6. Og5—h4 Of8—b4+
7. Rb1—d2? g7—g5 8. Oh4—g3 g5—g4

ja mustad võidavad, sest valge kaotab viguri, näiteks: 9. Re5, Re4, või 9. a3, g:f3, 10. a:b4, f:g2, 11. O:g2, O:g2.

1. d2—d4 Rg8—f6 2. Rg1—f3 e7—e6
3. c2—c4 b7—b6 4. Rb1—c3 Oc8—b7
5. Oc1—g5 Of8—b4 6. e2—e3 Ob4:c3+
7. b2:c3 Ld8—c8 8. Og5:f6 g7:f6
9. Rf3—h4 Ke8—e7 10. Of1—d3 Lc8—g8
11. f2—f4 h7—h5 12. Ld1—e2 Lg8—g4
13. Le2—f2 Rb8—c6? 14. d4—d5! Rc6—a5
15. Rh4—g6+ f7:g6 16. h2—h3 ja võidab.

PARTII Nr. 18 — HOLLANDI KAITSE

Mängitud Tartu Maleseltsi juubelimängudel esimese klassi turniiril 4. aprillil 1940. aastal. Partii avanguosa väärib teoreetilisest küljest tähelepanu.

Valged: *P. Tamm.* Mustad: *F. Klein.*

1. d2—d4 f7—f5 2. g2—g3 e7—e6
3. Of1—g2 d7—d5 4. Rg1—h3

Juhud, kui säärased ratsuarengud teoreetiliselt põhjendatud on, esinevad harva. Selles variandis aga valgel tuleb arvestada vastase e6 nõrkust.

4. — — Rg8—f6 5. 0—0

Grünfeldi soovitust jälgides pole kohane enne vangerdust c2—c4 mängida, kuna siis on mustal võimalus end soodsalt arendada Of8—b4+ kaudu.

5. — — Of8—d6 6. Oc1—f4 0—0
7. Of4:d6 c7:d6 8. Rh3—f4 Rb8—c6
9. c2—c4!

Mäng võtab terava pöörde.

9. — — d5:c4 10. d4—d5 Rc6—e7
11. Rf4:e6 Oc8:e6 12. d5:e6 d6—d5
13. Rb1—c3 a7—a6 14. Ld1—d4 Ld8—d6

Ehkki mustad võidavad Ee6, valge suudab siiski pinget alal hoida.

15. f2—f3! Ld6:e6 16. e2—e4 Re7—c6

Must otsib lippude vahetusega vabastust.

17. e4:d5 Rc6:d4 18. d5:e6 Rd4:e6
19. f3—f4 Va8—a7 20. Rc3—d5 b7—b5
21. Vf1—e1

Valge vähem-etturit kompenseerib agressiivne vigurite asetus.

21. — — Kg8—f7 22. a2—a4 Re6—d4
23. Va1—d1 Rd4—b3 24. Rd5:f6 g7:f6

Mitte 24. —, K:f6?, kuna 25. Vd6+, Kf7 toob 27. Od5+ matt.

25. a4:b5 a6:b5 26. Vd1—d5

Selle sissetungi järele kujuneb mustade seis kriitiliseks, kuid ta suudab seda siiski kaitsta täpse mängukäsitlusega.

26. —— b5—b4! 27. Vd5:f5

Asjatu olnuks 27. Vb5?, kuna 27. Rd4!

27. — — c4—c3 28. Og2—d5+

Igasugustest meelitavatest käikudest (näit.: 28. g4) leiab valge ainukese õige jätku, millega ta endale vähemalt viigi kindlustab.

28. — — Kf7—g6 29. Od5:b3 Kg6:f5
30. Ob3—c2+ Kf5—g4 31. Oc2—d1+ Kg4—h3

Katse igavesest tulest pääseda ebaõnnestub siiski, ja partii lõpp kujuneb vägagi huvitavaks.

32. Od1—c2

Ähvardab 33. Of5++

32. — — f6—f5

Huvitavad jätkud annab 32. —, Va5; näiteks: 33. b:c!, b:c, 34. Ve7 (ähvardusega 35. Vh7+, Kg4, ja nüüd ükskõik kas 36. Od1+, Kf5, 37. Vh5+ vankrivõiduga, või 36. Kf2! järgneva matiga 37. Vh4, või 37. h3), 34. —, Vd8 (või 34. —, h6, 35. Vh7, h5, 36. Va7!, Vd5, 37. Vd7! jne.), 35. V:h7+, Kg4, 36. Kf2!! (mitte aga 36. Oe4 näiva väga tugeva ähvardusega 37. Vh4+ matt, kuna 36. —, Va1+, 37. Kf2, Vd2+, 38. Ke3, Ve1+ ja must matistab!), 36. —, Vd2+, 37. Ke3, V:c2 (mitte 37. —, Vh5, 38. Of5+! tõttu), 38. Vh4+, Kf5, 39. Vh5+, Ke6 (39. —, Kg4, siis 40. Vh4+ käikudekordamisega), 40. V:a5, V:h2, 41. Vc5 ja vankrite lõppmängust kujuneks viik.

33. Oc2—d3

Näiliku võidu annaks 33. Ve6, kui mustad mängivad 33. —, Va1+?, 34. Kf2, h5, 35. Vh6, Kg4, 36. h3+, K:h3, 37. Vh5+, Kg4, 38. Vh4+ matt. — Kuid õige jätk mustal on: 33. —, Vd7!!, 34. Ve8, Vd1+!! ja mustad võidavad.

33. — — Va7—d7

Viga on siin 33. —, Kg4?, sest siis 34. Ve6 oleks väga tugev (näiteks: 34. —, Kf3, 35. Oe2+ matt).

34. Od3—f1+ Kh3—g4 35. Of1—e2+ Kg4—h3
36. Oe2—f1+ Kh3—g4 viik igavese tulega.

TEATEID

Rotsi. Suurmeistrid Flohr ja Spielmann tegid siin suurema maleturnee ja andsid rea simultaane. Malmös peetud turniiril tuli võitjaks Spielmann 5,5 punktiga kuuest võimalikust.

USA. Eksmaailmameister dr. Em. Lasker, kes viibib praegu New Yorgis, andis lähema ülevaate endisest ja praegusest lipugambiidist, esitades partiisid 19. ja 20. sajandist.

Helveetsias peetud malevõistlustel tuli võitajaks Hä Grob 10,5 punkt. 11 võimalikust. Teisele kohale jäi G. Johner 8 punktiga.

Eesti saab oma mängufilmi?

Mõttevahetusi Eesti, Läti ja Leedu ühisfilmi asjus. Läti uue filmimaana. Esimene katse „Kaluri poeg" õnnestus

Oma film ja omas emakeeles — on iga meie kinotegelase unistus. See ilus tahe on aga meil kui väikerahval raskelt teostatav. Filmi lavastamine nõuab suuri kulusid, enam kui meie turustamise võimalused suudavad kanda. Kinosid on meil 38 ümber ühes kõikide „pühapäeva" kinodega ja pääsmete hinnad võrdlemisi odavad.

Ühe helifilmi lavastamine läheks vähemalt 60—70.000 krooni maksma ja seda raha ei jõua meie kinod tagasi anda.

Julge algatusega on lätlased peale hakanud, nimelt oma filmide pideva linastamisega.

Ühel Tartu filmitegelasel oli selles asjas kokkusaamine Riias Läti filmide tootmise peajuhi hra J. Silis'ega, kes 16 a. tagasi ka Tartus lavastatud „Esimese öö õiguse" filmijaks oli.

Filmide lavastamise seadeldised, aparatuur, laboratoorium ja muud vajalikud asjad on lätlastel väga praktiliselt ja küllalt täielikult sise seatud. Muide, ülesvõtte-aparatuur on Lätis VEF'i poolt valmistatud ja sellega vaba kõrgest välismaa patendimaksust. Meil oleva Klangfilmi aparatuuri kasutamisel peame aga iga mängufilmi meetri pealt

leidurimaksu maksma.

Samuti on lätlastel kujunenud filmilavastajad, filmi muusika loojad („Kaluri pojas" on eriti loodud muusika), ja ka „filmistaarid", kes oma ülesannetega küllalt hästi toime tulevad.

„Kaluri poeg", esimese suurema katsena, andis lätlastele üllatavaid tulemusi: filmi lavastus J. S. andmetel läks maksma kokku 90.000 latti ja Läti kinodest laekus filmi eest sisse 220.000 latti, mis kuulub filmi lavastajatele, sellega 130.000 latti „puhast". Filmi linastajaks oli Läti riiklik propagandatalitus.

Eesti ja Läti filmimeeste vahel tekkis kohe mõte ühisfilmi lavastamise kohta. Samuti tekkis mõte Leedut kaasa tõmmata, kuna Eesti, Läti ja Leedu filmiturg on ühine.

Lätlased olid väga päri sellega, kui käsikirjaks oleks

eesti autori teos

ja seda linastada korraga kolmes keeles. Tehniliselt sünniks see nii, et seadeldis oleks ühine, samuti massistseenid ja kõrvalised tegelased, kuid peaosalised igalt maalt eraldi. Nii korduks iga üksik stseen kolm korda, s. o. kui eestlased on omas keeles lõpetanud, astuks asemele läti näitlejad ja siis leedulased. Sellega oleks suur kokkuhoid lavastus-kuludes ja muus seadeldises. Säärasest ühistööst on ka lätlased väga huvitatud, sest pideva filmitootmise juures ei saa kõik filmid head olla ja paljud võivad läbi kukkuda, sellega ka lavastajate ettevõtte pankrotti viia.

Kolme riigi jaoks ühislavastus juba kindlustaks lavastajaid ka läbikukkumiste juhustel, sest lavastus on odavam ja riisiko väiksem.

Kas säärane koostöömõte ka tulemusi annab, näitab lähem tulevik, kuid üks tartlane, kellel „valusad kogemused" sel alal, on asja tõsiselt võtnud.

„Kaluri poeg" on tõesti õnnestunud film nii sisult kui lavastuselt. Ümbrus, sündmustik ja tegelased on väga sarnased meie oludele ja inimestele, ning sellest on ka tingitud filmi senine edu Eestis.

„KALURI POJA" SISUST

Kaugel Riiast, kus väike Rohujõgi voolab merre, mereliivast kaitstuna seisab üksik küla. Siin elavad kalurid — sitke ja töökas rahvas. Juba ammu vananenud tööviisid ja uute heade nõuannete puudus takistavad kalurite elu arengut. Vanad kalurid saavad küll aru, et nende elu on raske ja miski selles raskes elus pole õige ja korras, kuid neil pole jõudu ja tahet võidelda paremate olukordade eest. Majanduslikult kalurid on seotud rikka kalade ülesostja Garoza'ga, moraalselt nad on alkoholi ja maailma lõpu kuulutaja venna Teodori mõju all. Pole inimest, kes kaluritele näitaks teed uuele, paremale tulevikule.

Kuid siis leidub niisugune mees — Kaluri poeg Oskar Klava. Ise päevast päeva harjunud kaluri raske eluga, ta tunneb selle elu täielikult. Ta hakkab rääkima olukordade parandamisest, jääkeldri ehitusest, uutest kalapüügiviisidest — kuid tema head arvamused võetakse naeruga vastu ja keegi teda ei usu. Seltskonnas ja perekonnas Oskarit tuntakse kui inimest, kellel peas kõik pole „korras". Nii üksikult ja mahajäetult elab kaluri poeg, kuni viimaks teda kutsutakse avalikult, aktiivselt võitlema.

See võitlus oma alguse on saanud juba Oskari perekonnas, kus sõnaõigus on ainult isal — vana Klaval, kangel iseloomul, õigel vanade kalurite soo esindajal. Oskar peaaegu üksi oma tööga annab ülalpidamist tervele perele, tema teenitud rahaga isa koolitab noorema poja Roberti, keda perekonnas väga hellitatakse, kuna Oskarilt nõutakse palju tööd ja raha.

See on filmi esialgne miljöö, millest õieti algab sündmuste areng. „Kaluri poeg" on ka põnev armastuslugu, kus väga hästi osatakse piitsutada ühiskondliku elu varjukülgi, ilma et sellest kujuneks mingi moraalijutlus. Ka filmi peaosalised oma noorusliku värskuse ja isikupäraste, mitte tavaliste standardiseeritud filminägudega, on meeldivad vaadata, kusjuures ka mängu võib pidada õnnestunuks.

Vasakul: Jenny Jugo ja Hans Söhnker lõbusas Pariisi farsis „Nanette", kus ka turukaupmehena — löömінguosalisena Jaan Jaago esineb. Paremal: Willy Forst ja Trude Marlen filmis „Ma olen Sebastian Ott".

Miks Inglise filmitööstus ei edene?

Üks ameeriklanna, kes elas Inglismaal juba neli aastat, seletab, et ta olevat pettunud inglise filmidest, kuna alati paremad inglise filminäitlejad lähevad Hollywoodi, kus nendele pakutakse paremat palka ja suuremaid osi. Hollywoodis saavutavad need filminäitlejad ka palju paremaid tulemusi mängus ja filmiedus.

Kuigi Inglismaal puuduvad praegusel ajal head filmijõud, olevat neid siiski külluses, kuid inglise filmimehed ei olevat küllalt aktiivsed neid otsides.

Raadios olevat kuulda nii palju ilusaid meesja naishääli, samuti võiksid inglased ka otsida oma „tähti" rahvakihtide seast. Inglased aga vaatavad alati ainult lavanäitlejaid, ega taha uusi filmijõude avastada. Kui inglise filmimehed oleksid intensiivsemalt tegutsenud filminäitlejate otsingutes, siis ei oleks Hollywoodist toodud filmid Inglismaal iialgi saanud teha nii suurt konkurentsi kui praegu.

Hea laulja pole veel hea näitleja

Ameerika parimaid lauljaid, Bing Crosby, on praegu tuntumaid filminäitlejaid Ameerikas. Ta esines seni filmides, kus pandi pearõhk lauludele. Oma hea ja ilusa hääle pärast tegi Bing Crosby suurt karjääri. Kuid ta ei ole sellega rahul, ta soovib nüüd esineda filmides, kus pannakse rõhku mängule. Teiste sõnadega: ta tahab saada peamiselt näitlejaks. Viimastes filmides laulab ta juba šlaagereid ja mitte enam täie huulega, vaid moodsalt: poollauldes, poolrääkides. Välimuselt ei vasta Beng Crosby sugugi esimese armastaja nõuetele, ta ei ole sugugi sale ega ilus. Samuti ei ole ta iseloomult romantiline ning on koguni nelja lapse isa. Kas temast saab hea näitleja, on küsitav, kuna ta filmidel oli seni suur edu just ta võrratu hääle pärast.

Filminalju

Üks tuntud Viini karakterfilminäitleja, keda paljud austavad, on iseloomult väga impulsiivne nii filmides, kui ka elus. Eraelus on ta väga õnnelik, kuna omab kaks toredat last. Kuigi ta neid väga armastab, eelistab ta oma kasvatuspõhimõtete pärast nende vastu olla karm.

Ühel päeval läks ta lastega järve äärde ja heitis puhkama, jättes lapsed iseenda hoolde. Äkki nägi ta ärgates, et üks lastest seisis keset järve väikesel puuladval ja proovis ühe puuoksaga tüürida. Vihane isa karjus poisile, et viimane silmapilkselt tagasi pöörduks. Omaette aga rääkis ta vihaselt, et laseb poisi maha. Kui poiss jõudis lähemale, karjus ta sellele: „Nüüd sa saad selle eest naha peale." Kui poiss jõudis kaldale, kaisutas alles äsja nii vihane isa oma poega ja ütles: „Ma kaisutan sind ainult sellepärast, et õnnelikult pärale jõudsid." Seda lugu on paljud oma silmaga näinud ja kuulnud.

Hilde Veissner ei taha kardetavate naiste osi

Tuntud saksa näitleja Hilde Veissner on väsinud mängimast „kardetavate naiste" osi. Kui teda külastada garderoobis või kodus, siis jääb näitlejast hoopis teine mulje. Siis tekib isegi nagu kahtlus, kas see on tõesti sama naine, kes filmides paistab nii külmana ja siiski nii kütkestavana. Kütkestav on ta ka tõelises elus, kuid hoopis teises suunas. Ta on eraelus loomulik ja naiselik. Kuid sellele vaatamata ei kuulu ta „kodukanakeste" hulka, vaid on südamlik ja lahke naine. Hilde Veissner igatseb nii väga temale rohkem meeltmööda filmide järgi. Muidugi on ta ka huvitatud filmidest, millistes ta on seni mänginud, kuid alles siis, kui nende külmade tegude jaoks on mõni õilsam motiiv. Laval mängib Hilde Veissner hingelisi naisi, ja seda tragöödiates ning vahest isegi komöödiates. Tema uusim film on koos Hans Albersiga „Pandur Trenk", kus Hilde Veissnerile usaldati jälle salakuulaja osa. Tema ilus ja huvitav nägu ning kõrge ja sale kasv on talle saatuslikuks saanud, vististi sellepärast antakse talle ka sarnaseid osi, sest tema taolisi huvitava ja elegantse välimusega naisi on filmilinal vähe.

Andy Hardy filmide-seeria jätkub

Andy Hardy filmide-seeria on saanud meilgi populaarseks. Viimases filmis mäletatavasti seikles Andy Hardy (Mickey Rooney) jõuka miljonitepärijana Detroitis, kusjuures ta esimene katse, mängida elumeest, toppes haleda fiaskoga. Järgmine film „Andy Hardy kevaduimas" on tempo-, huumori- ja meeleolurikas filmiteos.

Lewis Stone kohtunik Hardyna on küll isa, keda vist sooviks endale iga laps. Otse haarav ja pedagoogilinegi on vaadata, kuidas ta oma armunud tuulepäisele poisile mõistuse pähe paneb.

Loomulikult mängib ka Mickey Rooney oma osa hästi, nagu tavaliselt. Nähes tema naiivseid seiklusi, meenuvad paljudele kindlasti ajad, kus koolis käies unistati kas avalikult või salaja mõnest näitsikust.

Pildil: Mickey Rooney ja Ann Rutherford.

Willy Forst kaksikosas

Willy Forst, kes aastaid tegutsenud tunnustatud režissöörina, esineb nüüd peale „Bel Ami" uues filmis „Mina olen Sebastian Ott", mängides seekord kaksikosa. „Mina olen Sebastian Ott" saab Forstile kui näitlejale ja režissöörile raskeid ülesandeid. Pole ju kerge mängida kaksikosa — kujundada ühes ja samas filmis kahte otse vastandkarakteriga inimest. Ka oma partnereid oskab Forst hoolikalt valida. Trude Marlen pole just saksa filmitaeva erilisi tähti, kuid antud ossa sobib ta hästi. Samuti on ansambli heaks täiendajaks Gustav Diessl ning ka Paul Hörbiger.

„Mina olen Sebastian Ott" on kriminaaldraama, mis oma omapärasusega köidab vaatajaid. Kaksikvennad Ott'id on täiesti erinevate iseloomudega. Üks neist on kuritegelike kalduvustega noormees, suure kelmidejõugu juht, kelle hingel lasub suuri patte. Nende pattude all peab siiski kaudselt kannatama ka tema kaksikvend, kuna mõlemad on niivõrd sarnased, et neid alati ära vahetatakse. Sellest sarnasusest tekivad traagilised konfliktid, mis peagu hävitavad mitme inimese elu — leides hiljem üllatava lõpu.

Deanna Durbin kujutab moodsat Tuhkatriinut

Deanna Durbini uusim film on „Esimene armastus". Selles filmis laulab ta kaunis rohkesti ja mängib noort neiut, kes armastab. Kuna Deanna Durbin on vahepeal tublisti sirgunud, siis sobib temale see osa ka hästi. Tema grimmi suhtes oldi nüüd tähelepanelikumad kui tavaliselt ja teda mingiti nüüd osale enam sobivamalt. Nüüd on ta huuled palju tumedamat värvi kui varematel filmides ja kleitide ning soengute peale on samuti rohkem rõhku pandud. Filmi sisu on sarnane muinasjutule „Tuhkatriinu", kuid viidud rohkem reaalsele pinnale. Deanna Durbin on filmis rikka tädi juures ja kannatab selle ning tema kahe tütre tooruse all. Temast peab saama lauluõpetaja. Kord läheb ta New Yorgis ballile ning armub noormehesse. Kuid nagu muinasjutuski, peab ta ka juba kella kaheteistkümneks kodus olema. Ka filmis kaotab ta oma kinga, mille talle pärastpoole toimetab tagasi noormees, kellesse ta ballil armus. Sisu on, nagu öeldud, väga sarnane muinasjutuga, kuid sellesse on põimitud ka mitu stseeni, mis erinevad täiesti muinasjutust. Räägitakse, et Deanna Durbin olevat viimasel ajal vähe harjutanud laulu alal, kuid see on kindlasti ainult kuri kiusujutt, kuna ta selles filmis laulab sama hästi kui teistes filmideski. Robert Stack mängib Deanna Durbini partnerina.

Kirjandus

Kaks teatriraamatut

R. K.-P.

Äsja ilmus kaks teatriraamatut, milline ala meie kirjanduses on väga piiratud. Usun seepärast, et teatrisõbrad ja meie kultuuri-loo sõbrad nende vastu tunnevad erilist huvi.

Esimene raamat on pühendatud Theodor Altermanni 25. surmaaasta puhul selle suure näitleja mälestamiseks ja kannab nime: „Theodor Altermann". Raamatukene on Näitekunsti Sihtkapitali Valitsuse kirjastatud, sasaldab pilte kadunust ja annab Altermanni elukäigu kirjeldamise kõrval Ants Lauteri, B. Linde, Erna Villmeri, Hugo Raudsepa, A. Org'i, A. Üksipi ja Paul Pinna kirjutuste kaudu hinnangu varalahkunud näitleja isiksusest, andest, tööst ja osatähtsusest meie teatrielus.

Teame kõik Th. Altermanni nime. Palju teisi näitlejaid on varisenud maamulda palju hiljem teda, kuid juba tuhmuvad nii mitmegi nimed. Tähendab — Altermann lõi teravamaid ja sügavamaid jälgi meie hingesse. Need elavad, räägivad, kujundavad me tundeid sageli veel praegugi. See ongi näitleja ülesanne, et ta külvab liikumisi me tundeelu rikkuse varjundeisse.

Theodor Altermann jõudis vaevalt täismehe ikka — ta suri 30-aastaselt. Sellest ajast põles ja säras ta anne kümmekond aastat näitelaval ja kustus siis järsku nii lavale kui elule 31. märtsil 1915. a.

Mulle meeldib see väikene raamatukene, mis uuesti teeb värskeks selle näitleja kuju, kes eesti kutselise teatri esimesil aastail oli suurimaks lemmikuks kogu meie tolle aja väikesele teatripublikule. Mis väikesele publikule — „paistis, nagu oleks terve linn jalul. Kõik uulitsaääred, kust määratu pikk leinarong läbi liigub, on rahvast täis". Nii kirjutas tol korral ajaleht ja me näeme, et kogu Tallinnale oli Altermanniga kaduma läinud väärtuslik sõber.

Erilise huviga lugesin Ants Lauteri kirjutust, kus ta mõtleb tagasi ja püüab mõista Altermanni osatähtsust meie teatrielus. A. Lauter, mõteldes eesti teatri sünniaastaile, märgib tolle aja mängu haaravust ja mällusöövust ja ütleb siis, et „võrratu vahe tänase teatri kasuks on vaid lavatehnilises seadeldises, dekoratsioonis ja kostüümis... Ka teatrijuhte ja näitejuhte on aeg andnud väga andekaid ja omapäraseid ... Samal määral silmapaistvaid näitlejaisiksusi on aga, suhteliselt eeelmisega, esile kerkinud õige vähe.

Lauter esitab rea küsimusi, muu seas: „Kas oleme nüüd nii palju nõudlikumad, kas toonane suuruste rida oli vaid fiktiivne? Või analüüsime ja mõtleme liiga palju ega mässa ning tormitse vabalt ja haaravalt! Ja vastab siis, et kindlat vastust ei söandaks ta anda ühelegi neist. Ühele aga, kas oma aja suurused olid vaid aja ja maitsetaseme fiktsioon, vastab ta kindlasti eitavalt, sest näit. Paul Pinna sammub täna niisama väärikalt, võib-olla veel väärikamaltki meie näitlejate-pere eesotsas". A. Lauter rõhutab, et tolleaegses teatris puudus peaaegu täiesti see kibe hõng, mida Stanislavski nimetab lavaliseks käsitööks. Näitleja tegi oma tööd sisemisest vastupandamatust ajest ja kaugelt platoonilisemast armastusest asja astu kui täna. Päris kindel, et säärane suhtumine oma ülesandesse kuumendas näitleja varaküpseks. „Tänapäevane näitlemine alalistes kordamisetendustes tegevat ka varaküpseks, kuid niisugune varaküpsus läheb mõne aastaga üle rutiini, tarretusse, kujunduslikku stampi."

Altermanni ajal puudusid õppevõimalused lavatehnikas ja psühhotehnikas ja Altermanni juhtis vaid talent ja intuitsioon.

Edasi Lauter püüab põhjendada Altermanni poolt loodud suurkujusid ja ka muidu inimtüüpide ehtsust.

Näitlejate enamikul on kergust küllalt, eriti noorespõlves loota vaid oma talendile, kuna Altermannist leiab Lauter, et „tõsidus, siivenemine, lakkamatu tung täienemisele ja eelduste loomine selleks, mida Stanislavski nimetab „näitleja loominguvõimeliseks seisukorraks", olidki ande kõrval need peamised tegurid, mis tõstsid Altermanni selleks ainulaadseks teatrimeheks, kellena mäletame teda tänaseni."

Mõtlen, selle kirjutuse lugemine oleks hästi oluline paljudele noortele, kes kõnnivad näitleja radadel.

B. Linde annab sisuka andmelise ülevaate Altermanni lavaloomingust ja teiste autorite kirjutused täiendavad seda, ning ka toda soojust, mis on jäänud mälestusse sellest tulihingelisest lavainimesest.

Raamatu puuduseks pean mitmesuguste bibliograafiliste andmete puudumist, nagu arvustuste kohta käivad andmed (kes ja kus, kunas?) ja piltide nappuse nii Altermannist endast kui ka neist tüüpidest, mis ta lõi, ning lavastustest, mille keskel liikus ta kuju. Kes siis kord seda veel teeks, ometigi huvitaks see mõndagi.

*

Teine raamat kuulub näitlejale LEOPOLD HANSENILE ja kannab nime „MINU TEE TEATRISSE".

Kui esimene raamat on teoreetiline, seega huvipakkuv peamiselt asjahuvilistele kitsamas mõttes, siis Leopold Hanseni memuaarid teatrielust otse kisuvad-kiusavad lugema oma rõõmsa ja avameelse lopsakusega igaüht, kellel on huvi meie teatrielu ja teatriinimese arenemise vastu. Leopold Hansen algas näitlemist ammu enne kutselise teatri sündi. Kui palju ausat püüdlikkust oli siis inimestes, kes puhtast armastusest tegid teatrit! Kui palju võitlusi, rabelemisi, rõõmu ja pettumusi — aga egas siis inimene ehmatu tagasi millestki, kui veri kisub ja mujal ei tahagi olla, kui laval.

„Vanemuise" teater Menningi ajal on kui järsk komeet keset varema-aja tegelemise kunstilist kahvatust. Leopold Hansen särab väga heledi, kaasa selles komeedis. Hansenil on palju jutustada sellest vaimurikkast ajastust. Eks säralgi ole ka tuhme külgi kuskilgi seesmiste neerude juures. Hansen jutustab ka neist hõõrumistest, mis sündis kulisside taga, mis iseloomustas tolle aja „Vanemuise" kodanikest peremehi ja nende vaimu. Päris elavana kerkib töö aeg jälle me ette, kui ta tsiteerib tolleaegseid kupleesid, mainib mõningaid intriigegi, iseloomustab näitlejaid, Menningustki viipab märkmeid jne.

Mõndagi selgub „Vanemuise" omaaegsest langusajast Maailmasõja päevil ja pärast seda. Mitte andekus ei lakka alati neil korril, vaid on mõjuvõimusid, mis andeid surmavad ja norus hoiavad.

Kõige muu kõrval kuuleme mõndagi ka teatripoliitikast, mis andnud hoope mitte üksnes teatrile üldse, vaid ka mõnegi andelise inimese on surunud raamist välja. Leopold Hansengi pandi ju pensionile juba siis, kui ta oli oma võimete tipul. Mingi valuline resignatsioon saadab neid kirjeldusi ja ma mõtlen, et nendegi lugemine tohiks ola väga kasulik neile, kellel teatrite kohta nüüd ja tulevikus on midagi kaasa rääkida.

Leopod Hanseni mälestused on kirjutatud elava avameelsusega ja ilma tolle võltsita, mille abil mõnigi memuaaride autor kujutab end nii, nagu oleks tema oma eluajal olnud tolleks ainukeseks nabaks, mille ümber keerles kogu ilm.